

OBSAH:

Lubomír Macháček – cestou	2
Věra Kopecká – Na prahu slunečného dne	3
Marcella Marboe – Utrpení docenta H.	11
Milan Košar – Šunkafleky (2)	56
Antonín Šlechta – Fénix	63

SETKÁNÍ

Desatero s Janem Dvořákem	78
Jan Dvořák – Dějiny řeky	83
Jan Dvořák – Přelav svůj život	87
Jiří Lojín – Útěk zvaný odchod	89

PŘICHÁZENÍ

Šarlota Šurdychová – Školný mýho bráchy Petera	93
---	----

ELIPSA – LITERÁRNÍ FÓRUM

STŘEDISKA VÝCHODOČESKÝCH SPISOVATELŮ PARDUBICE

<http://www.spisovatelevc.cz/>

ODPOVĚDNÍ REDAKTOŘI

Lubomír Macháček: lubomir.machacek@quick.cz

Lukáš Vavrečka: v.nabokov@seznam.cz

... cestou

Je všeobecně známo, že cesta k cíli může být pro mnohé důležitější než cíl sám. Cestou můžeme pozorovat krajinu kolem sebe, potkávat nové tváře, přemýšlet i meditovat o životě. Cestou můžeme nalézat i ztrácet přátele, ba i zabloudit můžeme. V jistém smyslu slova cesta vlastně nikdy nekončí. A tak je to i s naším počínáním, s naším literárním životem. Na konci jednoho se rodí počátek druhého, nového.

Na internetových stránkách Střediska východočeského spisovatelů se vám dostává k nahlédnutí nová Elipsa číslo 7. Je nezvykle obsáhlá. Chtěli jsme, aby se tam dostaly příspěvky, které jste nám poslali a které si zasluhují čtenářské pozornosti. Číslo 8 totiž v této podobě už neplánujeme. Autoři Elipsy dostali od Paronymy nabídku. Mohou do ní prostřednictvím textů vstoupit jako pramen, který se stane součástí publikačně většího, mohutnějšího toku. Do jaké míry s jejími vodami splynou, bude záležet především na nich. Ale tak to bývá ostatně vždy, když jde o tvorbu. Koneckonců každý z tvůrců to ví. Neloučíme se, naopak. A tak nezbývá než přát autorům šťastnou cestu a těšit se na další setkávání.

Lubomír Macháček

Věra Kopecká

Na prahu slunečného dne

1.

Zbělely vlasy travám
Ještě se bolesti nepoddávám
když samota nocí zamrazí
Ještě ji světlo provází

Kratičkých setkání světlo
co roztránilo tmu a vzlétlo
nad řeku i nad údolí
prvními krůčky úzkost drolí

Vzlétám spolu s ním
na křídlech básně
nad svoje trápení

Ožívá krajina úsvitu hravá
zatím co ticho hasne
Louka chladem postonává

2.

Louka chladem postonává
a touha větru dravá
strhává z břízy listí
Padá a padá Po zemi dychtí

tak jako já po tvém dotýkání
A vítr rváč a čas dokáže ranit
Zlatavé listí k zemi slétá
Chtěla bych odhodit bolesti světa

Kráčejí mi v patách oddaně
jako starý věrný pes jak stín
Chytila jsem paprsek do dlaně

že zažene šedou tmu
a tebou nebe rozsvítí
A ty se touláš v neznámu

3.

A ty se touláš v neznámu
Vešel jsi do domu
plného dávných pachů
navátého prachu strachu

Touláš se neohrožený a sám
vyhýbáš se polámaným kulisám
Já doufám já už vím
že samotu v rukách přetavím

tak jako se písek proměňuje
na křišťál na vázu
Koráb pouští pluje

Přelud za přeludem mává mu
Naleznu pro nás oázu
Chci uvěřit že nezklamou

4.

Chci uvěřit že nezklamou
že neodmítnu nikomu
chléb a sůl a vodu ve džbánu
Že sama sobě ránem zůstanu

Zůstanu v sobě brána otevřená
Sklenice jiskřícího vína
Vyzrálý klas rozemnutý
dychtivými vděčnými prsty

Takhle si ránem sním
a ohlazuji otázky
než padající listí provoní

myšlenky spředené do nití
Na barevné výšivky
Ospalé slunko nesvítí

5.

Ospalé slunko nesvíí
lapené mlhou do sítí
Krajina utíká šedivá
Tajně se něčemu usmívá

Šedí se míhají obrazy
pokryté dávnou rzí
Zaťaté pěsti času
Ozvěny zmizelých hlasů

Z útržků skládám nejistě
mozaiku příštích chvil i dnů
úlomkem tuhy načrtnutou na listě

Dech klopýtá v napětí
Vidím tě dřív než se rozhlédnu
Tvůj úsměv jde mi naproti

6.

Tvůj úsměv jde mi naproti
barevným zákoutím
podzimu Rozsvěcí
zhroucenou tmou bez svící

Lehký most závratí
Polekaný temný stín
strachu Přes rameno nahlíží
a do ran nekonečně mží

Hledá cestu Neví kudy kam
Když s tebou rozprávím
Když se tě dotýkám

Tvůj úsměv něžně objímá
co bylo z bolestí a ran Úsvit růžoví
Mizí přízraky i zrádná tma

7.

Mizí přízraky i zrádná tma
Kde řeka pramen má
tam svoji žízeň uhasí
kdo samotou bloudí a stýská si

Voda chladná průzračná
protéká námi dotýká se dna
břehy podemílá
divoká nezkrotná milá

Hráz jsem jí do cesty
postavila Nečistá
Kameny neštěstí

Rukama chladnými
přebírá drobí a počítá
Snad si mě odemkneš očima

8.

Snad si mě odemkneš očima
Zašeptáš do ticha Jsi má
poztráčená nalezená ze snů
vystavěná Dřív než slétnu

jako vánek na tvé rty
Tulák co krade se přes ploty
drtí ostny a bodláčí
a v slzách štětec namáčí

aby modré nebe namaloval
cestu a dům a zahradu
Starý příběh od počátku znova

Na řece duhová pěna
Po sté za přízrakem jdu
V sobě utopená

9.

V sobě utopená
Na dno ponořená neviditelná stěna
chladného tyrkysového ledovce
Lapená uchvácená i bez lovce

Lapám po dechu a pevně svírám kruh
co hodil mi můj přítel ve mně dobrodruh
Až se vynořím nad hladinu
vysměji se svému stínu

tonoucím ve skalách na dně
cestě jež vede do nikam
bludištěm co nemá východisko žádné

Zase jen o vlások
sobě unikám
Do řeky vrhám se

10.

Do řeky vrhám se
plavec neplavec v nečase
Ponořená do stýskání
nevidím břehy ani

tvou tvář tvé ruce
nevidím zářící slunce
tvých jásajících očí
Točí se kolo točí

a mele dny a pochyby
nocí znící
na možná a co kdyby

V sobě uvězněná
Hledající
Podivná cizí žena

11.

Podivná cizí žena
bloudí tu udivená
krajinou ze dna moře
Odplová pláčem do řek

Stromy objímá
rukama roztouženýma
Tak přichází
Maluji její obrazy

pastely podzimu
Takhle se neztratí
Tak přelstím tmu

Až v klidu spočine
unavená závratí
Voda mě přivine

12.

Voda mě přivine
tvým objetím Pomlčí o vině
zapomenuté tvé i mé
Až splyneme

jako splyne břeh a voda
Voda co pod břehem bublá hlodá
A břeh co se nepoddává
Jen ať si hraje voda dravá

Voda se zmítá vzdoruje
smetá vše staré rozpadlé
Podemílá koleje

vyjetých cest Směje se
Co bylo bolavé a zlé
moudrý proud odnese

13.

Moudrý proud odnese
roků kal Promluví o kráse
o květech o básni
jež ránem tiše zní

Zima nemrazí
když v dobrém přicházíš
Postaví i z písku hrad
ten kdo má doopravdy rád

Rozhlédneš se s údivem
kde jsi vylekaný stál
v dýmu dusivém

Štěstí si k tobě přisedne
unavené po cestách
Na práh slunečného dne

14.

Na práh slunečného dne
co v mlze nehne
spolu vstoupíme
Básně mé

tě uzdraví
jako jitrocel modravý
Jako růže planá
vešla jsem do tvého rána

ošetřit rány
sejmout co rmoutí
zaoblit hrany

Tak se ti láska vzdávám
Na konci pouti
Zbělely vlasy travám

15.

Zbělely vlasy travám
Louka chladem postonává
A ty se touláš v neznámu
Chci uvěřit že nezklamu

Ospalé slunko nesvíí
Tvůj úsměv jde mi naproti
Mizí přízraky i zrádná tma
Snad si mě odemkneš očima

V sobě utopená
Do řeky vrhám se
Podivná cizí žena

Voda mě přivine
Moudrý proud odnese
Na práh slunečného dne

Marcella Marboe

Utrpení docenta H.

(Věnováno docentu H.)

Prolog:

Jednou mi přítelkyně Lenka řekla: Prosím tě, proč ty pořád píšeš tak blbé knížky? Proč jednou nenapišeš něco veselého, co by se dalo číst?

Vzhledem k tomu, že jsem nejchytřejší na světě, psát něco, co by se obecně dalo číst, považuji pod svou úroveň. Je tedy celkem logické, že mé texty nemůže za smysluplné považovat nikdo jiný než zase jenom já.

Nicméně, po Lenčině výtce jsem se zastyděla, a když její požadavek podpořil i kamarád Pepík, slíbila jsem, že se o vyžadované pokusím.

Nevím tedy, jestli psát o utrpení kohokoli je veselé, ale že právě tohle čtou lidé nejraději, jsem si jistá.

Úvod

Jak jsem se později doslechla, byl docent H. od dětství vzorný chlapec. Nikdy se nepral, na vysvědčení nosil samé jedničky, vždycky měl

pečlivě umytý krk, vydrbané uši i nohy. Poslouchal maminku, neřikal sprostá slova, neodmlouval paní učitelce a vůbec – každému dělal jen samou radost a na rodičovských schůzkách byl dáván za vzor.

Ne tak já. Prala jsem se, jak říkala babička, jako hasačert, vysvědčení mne nezajímala, drhnutí krku, uší a především nohou jsem se vždycky pokoušela vyhnout a vědomí, že bych snad měla někoho poslechnout, bylo pro mne natolik skličující, že jsem raději neposlouchala vůbec nikoho. Paní učitelky mi do žákovské knížky zapisovaly nelichotivé věty o prostořekosti a s výstražně zvednutým ukazováčkem mne uváděly jako odstrašující příklad pro ostatní žáky.

Vůbec tedy nevím, jak se mohlo stát, že se docent H., výlupek všech ctností, jednoho dne objevil po mém boku jako ženich, ale opravdu se to stalo. Byla to asi jediná chyba, kterou tenhle jinak moudrý muž, ve svém životě udělal, ale udělal ji. Anebo tenkrát ještě tak moudrý nebyl?

Moje matka Libuše, věrna tradici, často pronášela věštby nejrůznějšího charakteru,

a kromě toho – věřila v dědičnost. Ale na to, po kom jsem já zdělila ničivou lásku ke zvířatům, nikdy nepřišla. Jistěže jsme na naší venkovské škole všelikou zvířenu živili, ale když na příklad Macek skočil mamince na klín, hned paní řídící, počítající se k „lepší společnosti“, s grimasami hlubokého odporu volala: „Fuj, fuj, fuj, kocoure, nechci tě, teď jsem si myla ruce!“ Ani tatínek ke zvířátkům příliš netíhнул. Když mu třeba naše nosnice vyhrabaly čerstvou sadbu kedlubnů, nikdy neříkal, chudinky pipinky, aspoň se napapaly, ale spílal jim naprosto nevybíravě a házel po nich hroudy, s neochvějným rozhodnutím skutečně se trefit.

Nevím, co zaviniily feromóny a co moje poprsí (pýcha atletického oddílu Dynama Pardubice, jak se o něm vyjadřoval sám Velký trenér, neboť právě o ně jsem vyhrávala všechny sprintérské závody a získávala tak cenné body pro postup do ligy), ale faktem je, že k manželství došlo, třebaže moje matka Libuše ustaně varovala: Mám tři děti, ale jen dvě jsou normální. Ona je třetí. Ještě si to rozmyslete, pane docente, z toho by mohl být pěkný malér, věštila.

Jenže docent si to nerozmyslel.

Manželství bylo stvrzeno dobrovolným vzájemným slibem lásky v dobrém i zlém. Slyšel to chrám Svaté Barbory, jmenovkyně mé babičky z otcovy strany, která, stejně jako babička z matčiny strany, (na rozdíl od maminky), láskou ke zvířátkům oplývala. Alespoň k některým. Takovou vykrmenou posvícenskou

husu, kačenu, či králíka na česneku, si nikdy moji předkové nemohli vynachválit.

Ano, docent H. mi skutečně dobrovolně slíbil svou lásku v dobrém i zlém, bohužel vůbec netušil, co takový slib obnáší. Věděla jsem, že byl svou městskou maminkou vychováván v nedůvěře k jakémukoli tvorovi ze říše zvířat a naopak, v hluboké víře, že příroda je plná nebezpečí. Zvláště vražedné choutky že mívají nejen bzučící tvorové všeho druhu, jako jsou komáři, mouchy, včely a podobná pakáž, ale dokonce i pavouci. Též je třeba mít se na pozoru před tvory slizkými, tedy slimáky, šneky, žábami a hady, ještěrky nevyjímajíc. Mimořádný pozor je pak třeba dávat na tvory záškodnické a potměšilé, jakými jsou myši – brrr! oříasla se vždycky odporem matka docenta H. – a nikdy nezapomněla varovat tajemnou historkou.

To bylo tak.

Matka docenta H., později babička Jaruška, slyňula svou laskavostí, zejména k dětem. Ale navzdory této pověsti chtěla mít ze svých ratolestí vzdělané a platné občany naší krásné země, neboť byla i zapálená vlastenka. V tom smyslu je i důsledně vychovávala. Nejenže dbala na jejich excelentní prospěch ve škole, ale děti musely studovat i jazyky a navštěvovat též školu hudební. Docent H. byl tedy nucen přehrávat nejen na houslích, ale i na klavíru, což znehodnocovalo velkou část jeho klukovského času. Jakkoli byl docent H. vzorný chlapec, i jemu se čas od času „vzornost“ zajedla. Jed-

nou tedy, v době povinného přehrávání, vylezl oknem, aby se mohl zúčastnit války na plácku.

Matka docenta H. tou dobou v kuchyni válela těsto na knedlíky a v duchu si spokojeně űukala špičkou střeřivčku do rytmu, když tu najednou uslyšela, že synek hraje nějak divně. Vstoupila tedy do pokoje a zděšení jí sevřelo hrdlo.

V pokoji, kromě ponuře nebezpečného podzimního šera a hrajícího klavíru – nikdo!

Zázrak! chtělo se jí vykřiknout. Ale protože matka docenta H. byla ženou racionální, nevykřikla, jen s vytrřeštěným očima skočila zpět do kuchyně. Tam zmobilizovala veškerou svoji statečnost a vyzbrojena plácačkou na koberce se potichu vplížila zpět, aby podivný úkaz prozkoumala. Držadlem nástroje, který její muž Ota používal nejen na vyklepávání koberců, z dostatečné vzdálenosti odklopila kryt kláves. Zděšení nepopsatelně větší než ono předchozí jí jako zázrakem hrdlo uvolnilo – a ona se s vehemencí, jaké je žena schopna jen za takto překérních situací, jala svolávat veškerou domobranu.

Po klávesách totiž sklouzla myš a – hrůza! – vyrazila přímo k jejím nohám.

Pozn.: Kvílivou sirénu, která svolá všechny obranné mechanismy domu i chlapy ze širého okolí (ve srovnání s ní je například alarm auta kníkáním čerstvě narozeného podvratřáka) si dodnes dokážu živě vybavit. Moje sestra Jana totiž tyto signály, volající po okamžitě mobilizaci, vydávala často. A bylo celkem fuk, šlo-li o výše zmíněného hlodavce nebo pavouka.

Ve „zkrvených“ situacích (například když ve spíži v platu vajec objevila v jednom důlečku místo vajíčka příkrčenou myšku), byla schopna i nadlidských výkonů. Nejenže dokázala praštit celým platem s takovou razancí, že spíž okamžitě vypadala, jako by se v ní rozcákla celá snůška pštrosice nandu, ale Jana se vypnula i k výskoku snožmo – třeba až metr dvacet vysoko. To se jí při školní tělesné výchově nikdy nepodařilo, ať se již o takový výkon na popud tělocvikáře Oty H. snažila nůžkami, strédlem, nebo horainem. Pozn.: Konec poznámky.

Tedy zpět k příběhu matky docenta H.

Nebohá žena se na štěstí ve svém neštěstí pomoci dovolala. Chlapi z blízkého okolí popadli vše, co měli právě po ruce – ať již to byla sekera, vidle či lopata a spěchali k místu neštěstí. Manžel Ota však zachoval chladnou hlavu, a když zanalyzoval situaci, místo sekery popadl plácačku na koberce, s níž se jal zpracovávat nikoli tébichy, ale pozadí nejstaršího syna, tedy docenta H. A nic tenkrát docentu H. nepomohlo ospravedlnování, že to, co zavřel na klávesy, nebyla žádná myš, ale jen docela obyčejný rejsek.

Z doloženého můžeme usoudit, že docent H. bral matčina varování co se nebezpečnosti přírody týká s nadhledem, ale na mé důvěrné vztahy s veškerenstvem přesto pohlížel s krajní nedůvěrou, kterou mohla překlenout snad jedi-ně všepřeklenující láska.

Jakkoli jsem svého docenta H. od začátku čestně upozorňovala, na moje přírodumilovně nešvary, on přesto, místo zděšeného úprku, statečně volal: To není žádný problém! Jsem chlap, trénovaný atlet, něco vydržím!

Pokrčila jsem rameny šťastná, že jsem z obliga, neboť jsem ho varovala!

Jak nádherné je poříditi si štěně!

Nepochybuji, že v nedalekém budoucnu bude možné vzít kreditní kartu, nákupní košík a k takovému tomu běžnému nákupu – chleba, máslo, mléko, sýr – prášek do pračky, tablety do myčky, baterie do kdečeho, prostě jen tak navrch přihodit jedno štěně (není míněn pivní sud). U pokladny zaplatíme, nákup hodíme do krabic na ložnou plochu autáku a tradá domů.

Tak takhle, jsme si tedy my štěně nepořídili.

Po svatbě, lépe řečeno po bouřlivé svatební noci, kdy euforie docentra H. ještě trvala, jsem směla vyslovit tři přání, která budou neodkladně splněna.

Zaprosila jsem: Chtěla bych pejska, kočičku – a ještě tak, co přijde, třeba i dětičky.

Přikývnutí docenta H. bylo nonšalantní a velkorysé: Všecko máš mít!

Brzy jsem si našla inzerát: Daruji tříměsíční štěňátko. Zn.: Do dobrých rukou.

Když jsme zodpovědně zvážili, jsou-li naše ruce dostatečně dobré a došli k závěru, že i tak by se to dalo říct, odhodlali jsme se k činu a s naším Dedýnem – nejde o dítě, (i když se

k němu docent H. tak chová), ale o bohatě kytičkovaný autáček, naši chloubu. S ním jsme tedy na onu bohulibou misi vyrazili. (Drobné vysvětlení: pokaždé, když jsem se naším superkárem trefila do něčeho – někoho či někam, co jsem původně neměla vůbec v úmyslu, nalepila jsem na zdeformované plechy kytičku v bláhové naději, že docent H. nic nepozná. Mýlila jsem se, ale to je zcela jiná historie).

Když jsme tedy po úmorném trmácení v našem pobouchaném (Moraváci krásně říkají „pobóchaném“) superkáru značky wartburg zastavili před domem s dvoumetrovým plotem, chvíli jsme neviděli nic. Ale jenom proto, že nám výhled stínil jakýsi kůň, předníma nohama opřený o vršek plotu. Kůň na nás s výšky shlížel se shovívavou převahou. Měl psí hlavu a na konci těla jakousi šavli, kterou nemilosrdně stínal hlavy jiřinek, které kvetly u plotu.

- Barunko, ke mně! Nařídil hlas od zápraží.

Kůň natáhl psí čenich přes plot, mokřým lízancem upravil docentu H. neposlušné vlásky, a pak se poslušně odhoupal k dámě středního věku, která nepřestávala halasit: Jen pojd'te dál! Vy si jedete pro našeho Mufánka, že? Já Barunku radši zavřu. Ona totiž nemá ráda, když na jejího mazánka někdo sahá. To víte, máma! Hlaholila žoviálně.

Hádám, že v té chvíli by se v docentovi H. krve nedořezal, neboť v skrytu duše stále doufal, že dáma ještě někde tají třeba pokojové pinče či pražské krysaříky, ale ztratit přede mnou tvář nechtěl. Odhodlaně tedy otevřel

vrátku. Kůň jménem Barunka byl skokem u něj, aby ohromeného docenta H., nejprve přátelsky políbil čenichem v čenich, a pak mu šavlí usolil několik na pamětnou, protože co jiného si takové ublížení hezouni zaslouží?

Mezi tím dáma popadla koště, zahnila koně jménem Barunka do jakýchsi pancéřovaných dveří, a teprve pak otevřela do světnice. Já nastavila náruč. Mufánek vystartoval z květované peřiny jako neřízená střela a hned mě napasoval do křesla, které mi prozíravě jeho majitelka podstrčila. S nedůstojným kníkáním se mi vydrápal na klín, pracky opřel na ramena a radostně mě oslintával, kam jen dosáhl. Dosáhl všude.

Jeho majitelka zatím rozšafně rozkládala rukama: Bylo jich pět. A jak se rvali, utrhli Mufánkovi kousek ouška. No a řekněte sami? Kdo koupí dogu s ukouslým uchem?

- S ukousnutým uchem? Zděsil se docent H., jenže dáma ho sjela vražedným pohledem: Řekla jsem s „ukouslým“! Řekla jsem, že doga s ukouslým uchem ani na výstavy nemůže, i kdyby měli rodiče tisíc cacibů. Nakonec bych ho musela nechat utratit.

- Aha, řekl docent H. vylekaně, aniž by měl při veškeré své vzdělanosti o cacibech sebe-menší ponětí a také jeho představa o významu slova „utratit“, byla mlhavá. Přišlo mu ovšem, že „utratit“ má něco společného s penězi, a tak se hned zdvořile zeptal: Kolik jsme za štěňátko s ukouslým uchem dlužni?

- Ale nic! Rozzářila se dáma. Přece jsem psala: Do dobrých rukou – zdarma! Stačí, když přispějete na krmení. Takových šest, sedm tisíc za ty dva měsíce bude tak akorát.

Docent H. mírně zatuhl, ale přece jen – slib je slib – hned po začátku se mu zpronevěřit nechtěl: No dobrá, zavrčel, sáhl do náprsní kapsy, ale hned s nadějí v hlase dodal: Možná, když ho nebudeme tolik krmit, ani jako jeho maminka nevyroste, že?!

- Ale co vás nemá! Pejsci bývají obecně větší, ujistila radostně dáma a nenápadně nás, i s Mufánkem, postrkovala ke dveřím. Snad bychom si ten skvělý obchod ještě nerozmysleli.

Nerozmysleli.

- Bohužel, naříkal docent H. v autě, když mi Mufánek decentně nablíknal nejen do výstřihu, ale postupně i do všech kapes auta.

- Bohudík, tiskla jsem já to milounké uslintané desetikilo na klíně, protože – co to je? Utratit štěně jenom proto, že má „ukouslé“ ucho!?

Když jsme se blížili ke Kolínu, zjistila jsem, že se mi po stehnech začíná šířit podezřele vlhké teplo a opatrně požádala docenta H., aby zastavil u nějakého obchodu, že potřebuji koupit něco k večeři. Jakmile se tak stalo, položila jsem Mufánka něžně na klín docenta H. a běžela obstarat pár rolí kuchyňského papíru na očistu. Lidé se pohoršeně dívali na můj mokrý rozkrok a štítivě se odtahovali. Když jsem se vrátila zpět k našemu Dedýnovi, našla jsem docenta H., jak po čtyřech běhá kolem zaparkovaných aut, juká pod ně, ňafe

i fingovaně útočí, jen aby Mufánka, kterého neprozřetelně pustil vyčúrat, ulovil. Mufánek to ovšem považoval za skvělou hru. Zaútočil a raftu i tam, ale navzdory bravurním robinsonádám docenta H. se lapit nenechal. Všimla jsem si, že také klín docenta H. je podezřele provlhlý a z nové košile visí cáry.

- Seš orvanej jak stará ramlice! křikla jsem na něj pobaveně průpovídku babičky Bláži. Sjel mě pohledem mísícím v sobě ublíženost s pohoršenou vyčítavostí. Pak na Mufánka znovu zle zavrčel a mně se konečně podařilo prostřednictvím taktické kličky naše malé potěšení chytit.

V té chvíli mi už bylo jasné, že i docent H. při své vysoké inteligenci již pochopil, jak nádherné a úžasně zábavné je pořídit si štěně.

Jak prababička Anna vrlouhala

Doma ovšem vznikl problém, kde bude naše miminko spinkat?!

Docent H. ochotně nabídl, že mu v zahradě postaví pěknou zateplenou boudu s výběhem a já jsem souhlasila: Ale až později. Až trochu povyroste. Zatím by se mu bez maminky stýskalo. Zatím bude spinkat s námi v ložnici, rozhodla jsem.

- V naší posteli? Zděsil se docent H.

- Kdepak, uklidnila jsem ho. Vedle mé postele postavíme obrkošík, ten z lesních školek, dáme mu do něj památeční polštář od maminky, tam bude našemu Mufánkovi jako v nebi.

Docent H. poslušně snesl s půdy obrkošík, ten z lesních školek, a z vlastní iniciativy ho vystlal senem. Asi mu bylo památečního polštáře líto. Ó jak bylo náhle v naší ložnici útulno! Jako na seníku! Láskyplně jsem Mufánka uložila do jeho nové postýlky a přikázala: Tady budeš spinkat!

Ale kdepak Mufánek! Z koše se vylámal, než bys řekl „švec“, vymlaskl pětilitrovou misku speciálního krmení pro štěňátka, udělal na koberec pět loužiček velikosti Tálinského rybníka, zvládl i jednu horu Říp, zadával mé kožešinové pantofle, které nakonec s nebezpečným vrčením zanesl do mé postele a uleh na ně. Než jsme v běhu stačili zlikvidovat „následky napadení“, už sladce spal. V mé posteli, s hlavou na mém polštáři.

- Takhle to nepůjde! Opatrně znervózněl docent H.

- Ale půjde, snažila jsem se ho uklidnit a dala do koše veliký polštář od maminky. Uvidíš, na něm mu bude jako v nebi. Při přenášení se Mufánek ani neprobudil. Jen slastně vzdychl a zadumlal tlamičkou. Vidiš, řekla jsem vítězoslavně docentovi H. – a je pokoj.

Měla jsem pravdu. Ovšem jen částečnou. Při prvních pokusech o novomanželské laškování se Mufánek probudil, s nespokojeným kručením se vyškrabal zpátky do mé postele a nekompromisně oddělil docenta H. od mého těla, neboť ho od počátku považoval za svůj výsostný majetek. Pak se mi stočil na prsou, čenich zatlačil pod mou bradu a teprve teď

začal opravdu spokojeně oddechovat: Takhle se přece spí u mámy! Vy, lidi, nic nevíte!

Ráno vstal Mufánek první. Ohleduplně se vytratil z mé postele a skutečně dělal, co mohl, aby nás při probuzení mile překvapil.

Překvapení jsme opravdu byli, neboť jsme se probudili v nebi. Náš pokoj vypadal, jako by v něm vypelichalo nejméně sto andělů! Mufánek, poslední bílé peříčko z mamčinu památečního polštáře na černém čenichu, právě začínal zevrubně zkoumat habilitační práci docenta H.

Docent H. s vytřeštěnýma očima, jakkoli mě vždycky přesvědčoval, že není věřící, volal Boha, a já jsem mu řekla: Prababička Anna mě strašila: Marcellko, zlobíš a vrlouháš, Panenka Marjá kvůlivá tobě pláče a ty se nikdá nedosta-neš do nebe! Vidiš, prababička Anna neměla pravdu, upozornila jsem docenta H. a spokojeně se po našem novém nebi rozhlédla.

Jak dostal Mufánek vilu Supervilu

To bylo tak: Jednou ráno docenta H. studila chodidla a já se strachovala: Co kdyby nasty-dla, docentská chodidla? A hned jsem běžela do skříně, abych přinesla ty nejparádnější tlusté ponožky, které pletla moje sestra Jana. Docet H. ponožky pletené mojí sestrou Janou zbožňo-val skoro stejně, jako jejich tvůrkyni, a tak do nich čile hupsnul, přetáhl si příkrývku k bradě a už už se chystal sáhnout po své ranní kávičce,

když tu bum, bác! dveře letí, do ložnice se při-hnal s velkým kašláním a frfňáním Mufánek.

- A zavírat bude kdo? Osápl se rozmrzele docent H. a hned si žárlivě přitáhl svůj šálek, aby nebyl sřat ocasní šavlí jako už mnohokrát. Kolikrát jsem ti říkal, zavycítal pak směrem k hýkavým zvukům, abys nelemcal tu trávu! Pak takhle hnusně ..., mávl docent H znechuce-ně rukou a přikázal: Běž si hýkat někam jinam, já tohle nesnáším!

Mufánek tedy poslušně odešel hýkat k poste-li mé a my se s docentem H. zabrali do běžných denních plánů, jako co dnes stihnem – a co se už stihnout nedá atd. Když jsme dopili kávičku, začal docent H. počítat: Jednááá ...dvě ... a jed-na jsou ... a jedna jsou ... Na tři totiž vždycky vyletí z postele jako z praku a první se vřítí do koupelny. Na tři sice jako z praku vyletěl, ale vzápětí se skácel zpátky do postele. Se zlo-věstným záupěním zvedl nad hlavu svá zebavá chodidla v těch nejparádnějších ponožkách od tety Jany, ale ponožky už nebyly nejparádnější. Stékala po nich jakási slizská tekutina proklá-daná nakousanými stébly trávy.

- Co to je? Vyjekl zděšeně docent H.

- To jsou bličky, poučila jsem ho nevzrušeně. Tatínek říkal, že si pes potřebuje „vyšlemovat“ žaludek.

- Nemůže si pes „šlemovat“ žaludek někde úplně jinde než před mou postelí? Zavyl docent H. ublíženě. Proč si ho nešlemuje před tvou postelí, když je to tvůj pes?

- Logicky, právě proto ... vysvětlila jsem mu a v klidu dopila zbytek své kávy.

Docent H. zvládá hodně silné kafe, ale tohle bylo i na něj příliš.

- Já to tak nenechám, zařval. Pes do manželské ložnice prostě nepatří! A do postele už vůbec ne! Válí se nám v ní jako turecký paša – a my abychom se o děti snažili venku! Už toho bylo dost! Postavím mu boudu!

Málokdo tuší, že docent H. je docentem věd pedagogických jen naoko. Jen navenek. V jeho nitru bije srdce architekta toho nejtěžšího kalibru a nejfantastičtějších vizí. Kam se hrabe Petr Parlér!

To bylo tak: Do začátku jsme od mých rodičů dostali původně vyvlastněný a kolektivním hospodařením soudruhů k nepoznání zušlechťený statek Na hnízdě. Kdybych napsala, že nezůstal kámen na kameni, lhala bych. Zůstala stržená klenba návratí, kupy sutin, pokroucených želez, rezavých zemědělských strojů, odpadem zasypané studny, z kořenů vyrvané stromy v sadu, potřhané pytle hnojiv rozpouštějících se do zákopů způsobených traktory. Zůstaly páchnoucí, bezedné zelenající tůně a hlavně – kupy a kupy hnoje.

Moji rodiče nad takovým dědictvím zlomili hůl, ale docent H. pyšně řekl: Jsem chlap, trénovaný atlet, něco vydržím! Umím skoro všechno – a co neumím, to se naučím. Zač by stály naše štúdie, že? zamrkal na tatínka, neboť právě tahle věta byla životním krédem mého otce.

Štúdie docenta H. byly zřejmě na úrovni, neboť začal pátrat v knihách, zdít, klenout oblouky, stavět krby, kamna, černé kuchyně a udírny, jako by tu byly odvždycky. Až se na ty stavby srdce smálo. Dokonce i srdce našich čápů, kteří se vrátili na dávno opuštěné hnízdo. Dokonce i srdce zkušených památkářů. Ti se nechali zmást a prohlásili nově vzniklý objekt za „chráněný památkovou péčí.“ Jen ta koupelna a splachovací záchod uvnitř domu, je jaksi mátkly...

Mou starostí byla zahrada a všecko, co stvořitel obdařil trávícím ústrojím. Úkoly v té době téměř nad mé síly, neboť jsem uměla právě jen rychle běhat, téměř plynule číst, uvařit čaj a dokonce i vajíčka natvrdo. Přesto si mne žaludek (?) velkorysého docenta H. nemohl vynachválit ...

Ještě tentýž den, kdy vykřikl rozhodná slova o psí boudě, připravil docent H. smělý projekt a navezl materiál. Druhého rána se s chutí sobě vlastní vrhl do práce.

Lidičky, to, co vzniklo v naší zahradě, nebyla psí bouda, ale zděná vila, obložená voňavým borovicovým dřevem a pokrytá taškami bobrovkami jako celý statek, aby stavba neurážela. Vila Supervila! Sestávala ze zateplené ložnice, jídelny a předsínky zalomené tak, aby do bytu netáhlo. Postýlku v ložnici jsme opatřili vysokou molitanovou podložkou se snímatelnými potahy, aby se daly prát. Za teplých letních nocí může Mufánek spát na venkovní palandě ve

své vlastní prostorné zahradě obehnané plotem, který jsem já velmi esteticky osázela travinami a pnoucími růžemi.

- To je krása! Hned bych tu bydlel sám! liboval si docent H. u křtící skleničky vína a jen málo chybělo, aby se mu jeho přání vyplnilo.

Když jsme totiž Mufánka do jeho nového paláce naplněného pískacími zvířátky, aporto-
vacími kolíky, sadou tenisových míčků, zpola oškubaným gumovým kuřetem atd. uvedli, okamžitě se mu v něm moc zalíbilo. Bohužel jen do té doby, dokud jsem s ním v jeho novém příbytku byla i já. Jakmile jsem ovšem zacvakla kličku, začal naříkat tak srdceryvně, že se sousedi přiběhli podívat, co proboha tomu ubohému štěněti děláme. Vysvětlili jsme jim situaci a s ohledem na jejich nervy Mufánka pustili.

- Musí si zvykat pomalu, to je logické, souhlasil smířlivě docent H.

S večerem jsme do nového domova, opatřeného tím nejlepším psím menu a spoustou pamlsků, uvěznil Mufánka znovu. Ticho bylo jen do té chvíle, než pejsánek všecko spořádal. Pak začal bítnický koncert znovu.

- Musíme to vydržet, prohlásil nesmlouvavě docent H. Zvykne si.

- Jen aby si zvykli sousedi, namítla jsem pochybovačně a šla je požádat, jestli by si na dobu neurčitou mohli zavřít okna a pustit hlasitěji televizi. Neradi souhlasili.

Asi po dvou hodinách kraválu nastalo zlověstné ticho.

- Vidíš, zvykl si. Usnul. Prohlásil spokojeně docent H. a šel otevřít láhev vína. Usadili jsme se v obýváku, ale já byla jako na jehlách. Stále mě pronásledovalo jakési neblahé tušení: Jen aby se Mufánkovi něco nestalo!

- Co by se mu mohlo stát? vyjel dotčeně docent H. Udělal jsem všecko pevně a naprosto bezpečné, chvástal se. Čokl usnul a spí jako štěně. Neboj se, nestalo se mu nic!

Jenže já se nenechala uchlácholit a potichoučku, po špičkách, jsem se šla na Mufánka podívat. Docent H. měl pravdu. Nestalo se mu opravdu nic. Naopak, našla jsem ho uprostřed té nejskvělejší zábavy. Pletivo bylo podhrabané, všecky drahé, čerstvě zasázené rostliny roztahané po celé zahradě, kolem domu vedl asi kilometrový tunel ospravedlňovaný honem na potkany. Samotného Mufánka jsem objevila na konci zákopu, kde právě vycházkovou obuv docenta H. upravoval na domácí pantofle a od práce se na mne nevinně usmíval.

- Já toho čokla zabiju! zařval docent H., ale nakonec svou hrozbu skutkovou podstatou nenaplnil. No, řekněte! Copak by se někdo, kdo má dobré nejen ruce, ale i srdce, mohl zlobit na tak sladké štěně?

A tak se stalo, že se Mufánek přestěhoval zpátky do naší manželské postele.

Ovšem nakonec ani palác architekta Jiřího I. tak úplně nazmar nepřišel. Po letech se do něj s jásotem nastěhovaly naše děti.

Jak Mufánek rostl až vyrostl

Opravdu utěšeně. Když se jeho váha začala blížit padesáti kilogramům, volal docent H. zděšeně: Tohle že je nějaký Mufánek? To už je pořádný Muf! Muf jako Brno!

Mufa běžné štěněcí hračky překvapivě nezažívaly. Kdepak nějaké primitivní copy z provázků, aportovací kolíky či neposedné balónky. Náš Mufánek byl kreativní... K zbláznění! Rád se rozptyloval na příklad s padesátikilovým pytlem brambor, který tahal po zahradě, pohazoval si s ním, a když pytel nic – uspořádal na něj cvičné výpady s takovou rasancí, že dokonce tretry zlatého sprintéra Bolta by v trávníku nezanechaly větší díry.

Pozornosti Mufánka ovšem neunikl ani boxovací pytel docenta H. včetně rukavic, či sud se zatuhlým asfaltem, kterým dokázal zvalcovat mrkev i muškáty do souměrné dálnice. Anebo staré kanape, jež mělo na zápraží sloužit k příležitostnému odpočinku.

Kdo tady potřebuje odpočívat? divil se Mufánek a hned kanape důkladně vypáral. Pak s ním nápaditě prováděl podmínku zahrady. Hlubokou orbu a tvorbu zákopů ovšem dělal vlastnoručně – lépe vlastnotlapně – se zodpovědnou důkladností. Moc jsem se radovala, že bez namáhavého kopání brázd mohu do trávníku okamžitě sázet brambory, a hned jsem docenta H. ujistila, že jsou jistě užitečnější než trávník. Jenže Mufánek, z nějakého mně nepochopitelného důvodu, tuto sadbu neto-

leroval a nekompromisně brambory přenášel a zahrabával na místa podle vlastního uvážení. Moje pochybnosti o úrodě nebral v potaz a měl pravdu. Na podzim dokázal vydolovat brambory velké jak pštrosí vejce.

Navzdory tomuto pěstitelskému úspěchu pozoroval docent H. naši zahradu s výrazem značně zasmušilým a dokonce ani mrknutím oka nedal nikomu najevo, jak velmi ho uvnitř hřeje vědomí, že právě on to byl, kdo zachránil život takhle užitečnému štěňátku. Totiž – to ještě musím podotknout – Mufánek nebyl jen novátorským pěstitel, ale i životy zachraňujícím hrdinou.

To se stalo tak: Jednou se Mufánek jen tak nedbale za mnou pohupoval městským podloubím, když tu se mu s výkřikem, „počem, velbloude, tebe šem už neška někde viděl!“ pověsil na krk malý chlapeček. Samozřejmě, že tohle nebyl problém. Mufánka milovaly děti všech kategorií. Nebylo výjimkou, že u vrátek zazvonila pětiletá Anežka, která k našim bezdětným sousedům přijížděla na prázdniny, s dotazem: Paní, prosím vás, půjde váš veliký pes ven? My bysme si hráli ...). Z toho důvodu jsem zůstala klidná. Problém tedy nebyl ve mně, ve „velbloudovi“, ani v chlapečkovi, ale v tom, že vnoučka vedla za ruku babička.

- Lev! vykřikla. Lev! On to dítě sežere!
A skácela se jako prkno.

Mufánek ovšem neztratil duchapřítomnost a okamžitě se jal provádět život zachraňující úkony. Nejprve skokem na hrudník nahodil

činnost srdce a pak se dal do dýchání čenichem v čenich. Když nebohá žena konečně ze všech sil zaječela, bylo vyhráno! Mufánek se stal hrdinou dne. První vše pochopilo „to dítě“. Radostně zatleskalo, velblouda vděčně objalo a vlepil mu pusy jako husu. Těsně za ní ovšem „to dítě“ inkasovalo od babičky facku, jako když kopne kůň: Prase!

Chlapeček se rozeřval a já s Mufánkem, ač vypadalo, že si oči vykoukáme, jsme žádného čuníka, ani vepřika, natož pak prasátko, pod podloubím nezahlédli.

Možná měla babička z toho šoku nějaké vidění. Věřícím se to prý stává.

Proč mě pan cvičitel nezdraví.

Když nás jednou oba, tedy mne i docenta H., na jedné podzimní procházce protáhl náš milovaný Mufánek oranicí, až jsme oba vypadali jako podzimní sněhuláci, pardon, blátiváci, (Muf měl totiž právě zcela sobeckou chuť polaškovat s takovým roztomilým zajíčkem), prohlásil docent H. nekompromisně: Tak – a dost! Musíme ho začít cvičit!

V překladu to znamenalo: Přihlas se na cvičák a začni s drezúrou dřív, než nám ten lamsák přeroste přes hlavu! Třebaže Mufánek bouřlivě souhlasil, po prvních lekcích jsem se začala obávat, že jsme s „drezúrou“ začali příliš pozdě. Mufánek totiž nějak ne a ne pochopit, že je člověk pánem tvorstva, (ač mu to docent H. při každé příležitosti důrazně připomínal) a na

cvičáku že je fořtem pan cvičitel Buřt, jehož pokyny je třeba brát v úvahu.

Pan cvičitel Buřt vlastně ani moc buřt nebyl, ale říkalo se mu tak, protože chodil neustále obalený různými filcy a papundekly, vždy připraven na boj zblízka. Často se ukázalo, že dobře dělá. Na cvičáku se totiž v té době sešla řada neurotických bláznů, jako jsou dobrmani, belgičtí ovčáci, rotvajleři a podobní hysterikové, kteří neustále zběsile ječí a jsou na požádání ochotni rozsápat třeba i samotného pana starostu.

K takové chásce Mufánek nikdy nepatřil. Když měl dobrou náladu – a tu měl stále – nechal by se porcovat tupým nožem. Nepřetržitě stínal šavlí svého ocásku vše, co mu přišlo do cesty, ale tam jeho nebezpečnost končila. Dokonce, pokud se mu chtělo, uměl i bez odmluvy vykonávat povely, jejichž výuku přikazovaly osnovy. Učivo si dokázal osvojovat bleskově, ale do vlastních závažných rozhodnutí si bohužel nikdy mluvit nenechal.

Jednou se přihodila podivná věc. Právě jsme trénovali zadržení nepřítele, což spočívalo v tom, že se jednotliví zběsilci střídavě vrhali na pana cvičitele Buřta a s nepřičetným kraválem z něj rvali všecko, čím se obalil. Pan cvičitel Buřt je v jejich hysterii vydatně povzbuzoval, dokonce vzal proutek a největší vztekouny jím švihal, čímž je vyprovokoval k ještě větší zběsilosti. Chválení nebralo konce, dokud nepřišel na řadu Mufánek, který do té chvíle na celou komedii pohlížel s povýšeně

ospalým zájmem. Na výzvu běž! Chyť! Sice běžel a chytil, ale když se mu pan cvičitel Buřt začal škubat a cukat, sekl dvakrát šavlí a poslušně ho pustil v domnění, že to, co dělá, dělat nemá. Když mu ovšem pan Buřt znovu vnutil do tlamy vatovaný rukáv, sevřel ho sice neochotně v zubech, ale jakmile pan Buřt pro větší naštvání a vzteklost mávl po Mufánkovi proutkem, otráveně rukáv pustil a znechuceně klusal ke mně pro vysvětlení.

Pan Buřt nešetřil pohrdáním a urážkami: Je to lemra, slečno. Ten by vás nechal znásilnit i zamordovat naráz, jen by to fiklo – a ještě by při tom vrtěl ocasem.

Lemra se na mne tázavě dívala a vrtěla ocasem, když tu pan cvičitel Buřt přikázal: Zkusíme to jinak. Já zaútočím přímo na vás.

Neviděla jsem to jako nejlepší nápad. Přeci jenom Mufánek byl už veliký kluk a měl obrovskou sílu. Sice nosil na cvičák obojek propletený ocelovými kroužky, sice jsme ho připínali na dvojité vodítko se dvěma karabinami, ale to jen pro případ, že by se chtěl na cvičáku bavit po svém s některým ze svých psích kamarádů. Jinak chodil venku zcela volně, dokonce bez obojku. Byl to moudrý pes a vždycky věděl, jak se chovat. Nikdy se nepral, byl-li napaden slabším nepřítelem – obvyklá zábava sousedovic špice – jen zvedl vysoko hlavu, nonšalantně uhýbal packami a důstojně kráčel domů.

- Podívejte se, vysvětlil mi situaci pan cvičitel Buřt. Vy jako jdete se psem – a já jako do vás strčím.

Strčil do mne.

Mufánek zpozorněl.

Pan cvičitel Buřt do mne strčil ještě jednou.

Mufánkovi v očích zahořely plaménky, jaké jsem neznala.

- Je to lemra, mávl beznadějně rukou pan cvičitel Buřt a já jsem zaprosila: Raději toho necháme, ano?

Jenže s tím nemohl pan cvičitel Buřt souhlasit. Já, řekl, jsem dokázal vycvičit každého psa. Nevím, proč by tenhle balík měl být výjimkou! – Ha! Dupl proti mně pan cvičitel a odkudsi – snad až z hlubin země – se ozvalo temné zavrčení. Když jsem si vzpomněla, jak Mufánek svými bílými tesáky rval ze starého kanape cáry popruhů, které by udržely vola, uleknutě jsem mu nasadila náhubek a zaprosila znovu: Myslím si, že pro dnešek bylo výcviku dost. Myslím, že to stačilo.

- Stačilo? Zasmál se pan Buřt, popadl prut a rozmáchl se.

V tu chvíli se stalo něco, co nikdo neočekával, nejméně ovšem pan cvičitel Buřt.

Lemra skočila.

Jsem sprintérka, mám rychlé reakce, a tak se mi podařilo bleskem otočit dvojité vodítko kolem betonového sloupku. Marně. Ocelové kroužky z obojku odlétaly, jako by je přesekal mistr Šaolín, karabiny se rozskočily, dvojité vodítko bylo na cucky a Mufánek jediným mocným skokem dostihl prchajícího pana cvičitele Buřta, aby ho nekompromisně skolil do šípkové houštiny plné kopřiv. Než jsem Mufán-

ka s několika Nebojsoy dostihla, už stačil náhubkem uštědřit panu cvičiteli Buřtovi pěkných pár ran na pamětnou. Jakmile jsem ovšem své milované štěňátko konečně chytila za kůži na krku a začala ho chlácholivě drbat mezi ušima, zjehl, naposledy varovně zavrčel a pak už se bez odporu a se slastným vrněním, bez obojku i vodítka, přitulil k mé ruce. Obdivné pohledy všech psích cvičenců, včetně ještě nezadaných slečen, se ani nedají popsat.

Myslíte si, že tím všecko skončilo?
Neskončilo.

Mufánek měl ve zvyku za horkých dnů chodit se koupat k blízkému rybníku. Někdy jsme ho doprovázeli, jindy odběhl sám a vrátil se vykoupáný. Tolerovali jsme mu to. Husy ani kačeny nehonil, živáčkovi by neublížil, nikdy si na něj nikdo nestěžoval.

Jednou se ovšem nevracel podezřele dlouho, a tak jsem se za ním vypravila, jako že se také vykoupu.

Nevykoupala.

Naskytla se mi zvláštní podívaná. Mufánek bez hnutí seděl u zdi Fořtikovic statku a zíral vzhůru. Když jsem se podívala stejným směrem – ustrnula jsem. Na samé špičce střechy, až u komína, seděl pan cvičitel Buřt a zle se na mne osopil: Slečno, kde se flákáte!/? Ten váš hajzlík mě zahnal na prasečí chlívky. Myslel jsem, že to stačí. Kdepak! Skákal na střechu dva metry vysoko, takovej je to prevít! Pamato-váka má, jak africkej slon, zmetek jeden! Musel

jsem teda až sem, ke komínu. Ale sed si dole a číhá! Už tu dřepím nejmíň dvě hodiny! To si zodpovíte na úřadě! A s tímhle pacholkem, ukázal roztřeseným prstem dolů, mi už na cvičák nikdy nechod'te!

Jakmile jsem si všimla kalhot v rozkroku provlhlých, hned mě napadlo, že pan cvičitel Buřt nadržel v klíně u komína nevy cválané štěně, ale pár püllitrů piva z blízké hospody. To, že s tím pacholkem na cvičák už nikdy nepřijdu, jsem mu pochopitelně ochotně slíbila.

Když teď náhodou s Mufánkem někdy pana cvičitele Buřta potkáme, nikdy nás nezdraví.

Nevíme, proč.

Jak Mufánek dostal postýlku

To bylo tak: Docent H. toužil po holčičce – a Mufánek tomu nechtěl rozumět. Každou noc se vklínil mezi mne a mého muže a uzurpoval si místo – teď už ne na mých prsou, tak prostorné poprsí přece jen nemám – ale po celé délce mého boku, čímž znemožňoval docentu H. jakékoli manévry. Docent H. byl ovšem trénovaný atlet, podařilo se mu tedy sem tam Mufánka odrazem z kliku a špiček nohou přeskočit, či ho na dobu nezbytně nutnou srazit z postele, ale oběma nám bylo jasné (při představě metrického centu, kterého by tohle zvíře v naší péči mohlo dosáhnout), že se jedná o dobu omezenou. Proto se docent H., při hrůzné představě,

že by musel vyklidit místo po mém boku, rozhodl: Vyroším mu postel. Jeho vlastní!

- Nebude v ní, vzdychla jsem skepticky.

Zvyk je železná košile, stále za námi poleze ...

- Nepoleze, zavěštil docent H. a mně bylo jasné, že má zcela originální plán.

- Postavím mu postýlku totiž na chodbě.

- Rozláme dveře, ale spinkat v ní nebude, trvala jsem na svém já.

- Bude. Protože ty v ní budeš spinkat s ním. Alespoň pro začátek. Než si zvykne, dodal honem na vysvětlenou.

Vzápětí nakoupil pár pěkných trámků a ve výklenku chodby sroubil postýlku. Takovou akorát, dva metry na dva metry.

- Přece abyste se do ní oba pohodlně vešli, volal nadšeně docent H.

No, postýlka to byla excelentní!

Na zadní zeď jsme připevnili teplou rohož a matrace i polštářky povlékli decentní drobou kytičkou, aby na nich nebylo hned všecko vidět. Příkrývky byly měkké, v barvě velbloudí a Mufánkovy srsti.

Moje první společná noc s Mufíkem proběhla v klidu. Druhou noc, hned, jak štěňátko usnulo, jsem se „chytrůčko“ odkradla do ložnice ke svému druhému miláčkovi. Když jsme byli v nejlepším – hle: Klika cvakne, dveře letí – a hned za nimi letí rozhořčený Mufánek, rovnou mezi nás s oprávněnou výtkou: Co je to za kravál? Já nemůžu spát!

- Je tak inteligentní! vzdychla jsem. Pochoopil, že se dveře otevírají klikou!

- Jenže nepochopil, že je slušné zaklepat a vstoupit teprve, když je zván! Budeme muset zamykat, zakončil trpce docent H. a mé nadšení z Mufánkovy inteligence v žádném případě nesdílel.

Další noc proběhla za drásavého škrábání a klikování. Tiše jsem vzpomínala na opacéřované dveře, za které zavírala majitelka svého koně jménem Barunka.

Ovšem docent H., věren své přirozenosti, kul už v duchu další tajné plány...

Ráno, jak jinak, bylo v chodbě nachumeleno. Tentokrát jsem o prababičce Anně prozíravě mlčela a Mufánkovi ušetřila výchovnou lekci i s nějakým tím lepancem: Už ti žádné polštářky nedám, když se k nim neumíš chovat! Copak to se dělá, takhle je rvát? Druhý „výchovný“ jsem ušetřila docentovi H., který mi mezi dveřmi nepřestával posměšně škrabat mrkvičku. Přidala jsem i varování babičky Bláži: „Na posměváčky jsou háčky“!

Oba potrestaní byli uražení až za hrob. Tedy: Až do oběda.

Jak si Mufánek obstaral vlastní polštářek

To bylo tak. Po opulentním obědě sestávajícím z povídlových knedlíků blbounů, sypaných cukrem, perníkem a polévaných smetanou – po těch se oba moji strážníci mohou utlouct – jsme všichni svorně vyrazili pracovat na zahradu. Já

do lehátka a tamti dva hrabat. Žel, každý z nich tuto činnost chápe po svém.

Docent H. stihl pouze obrátit a nahrabat do kup veškeré seno v zahradě, zatímco pracovitý Mufánek se opravdu činil. Zbudoval s vervou a důkladností sobě vlastní síť záhrabů od stodoly až ke kompostu – potkani si tu prostě dovolovat nebudou! Mufánek je pracant!

Srdceryvný nářek se ozval právě v okamžiku, kdy můj oblíbený opalovací krém Pitzbuin zasypala asi tuna hlíny svištící zpod pracantových tlap.

Mufánek vylétl ze záhrabu jak čert ze škatulky: Kdo komu kde ubližuje? To nedopustím!

Také já jsem se rozběhla k plotu. Hrůza! Cizí čokl tu čochní a tlapou do hlíny zadupává vřeštící kotě. Mufánek jediným přesně mířeným skokem na plaňky, které nevydržely, odrazil agresora, až si kecl na zadek a kotě tak dostalo šanci propasírovat se pod náš plot. Z louže pod okap? Ale kdepak! Zlopes se staženým ohonem jako zpráskaný prchá do polí, Mufánek ho nepřestává pronásledovat zuřivým štěkotem – takže úniková cesta do stodoly je volná.

Hledám v ní malého privandrovalce, volám, čičám, slibuji masíčko, smetánku, prostě hory, doly – ale kdepak! Ani Mufánkova oca-sovýmlyvná přátelská řeč těla nepomáhá. V naší stodole je totiž všecko na světě, jak by se v takovém ráji pokladů mohl nalézt vyděšený uprchlík?

- Dejte tomu zvířeti pokoj! volá od hrábí našťvaně, nejspíš veden pudem sebezáchovy, docent H.

Já poslechla, jenže kdepak Muf! Vytrvale čenichá a čenichá, převrací koše, květináče i jarmary, rozhazuje staré pytle a kácí kola – až se konečně objeví s jakýmsi kusem hadru v hubě.

- Kristepene! To je přece kotě! vyjekla jsem. On ho zakous! Okamžitě to sem dej! řvu.

Mufánek uraženě zavrčí. Pak hadr s největší opatrností položí k mým nohám a napjatě se na mne zadívá.

Kotě není zakousnuté ani trošičku. Pouze vychrtlostí a rozježeností připomíná dlouho užívaný kartáč. Vyjukané je jako ztracený fakan a z oček i nosu mu teče hnis. Takové „kravínové“ nechtěňátko, o které se nikdo nestará. Když vidí, že už nehrozí nebezpečí, dodá si odvahy a pyšně vztyčí fangli vlajkové lodi, tedy párátka svého ocásku. Teď vypadá jako jednohubka a čumáčkem se začíná třít o Mufánkovy ochranné tlapy. Ten se na mne tázavě podívá, pak rozpačitě zavesluje pendrekem a nakonec začne jednohubku něžně olizovat.

- Fůůůj, nechá se slyšet docent H. Vy jste ale čuňata!

- Já nikoho neolizuji! bráním se.

- Jo ... ale nemáš k tomu daleko ... vrčí nespokojeně docent H., a když si všimne, že nesu misku, zanaříká: A to všecko za moje peníze!

Nechtěnátko se na masíčko hladově vrhá – ve chvíli není v misce ani drobeček.

- Sešrouboval to doklamona! (V překladu – vyžral to dodna), řekla by prababička Anna.

Mufánek neříká nic, jen s velkorysou nonšalancí přihlíží.

- Pojď ke mně ... sáhla jsem po jednohubce a rozněžnila se: Z neznáma jsi přišel a do neznáma zase jednou odejdeš – jako my všichni, filosofuji a chci kotě zvednout, jenže Mufánek je rychlejší. Chňap! A z jeho obrovské tlamy koukají jen vyjukané zelené oči a dvě tlapy v bílých podkolenkách. Ani to párátka ocásku ne.

- Tohle je moje hračka! vrčí Mufánek. Já jsem si ji našel! Nese si nového kamaráda do nové postýlky. Tam mu ze svého těla vytvoří pohodlné hnízdo, do kterého se kotě k našemu úžasu blaženě stulí – a začne příst.

- To je tedy Tulínek!“ vydechla jsem překvapeně a hned pochopila, že jméno kocourkovi tak sluší, že mu už jinak říkat nemůžeme.

- Jak ... že mu nemůžeme jinak říkat? Copak on je náš? užasne – bezpochyby šťastně – docent H.

- A čím by byl? Copak se nechová, jako by tu byl odvždycky? ukázala jsem na kotě, které usnulo pod psím krkem. Mufánek si na něj opatrně položil hlavu a já spokojeně řekla zle škaredícimu docentovi: Tenhle polštářek rozhodně Muf trhat nebude. A třeba – zamrkala jsem a hodila udičku naděje – třeba to bude mít i své výhody ... Třeba ... třeba holčičku?

Měla jsem pravdu. Mufánek se celou noc od Tulínka ani nehnul – a v srpnu nám jeden z našich čápů (kdepak vrána!) tuším, že to byl Klapák – přinesl holčičku.

Kotě za všechny prachy

Jenže takhle se náš Klapák vyznamenal až v srpnu příštího roku.

Teď je babí léto letošního roku – a stále se dějí věci. Ó já! Těch se ještě událo! Víte, že jsme o Tulínka dokonce mohli i přijít?

To bylo tak: Hned druhý den, co se u nás ubytoval – zle onemocněl.

U snídaně bylo moc smutno. Mufánek nám střídavě nekladl tlapy na klín s dotazem: Co žereš, dej mi?! Nesrážel pendrekem šálky, nerozmetal po kuchyni ubrousky, dokonce ani nepřišlápl ubrus tak razantně, že vše letí, a co se rozcákne, to se dá ještě všude šikovně roztlapat. Ne, nic takového. Mufánek totiž u snídaně vůbec nebyl. Zůstal ve své postýlce a nepřestával se starat o Tulínka. Starostlivě mu omýval oči, ouška, čumáček, dokonce ani na intimní partie pod ocáskem nezapomínal, ale jednohubka přesto nepřestávala kýchat, kašlat, prskat a frříat, až jsem o ni začala mít vážnou starost.

- Odnes Tulínka vyhřát ven na sluníčko, nařídila jsem Mufánkovi a sáhla po telefonu, abych zavolala známému veterináři: Pavle, prosím tě ...

- Jasně, za chvíli tam jsem, slíbil.

- Prskanou? zeptala jsem se docenta H. a po jeho přikývnutí zapla kávovar. Přístroj, věčně ucpaný vodním kamenem z naší tvrdé vody, provokativně zaprskal.

- Měl by se vyčistit, poznamenal docent H. nad ranním tiskem.

- Tak ať se vyčistí, já proti tomu nic nemám! odsekla jsem. Na podobné pitomosti teď nemám myšlenky. Běžím k oknu. Tulínek, unavenou hlavičku zabořenou v trávě, se vyhřívá mezi psími tlapami. Co chvíli netrpělivě mrknu na hodinky: Kde se ten Pavel toulá?

- To mám ještě cizí kočce platit doktora? vrčí docent do zpráv.

- Není to cizí kočka! Je to náš Tulínek. Nejkrásnější kocourek na světě! snažím se uplatit docenta H. šálkem excelentí kávy a pro jistotu přidám i pusinku. Kdyby umřel, tedy kocourek, upřesňuji, to bych nepřežila!

- No jo, no! Tak to teda radši toho doktora zaplatím! proburmlává se docent H. k další stránce novin a já kuji železo, dokud je žhavé: Nesměla jsem snad po svatební noci vyjevit tři přání? No, vidíš. Tohle je teprve to druhé, miláčku, říkám mazlivě, aby roztál. Nikdy mi to nedá mnoho práce, docent H. je jako zmrzlina. Stačí lidsky dýchnout ...

- Hernajs, kde ten Pavel je?

Už jsme vypili každý nejméně tři škopky kávy, já vydržela několikery zprávy v rádiu – a stále nic!

Konečně mobil. Docentův. Ale skočím po něm já.

- Kde jsi? Ozve se známý hlas.

- Povídala jsem ti, Pavle, že jsme doma.

A kde jsi prokristapána ty?

- Na cestě od vás. Nejspíš vám nezvoní zvoněk ...

- A to nemůžeš cinknout na mobil?

- To bys ho musela mít dobitý!

- Takže je to v háji! zabědovala jsem. Co mám dělat?

- Nic. Všecko je OK, zasmál se. Když jsem před vraty zvonil a snažil se tě vytočit, vytočil jsem sice jen Mufánka, ale k vratům přiběhli oba. Na zavolání malý podlezl branku a přišel se nechat poslechnout. Má silný zápal plic. Píchl jsem mu antibiotika a poslal ho zpátky domů. Zítra to zopakujem. Ale nedělej si starosti, mobil dobíjet nemusíš, chechtá se. My si poradíme i bez tebe. Tohle kotě je fakt za všechny prachy!

Když zavěsil, říkám pyšně: Slyšel jsi to, miláčku? Náš Tulínek je kotě za všechny prachy! Víš, jak jsi šťastný člověk? Tolik totiž Pavlovi určitě nezaplatíš!

A bylo nás pět

To bylo tak: Jednou – vedro jak na rovníku – jeli jsme s docentem H. zaříditi cosi do města, při té příležitosti i trochu nakoupit – a co nevidíme! Před supermarketem, na krátkém vodítku, uvázané štěně jezevčíka. Jazyk až na zem – bez kapky vody. Copak tohleto se dělá? Koupila jsem plastovou misku, natočila vodu

a nechala rozhlasem požádat majitele jezevčíka, aby urychleně ukončil nákupy a psíka vzal domů. Vlastně, psíka. Byla to jezevčí holčička...

Jenže na mou výzvu nikdo nereagoval. Štěně bylo u misky s vodou, když jsme šli na nákup, když jsme šli z nákupu, dokonce, i když jsme se skoro po třech hodinách vraceli z města.

V supermarketu na mé dotazy jen krčili rameny.

- Prosím tě, proč ty se do všeho pleteš? zlobil se docent H.

- Protože je polovina prázdnin. Protože se obávám, že tohle štěně je dar za vysvědčení – a teď rodina odjela na dovolenou. Proto!

- Nojo, tvoje katastrofické scénáře! Nějaký sklerotik tu psa zapomněl – a za chvíli pro něj celý říční přiletí. Znáš takové, kteří dokážou zapomenout i děti. Rozhodně nedovolím, abys ... Ještě tě nařknou, žes ukradla cizího psa!

Nepřipustím ...

Nasedli jsme do auta.

Doma nás čekalo bouřlivé přivítání.

- Už jsem si myslel, opřel se Mufánek docentovi H. o ramena a políbil ho na nos, že se nikdy nevrátíte! Že jsme už navěky sirotci!

Tulínek mi skočil do náručí rovnou ze sloupku branky, chytil mě pacičkami kolem krku, ducání a líbání nebralo konce.

- Co jste nám přivezli? strčil Mufánek postupně hlavu do všech krabic a tašek, až konečně objevil uzžený prasečí ocásek, který miluje.

- A co já? Já nic? nezůstával pozadu Tulínek, ale i pro něj objevil Mufánek v taškách cosi dobrého. Když jsme se tedy všichni vzájemně ujistili, že jsme se neztratili, neumřeli ani neemigrovali, udělala jsem svačinu. Kaiserky s máslíčkem a šunkou, k tomu kávičku – ó, my se máme! libovali si všichni. Pak docent H. vyzunknul pivečko, na které se tak těšil, a zmožen vedrem, zdříml.

Teď nadešla má chvíle. Hupky do auta a traďá! To se ví, jezevčí holčička, celá ubřečená, fňukala na stejném místě.

- Nebuď, vzala jsem ji do náručí a jelo se.

- To nemyslíš vážně! zděsil se docent H., když se po příjemném zdřímnutí probudil. To je zlý sen! Dyt' tě zavrou! Za krádež ...

- To je dobrý sen, ujistila jsem ho a také jezevčí holčička přispěchala s polibkem. Copak ty bys mohl klidně usnout, kdybys věděl, že před supermarketem chcipe štěně?

Docent H. musel uznat, že to by tedy klidně usnout nemohl, ale přesto nasupeně prohlásil: Někdo by si ji vzal.

- Jasně. Někdo si ji vzal. My.

Jenže docent H. se přesto s krádeží štěněte nemohl smířit, a proto nechal druhý den městským rozhlasem vyhlásit pátrání a na počítači vyrobil kupu cedulí, které jsme pak, včetně našich telefonních čísel a ujištění, že nežádáme nálezné, rozvěšovali všudemožně. Leč o jezevčí holčičku se přesto nikdo nepřihlásil. Po majitelích jako by se slehla zem.

- Ale v naší posteli spala naposledy! Ujišťoval se k smrti umazlený docent H., když už bylo jasné, že se návštěva ještě pár dní zdrží.

- Leda bys Schovance udělal postýlku u Mufánka ... navrhla jsem nesměle.

- Co bych dělal nějaké Schovance postýlku? utrhl se. Však on se někdo později přihlásí! Nepřihlásil.

Postýlka byla vyřezávaná, se srdíčky – a já jsem do ní ušila roztomilé květované peřinky. Malou postýlku jsme postavili pod velickou postel našeho Mufánka a Schovanka se, nejspíš kvůli ní, bláznivě zamilovala. Kdepak do Mufánka! Umírala láskou k docentovi H. Snila o tom, jak je silný – což je logické, když žere víc než pět Schovaneček dohromady a cpe se i tím, co se vůbec žrát nedá. Není sice kdovíjak krásný, protože má kožíšek jenom na hlavě a spodní čelisti, no ale co, říká si zamilovaná psí slečna, nikdo přece není dokonalý, že?

Tuhle Schovančinu zamilovanost jsme já, Tulínek i Mufánek nesli jako krutou nespravedlnost. Docent H. sice farizejsky tvrdil, že nejhůře to nese on, protože má stále olízané vousy, ale my všichni jsme věděli, že se jen tak tváří, protože kterému chlapovi by tak oddaná láska nedělala dobře, prosím vás?

Nakonec jsme tedy Schovanku jednomyslně adoptovali (předstírané protesty docenta H. samozřejmě nepočítám) – a bylo nás pět.

Jak Tulínek nepřišel zkrátka

To bylo tak: Jednou mi docent H. oznámil, že budeme mít vzácnou návštěvu. Naše paní děkanka jede na Univerzitu do Pardubic, sdělil mi slavnostně, pozval jsem ji k nám na kávičku.

Mufánek, Tulínek i Schovanka zajásali. Návštěvy milují! Jenže docent H. pokračoval: Pozval jsem ji na kávičku a domácí buchtičky, jaké ještě nejedla.

- Na domácí buchtičky, jaké nejedla?

- Na buchtičky, jaké umíš udělat jenom ty! Víš, jednou jsem jí vyprávěl, jak skvělé povidlové buchtičky pečeš, prostě buchtičky, na které se srdce směje – a ona ...

- Pořádné povidlové buchty umí udělat jenom moje maminka Libuše. Já jsem něco takového v životě nepekla. Nezlob se, ale buchty prostě neumím!

Docent H. se zachmuřil. Kolikrát jsem ti říkal, aby ses řídila mou zásadou: Umím skoro všecko – a co neumím, to se naučím!

Polkla jsem: Jenže buchty dají moc práce. Člověk, aby to půl hodiny chňachňal, než začne těsto dělat bubliny –

- Tak vidíš, že buchty umíš! zajásal docent H. A chňachňat těsto můžu já. Povidlové buchty přece za trochu námahy stojí, prohlásil – a zbytek rodiny s ním opřekot souhlasil.

Bylo tedy rozhodnuto.

Prošla jsem asi tisíc kuchařských knih, po telefonu zpovydala Libušinu věštinu a když

vědma řekla – neboj, všecko dobře dopadne, definitivně jsem kapitulovala.

V den D. se docent H. opásal vyšívanou zástěrkou, mezi kolena sevřel supermísu a v moučných oblacích, jak poctivě podsypával, supervařečkou chňachňal. Naše „tři hladové krky“ přihlížely, kdy už konečně budou bubliny ... jenže bubliny ne a ne.

- Notak bude těsto bez bublin! rozhodla jsem posléze, když už jsem se na čtyři sněhuláky ve své kuchyni nemohla dívat a připlácla na mísu čistou utěrku, jak se pravilo v kuchařce. Poté jsem dala těsto kynout do tepla Tulínkova pelechů pod kamny.

Ano, pod kachlovými kamny s dvěma troubami, která sice stavěl docent H., ale vypadají, jako by tu byla odvdzycky. A protože maminka radila, že nejlépe se buchtý pečou na borových otýpkách, byl docent H. pověřen úkolem, pár takových z kůlny donést – a fajrovat.

Já jsem zatím zavřela obě trouby, aby se řádně předeřádaly, a na vál vyklopila něco nazeleňalého, co tedy maminčino bělostné, nadýchané těstíčko na buchtý nepřipomínalo ani vzdáleně. Rozválela jsem placku, rádélkem nakrájela čtverce, naplnila je povidly, zabalila a narovnané na plech řádně promastila rozpuštěným másličkem, aby se, až nabudou, neslepily. Už jsem je chtěla šoupnout do trouby, když tu – zvonek.

Paní děkanka je tu! Docent H. ze sebe rve moji vyšívanou zástěrku a celý uvítací komitét s Mufánkem v čele letí k vratkům.

Až v kuchyni slyším, jak se paní děkanka omlouvá za to maličké předejití, to víte, jedu tuhle trasu z Prahy poprvé, ono se to zase až tak přesně neodhadne ...

- Ale to vůbec nevádí, naopak, udělala jste nám radost, hlaholí docent H. Dáme si zatím aperitívek, ukážu vám, jak louhujeme nábytek, také zahradu – říkala jste, že milujete zahradu, vidíte!? Otevře vrátka, jenže to už Mufánek stojí na zadních, aby milou návštěvu políbil, tak to přece lidé dělají. Schovanka ze samé radosti milé návštěvě rajtuje po semišových lodičkách značky Salamandr a nabízí, že ponese kabelku. Paní děkanka se o ni nejspíš přetahuje a docent H. odhání ty mizerné čokly utěrkou, kterou si omylem nechal zastrčenou za pasem. Paní děkanka ujišťuje, že jsou pejsci opravdu rozto milí, jak ona miluje pejsky! a docent H. úkosem hledá Tulínka, aby se paní docentce netulil pod nohy, protože o něj by se fakt nezabil jen akrobat a to paní docentka rozhodně není.

Náhle se ozve zběsilé zaječení.

Vražda?

Skoro. Lodička Salamandr totiž přišlápla packu Schovanky. Ryk, ze kterého paní děkanka, jak sama přiznala, mohla mít smrt, jí umožnil skácet se do pohotové náruče docenta H. Za takové situace jsou mdloby přece logické a mezi námi – galantní náruč docenta H. není vůbec k zahzení.

Omluvy neberou konce, běžím též v ústrety – ale pojd'te přece dál, paní děkanko, nebudeme stát u vrátek ...

Kuchyň nás vítá zápachem připáleniny a dutými údery v troubě.

-Buchty! vyjekne zděšeně docent H.

Jenže škaredící se nazelanalé připosražené bochánky stále ještě ve stavu syrovém nasupené dřepí na plechu bez sebemenšího zájmu tvářit se jako něco, co by buchty alespoň vzdáleně připomínalo.

Ve zlé předtuše skočím k troubě, ze které jako z děla vyletí naježený kartáč. Ani slušně nepozdraví a s nespolečenským řevem vyletí oknem rovnou do zahrady. Kůůůrň! vzkřikl by kamarád Mirek.

- No, Tulíne, to se ti teda povedlo! křičím já.

Tvář paní děkanky je bledzelená a víc než zmatená. O tom, že si někteří lidé pečou i kočky sice už slyšela, ale že by se s něčím podobným mohla setkat v takovéhle rodině, to ji tedy opravdu ani ve snu nenapadlo!

Docent H. na mne gestikuluje, ukazuje směrem k buchtám a strká otřesenou dámu před sebou do zahrady. Hlavně, aby viděla ty úžasně oleandry a růže, také čerstvé jahůdky a maliny musíte ochutnat, švitoří. Manželka zatím dopeče buchtičky, připraví kafičko ...

Větrám všemi okny. Kocoura nahrazuji v troubě těmi příkrčenými nešťastníky, kteří měli být buchtami, prostírám sváteční ubrus a památeční servis. Stůl vypadá úchvatně a buchtičky ... uuum – ony snad fakt i voní!

Tahám je z trouby, jsou kapinku ... co říkala maminka? Potřít máslem, aby měly kůrčičku, vyrovnat na památeční mísu, přicmoudlé tvářičky spraví nadílka vanilkového cukru – a sláva! – je to!

Běžím pro návštěvu do zahrady a těším se, jak buchtičkami snad přece jen napravím to, co jsem kocourem pokazila.

Docent H. teatrálně nabírá nosem vůni, libuje si – paní děkanko, něco podobného jste opravdu nikdy neochutnala, na takové buchtičky se srdce směje, moje žena ...

Jenže před nádherně prostřeným stolem všichni tuhneme jako tři Lotovy ženy. Není totiž, na co by se srdce smálo. Mísa je dočista prázdná, nezůstalo dokonce ani smítečko toho voňavého vanilkového cukru. Docent H. mě zmateně vyzývá, ať tedy už ty buchtičky přece přinesu – a já jen zdrceně hlesnu: Mufane!

Sedí u kamen, Schovanku mezi předními tlapami, oba už jen slastně olizují poslední zbytky té bílé dobroty, která jim jako korpus delikty ulpěla na černých čumácích.

- Mufane, já tě zabiju!

Oči paní děkanky dostávají šílený výraz: Tak nejdřív kocoura – a teď i psa?

Nebudu vás dál napínat. Nakonec všechno dobře dopadlo. Paní děkanka dostala sušenky, jsou přece také moc dobré, a díky Mufánkovi se tedy nikdy nedověděla, že upéct buchty opravdu neumím.

Když se pak naše návštěva celá zmatená konečně poklonkovala k vrátkům a ujist'ovala, že něco tak originálního v životě nezažila, všichni jsme ji srdečně zvali, jen ať zase přijede, opravdu ji rádi uvidíme. Než jsme si ale u vrátek stačili upřímně potřást pravicemi, ozvala se opět kaskáda trojích zoufalých zaječení. První patřilo Schovance, neboť jí zlomyslná lodička Salamandr opět pomstychtivě přimáčkla packu, druhé paní děkance, úlekem ochotně padající do připravené náruče docenta H. a třetí rovněž paní děkance, protože jí rozčilený Mufánek usolil přes zadek jednu pořádnou svým pendrekem, aby pořád tolik nezlobila. Z toho paní děkanku opět přemohly déletrvající mdloby, takže musela ještě jednou spočinout v trénované náruči docenta H., ve které se spočívá – a to mohu potvrdit z vlastní zkušenosti – tak krásně ..

A co chudáček Tulínek? Nebojte se, ani on nepřišel zkrátka. Těch pár připálených chlupů za to určitě stálo! Mazala jsem mu totiž tlapy léčivým husím sádlem, a on se co chvíli chodil léčit znovu a znovu, protože, lidičky, husí sádlo, to je přece dobrota!

Jen ať zlý docent H. jaksepatří lituje!

To se stalo, když můj tatínek Jan ještě žil. Neříkala jsem vám, že byl nadšený rybář? Ne snad proto, aby domů nosil kapitální úlovky a živil jimi rodinu i všechny známé, ale spíš proto, aby

měl pokoj od světa. Protože takový klid, jako „když se chvěje rákos nad hladinou“, takový klid prostě nenajdete nikde jinde, než u vody.

Vzhledem k tomu, že žijeme v Polabí, máme k vodě ve všech světových směrech i podsměrech coby kamenem dohodil. Tatínek Jan tedy každý podvečer – od časného jara až do podzimu – když už mu připadá brnkání na nervy mou matkou Libuší, babičkou Blážou i prababičkou Annou neúnosné a musel by ty ženské pitomé bezodkladně zabít – hodí přes rameno rybářský ruksáček, sbalí pruty, skočí na staré pánské kolo, které pamatuje snad samotného císaře pána – a tradáááá! do hustých vrbiček u některého z četných slepých ramen Labe. Zklidněn se vracívá až potmě, lhostejno, jestli něco ulovil, či ne.

Jednou takhle – již jsme seděli já, docent H., Mufánek, Tulínek i Schovanka při víně na zahradě – voněly šeríky a v blízkém rybníku kvákaly žáby – přihasi si to můj otec Jan a hodí mezi nás svůj rybářský ruksáček.

- Nevím, co si s tím počneš, řekl mi, ale řinesl jsem ti dárek. Nechat jsem to tam prostě nemohl.

- Tati, prosila jsem tě, ať mi ryby nenosíš! Já to zabíjet nebudu, docent H. teprv ne, a běhat s každým sumcem nebo bělicí zpátky k vodě, nezlob se, to se mi fakt nechce!

Pokrčil rameny a byl pryč.

Nejistě jsem pohlédla na ruksáček s dárkem...

Dar je totiž pro mne něco mezi nebem a zemí. Každý má jiný charakter, jiné poslání. Ne každý dar člověk dokáže pochopit, ne z každého je zjevný úmysl dárce a ne každý může potěšit (to se ovšem týká především darů danajských). Dar tedy může být i trestem. Zřejmě si v našem životě žít podle svých představ, které nám nemusí být zcela vlastní. Přesto je každému slušně vychovanému člověku jasné, že dar se neodmítá...

Nejistě jsem tedy pohlédla na ruksáček s dárkem. Leží nehybně na stolku mezi námi, oči všech mých společníkůhoří zvědavostí, čenichy zkoumavě pocukávají: Že by úhoř? Znechuceně jsem zasunula ruku dovnitř v očekávání studené slizkosti, ale vzápětí jsem bleskurychle ucukla. Ozvalo se totiž zasyčení a na jednom z mých prstů se objevila miniaturní krvavá skvrnka.

Had? Takový vtip by mému otci odpovídal. Svěřila jsem se mu totiž jednou, že bych chtěla jako pohádkový Jiřík rozumět řeči zvířat...

- To jsou teda legrácky! ucedila jsem naštvane. Jenže to, co jsem ucítila pod prsty nebylo studené a slizké, nýbrž teploučké a hebké. Že by donesl, vtipálek jeden, nějaké myši? Jakoby nevěděl, že já kvůli nim na stůl skákat nebudu.

- Tohle rozhodně myši nejsou, prohlásil Tulínek s čenichem přitisknutým až na hrubé plátno ruksáčku. Myši totiž voní úplně jinak. Líp.

Mufánek se v očekávání nějaké legrace opřel předními tlapami o stůl a Schovanka vyskočila na klín docenta H., protože ona chce také vidět!

Odhodlaně jsem popadla ruksak a rezolutně vysypala jeho obsah. Na stole se objevilo syčící klubko.

- Nojo, no. Myši! Co jiného mohlo tvého tátu napadnout? řekl znechuceně docent H. a hned, že on si tedy půjde lehnout, tohle mu není zapotřebí.

- Počkej, vzala jsem jednoho z těch slepých syčáků do ruky. Vidiš ty bílé náprsenky? Žádné myši! Jsou to mladé kuny. Lépe řečeno, kuní miminka.

- Tak tohle tedy nejím, i kdyby to bylo sebe-mladší! vykřikl rozhořčeně docent H.

- Ani já ne! vyděsil se Tulínek, oči jak tenisáky a Schovanka s Mufánkem se – fůůůj – honem přidali také.

- No, jíst je nemusíte, ale starat se o ně budete všichni, řekla jsem přísně. Miminka dají spoustu práce.

- Ale v naší posteli spát nebudou! zvolal zděšený docent H., neboť již vytušil hrozící nebezpečí. Slyšel jsem, že kuny, když se prý k někomu nastěhují, mohou se původní obyvatelé vystěhovat, nebo oběsit. Tak strašlivě prý smrdí! zanařikal.

Ne, docent H. neřekl, že kuny smrdí. Abych byla přesná, docent H. řekl, že kuny páchnou. Docent H. slovo „smrdí“ neříká nikdy, protože je mu eklhaft.

- Docent H. tedy řekl: Tahle zvířata strašlivě páchnou. Vypíjejí slepičí vajíčka a rdousí slepice. Sousedí ti pěkně poděkují! K čemu je taková kuna vůbec dobrá, prosím tě?

- Loví myši a...a...a... náhodou ...z kuních chlupů se vyrábějí štětky, kterými si pak herečky a velké dámy pudrují tváře. A ty nejkvalitnější chloupky, z ocásků, užívají čínští umělci k malování filigránských miniatur.

- Na myši tu máme Tulínka a možná, že by se z jeho ocasu vyrobilo desetkrát víc štětek a štětečků než z pidichvostů těchhle žízal. A kromě toho moc pochybuji, že zrovna ty budeš rvát kunám chlupy a vyrábět z nich pudrovací štětky nebo štětečky na patlání nějakých filigránských blbostí. Seber to nadělení a hod' ty potvory i s ruksakem do Labe, než dojdou k názoru, že jsou v nebezpečí a začnou strašlivě páchnout.

- Hod' je tam ty! odsekla jsem nakvašeně. A přestaň si plést kunu s tchořem!

Docent H. uraženě vstal, ale kuní miminka do Labe hodit nešel. Nastrkala jsem tedy to nadělení za triko a odešla s ním spát na kanape do kuchyně, aby to docent H. měl. Jen ať zlý docent H. jaksepatří lituje!

Čím se zlý docent H. začal vážně zabývat

Druhý den ráno byla neděle, a tatínek Jan řekl při snídani: Máma se jim chytla do pytláckého oka. Když jsem ji našel, byla už mrtvá. Slyšel jsem, jak v dutině vrby ti malí brečí hlady – tak co jsem měl dělat?

- Jasně, nic lepšího se vymyslet nedalo, než nadělit je Marcelle! zavrčel nasupeně docent H. a já jsem hned začala úkolovat: Ty,

tati, oběhni sousedy a zjisti, jestli by se někde nenašla ochotná samice, nebo kočka, která by naše miminka přijala. Docent H. zatím obstará přiměřeně velkou krabici a opatří ji dost silnou žárovkou, kterou upevní shora, aby miminkům bylo teplo. Tak se to dělá s kuřátky, vysvětlila jsem.

Tulínek se při slově „kuřátka“ olízl a vzápětí farizejsky nabídl: Žárovka nebude nutná. Já krabici vystelu vlastním kožíškem. (Tulínek totiž krabice všeho druhu k zbláznění zbožňuje!) A zahrát si na kuní maminku může být také docela psina, ne? dodá honem obětavě a psi, aby nezůstali pozadu jeden přes druhého nabízejí, že oni se budou těm škvřinatům starat o hygienu, to by mohla být psina ještě větší.

Když se můj otec Jan vrátil z výzkumné cesty po všech obyvatelích vsi s nepořízenou a zarmouceně sdělil, že se bohužel ochotná samice ani kočka nenašla – nadešel čas poptat se u odborníků. Prozkoumala jsem internet a zjistila, že pro kuní mláďata je překvapivě nejlepší mléko kuní, které má přesně tu správnou tučnost. Honit ve vrbičkách za účelem podojení nějakou cizí kunu mi ovšem nepřipadalo nejrozumnější, proto jsem se obrátila na, vám již známého, veterináře Pavla. Potvrdil, co jsem se dozvěděla z internetu, a nakonec přijal i mou námitku ... Po krátkém přemýšlení doporučil sušené mléko určené pro opuštěná koťata. Dá se obstarat ve specializovaných prodejnách větších měst, mohl by mi ho objednat.

- Tak to tedy ne! Moje známá tím svinstvem, které se musí dávkovat na lékárnických váhách, krmila sotva narozené koťátko, skončilo s nafouknutým bříškem po třech dnech! A kromě toho, než bych něco podobného sehnala, už by byly moje kunečky v kuním nebíčku – a o to nestojím!

Rozhodla jsem se tedy pro Lízu. Líza je bílá rohatá superkoza a bydlí u staré bylinkářky Potůčkové. S oběma mám dobré vztahy. Čerstvé kozí mléko, to bude to pravé ořechové!

Vás určitě napadlo kravské plnotučné mléko ze supermarketu, že? Tak takové bych nedala ani dětem, natož kuním miminkům.

Stará Potůčková i Líza s odběrem tak asi dvou litříku denně vlídně souhlasily. Zeptala jsem se, jestli by se tučnost mléka nedala zvýšit třeba přikrmováním Lízinky domácím špekem, ona přece jí úplně všecko. Dědek Potůček hned křičel, že to je dobrý nápad, domácí špek je nejlepší s ostrou paprikou, to on zbožňuje! Potůčková ovšem moudře usoudila, že nestojí o to, aby Lízinka měla sračku – tak se opravdu vyjádřila – a můj návrh odmítla. Ať prý moji strážníci vylemcají mlíka víc, pak to vyjde nastejno!

Ukázalo se, že moji strážníci proti takovému návrhu nic nemají. Jen jsem klubku syčících hadů nabídla cecík miniaturní injekční stříkačky naplněné mlékem, vrhli se na něj, jako by týden nejedli. Tlamičky po prvním ochutnání hledaly a sály tak zběsile, tlapičky si přidržovaly dobrotu tak dychtivě, až jsem musela říct

dost! Finita komedia a šlus, protože – co když opravdu miminka týden nejedla? Pak by z náhlého přejedení mohly být všelijaké vyrážky, zácpa, možná i sra – tedy průjem – a kdovíco ještě ...

Nic takového se naštěstí nestalo, dokonce ani ve dnech příštích. Naše miminka rostla divotvorně, prostě jako z dobrého kozího mléka. U kuních slečen si velkou oblibu získala také denní hygiena svědomitě vykonávaná psími jazyky. A Tulínek, jako kuní maminka, si teprve přišel na své. Těch pusinek!

A kdepak by kuňátka ještě na někoho syčela! Jak jen jsem strčila ruku do hnízda, byla v první řadě sháňka po „cecíku“. Teprve, když jsem všecky nenasytné tužby ukojila, převalila se pětice malých raubířů na zádička, nechávala si jedním prstem masírovat bříška, a při té příležitosti jsem já pečlivě studovala, kolik že máme holek – a kolik kluků. Vycházelo mi to tak tři ku dvěma.

Tři panenky každá jiná – Mína, Týna, Karolína (a k nim dva kluci)

- Prosím tě, jak je od sebe poznáš?! nařikal docent H., když nadešel čas a z našich kuních miminek se stala kuní batolata. Pištění i rvačky nebraly konce, také krabice byla už těsná a my všichni čím dál orvanější a unavenější.

- Naše batolátka jsou tak nádherně čilá a tak sladká! jásama jsem a nepřestávala velebit tatín-

ka Jana, který nám tímhle danajským dárečkem připravil tolik radosti.

- Vidíš? upozorňovala jsem docenta H., jak se naši drobečkové živí? Jak jim jedou paštiky pro kočky? Brzy je začnu přikrmovat mletým masíčkem a drcenými slepičími krky. Ty měl náš Macíček nejraději.

- To je báječný nápad! Jen ať odmalička naši drobečkové vědí, do kterého krku se zakousnout! Sousedí budou radostí bez sebe. Jak budeš ty krky slepicím drtit, prosím tě?

- Koupím balíček ...

- Za moje peníze!

- Chceš to vědět, nebo ne!?

Kývl.

- Tak prosím, nevyrušuj! okřikla jsem ho kantorsky. Koupím tedy zmrazený balíček, vezmu kus papundeklu a přes něj to nadrobno rozklepu kladívkem. Jak jednoduché!

- Aha, já myslel, že ty krky budeš slepicím naklepávat přímo na dvorku. A myslel jsem také, jestli by nebylo dobré naklepávat je i kačenám a husám, abys při vzdělávání našich drobečků něco nezanedbala.

Sjedu ho zatracujícím pohledem, ale hned zas jásam: Podívej, podívej, jak se už naši drahouškové naučili hopkat po schodech! Vidíš?

- Vidím, odsekl a z jeho hlasu bylo cítit obavu. Přes den chrápu jak vánočka, nepoznáš, kde končí jedna bestie a začíná druhá – ale jen se smrákne ...

- Copak jsi nikdy neslyšel o tom, že je kuna noční zvíře?

Ano, jen se smrákne, pronásledují nás naše batolátka po celém domě, tedy i do poschodí. Lezou nám do rukávů i nohavic, jukají na nás z domácí i vycházkové obuvi, takže každému oblékání či obouvání musí předcházet zevrubný průzkum. Odhalena, převalují se naše batolátka na zádička a žádostivě nastavují bříška k podrbání. Pak zas visí na docentském rukávu, Tulínkově ocase, plácačce Schovančina ucha či Mufánkově plandajícím pysku. Mnohdy dochází trpělivost i nejtrpělivější z nás, tedy Schovance. Má u nás stejnou funkci jako bona v lepších rodinách. Udělá chňap, polapí dotěru zuby a důkladně mu vytřepe kožich. Neví, jestli to tak kuní maminky dělají, ale její psí maminka tento způsob úspěšně aplikovala – tak co!

Schovanka výchovu dětí bere fakticky zodpovědně. Jenže ono nestačí děti jen řádně vychovat, říká nám. Ono je nezbytné zajistit jim i šťastnou budoucnost. Ovšem s tímhle si tedy já svou psí hlavu lámat nebudu! S tímhle si lámejte svou člověčí hlavu sami!

Vážení, copak ani vy jste nikdy neslyšeli o tom, že kuna je noční zvíře? To nevadí. Obstarejte si takové zvířátko, přesvědčí vás o tom.

Ze všeho nejzábavnější je totiž hrát si s lidmi právě, když zalezou do svých pelechů a usínají. Ano, někteří z nich dokonce i předou, ovšem velmi drsně – kam se hrabe Tulínek!

Tohle kuny nikdy nepochopí. Co je to za hloupý nápad, spát v noci plné tajemných zvu-

ků a napínavých dobrodružství místo v průběhu nudného dne? To se musí zevrubně prozkoumat! A tak se vždycky některý z výzkumníků nenápadně zašije v naší ložnici a pak zkoumá. Třeba vytrvale funí do ucha předoucího docenta H. Když si docet H. z důvodů zcela pochopitelných, instinktivně připlácne ve fázi rem na ucho polštář, není nic zábavnějšího, než spáče začít zlehýnka lechtat čenicem v podpaží. Jistojistě se brzy začne ohánět jako větrný mlýn, plácát kolem sebe rukama, což běžně činí při lovu zírat mimořádně nebezpečných jako jsou komáři, a rvát na svou ženu: Která z těch bestií to zas byla? Já ty mrchy zabiju i s tebou na jednu hromadu a každá porota mě osvobodí! Tohle je domácí násilí!

Ale jakkoli docent H. myslí ve fázi rem své vyhrůžky vážně, kdepak by v rozespalosti něco podobného dokázal! Bestie se totiž kryjí pod postelí, za záclonovou tyčí anebo cosi tajně studují v oddělení kunsthistorie naší knihovny.

Já se krčím pod peřinou, neboť jsem si vědoma, že – ač jsem v tom nevinně – riskuji rozvod od lože i stolu (třebaže to druhé možná ne) a tiše oroduji: Nehoň ty holky, dyť to byli kluci...

- Nechápu, jak ty bestie od sebe poznáš! běsní docent H. znovu a znovu. Zejména, když je třeba krutě ztrestat viníka, který například překousal kabel od počítače, ožížlal již k tisku připravený rukopis vědecké práce, ubytoval se v novém polštáři, na koberec převrhl právě otevřenou láhev červeného vína, udělal bobek

do posvátné docentské boty či zatáhl někam docentskou kravatu, když už je opravdu nejvyšší čas vyrazit do Karolína promovat nové pedagogy.

- Kruci, jak ty je od sebe poznáš? váže si docent H. vztekle ušmudlanou kravatu, kterou objevil pod vanou. Nechci nařezat nevinnému!

Docent H. trestá viníky až sadisticky. Kuchyňskou utěrkou. K jeho chvále ovšem dlužno podotknout, že se vždycky snaží být opravdu spravedlivý. Když například plácne Mínu, protože si ji spletl s Týnou, dlouho si ji pak usmíruje drbáním na bříšku, než zjistí, že ta, kterou drbe, je Karolína ...

Mezi tím ovšem, co docent H. řeší své dilema spravedlivého trestu, odcestuje výplatní utěrka pod gauč, aby ji tam Křemílek s Vocho-můrkou (tak jsme naše kuní kluky pojmenovali), rozebrali na prvočísla. Jen ať to docent H. má! Před trestem pak uprchnou do roury vysavače. Samozřejmě, že už se jim i podařilo skončit v pytlíku, jenže sáčky do vysavačů jsou drahé, a tak docent H. raději provinilce vytáhne za kosinky dírou ven, než aby zakládal nový pytlík. A historka se brzy, v růžovém nebo ble-děmodrém, opakuje.

- Přiznej se, volá na mne docent H. asi tak třikrát denně, jak je poznáš?! Že sis na nich udělala nějakou značku?

- Značku, značku ... klepu si na čelo. Mínička má přece očička dál od sebe. Týničku zdobí okrouhlejší ouška, špička ocásku Karolínky nese o poznání černější nádech, pokračuji

trpělivě. Křemílkova náprsenka je trošičku širší a Vochomůrkova zase malinko užší – nechápu, v čem máš problém, docente?

Konec světa

Ten nadešel jedné hrůzostrašné noci.

Docent H. miluje vážnou hudbu. Miluje ji ... prostě hodně. Třeba takový Beethoven, Hendl či Mozart ke skleničce bílého je po náročném dni to jediné pravé. Náš byt tedy zakramaňují nejrůznější aparatury, mikrofony, zesilovače, reproduktory a kabely včetně prodlužovaček a na zemi se povalujících elektrických zásuvek. Je logické, že také jednotlivé místnosti jsou propojeny dveřmi, které z důvodu dobrého akustického propojení domu zůstávají nejčastěji otevřené.

Jednoho večera, po docentově fyzicky vyčerpávající práci na stavebních inovacích naší rezidence a mé fyzicky vyčerpávající práci týkající se naplnění deseti žaludků tou nejvybranější krmí, jsme se všichni s funěním svalili do svých pelechů. Docent H. k zaslouženému odpočinku a naší oblíbené skleničce pustil Beethovena. Vážná hudba naplnila velebnými tóny prostory celého domu, neb docent dbá, abych byla vedena k pochopení vážné hudby nejen já, ale též všechna naše zvířata. Možná sám osud tomu tak chtěl, že v okamžiku, kdy zazněly první ponuré takty Osudové, stalo se něco strašlivého.

Jak již dávno prorokovali vizionáři všech proveniencí – nadešel konec našeho zkaženého světa!

Uprostřed obývacího pokoje vyšlehlo oslňující modré světlo a já jsem spatřila, jak ke stropu vylétl sám Faust. Pak se ozvala dunivá rána (nejspíš jak byl proražen strop) a do okamžitě nastalé tmy a ticha se rozsršel ohňostroj jisker, provázený syčením, prskáním a rykem, ne nepodobným kvílení naší Schovanky. To vše se mísilo s puchem přímo pekelným. V šílených obavách jsem se vrhla k docentovi H., neb mne pojalo strašlivé podezření, že se knížeti pekelní kvůli té své přiblblé vědě upsal on...

Chtěla jsem vykřiknout: Miláčku, nedám tě, nebo něco v tom smyslu, ale nevykřikla. V té samé chvíli se – snad od lustru – spustila jakási oprátka a pevně mi sevřela krk. Vykřikla jsem tedy jen něco nesrozumitelného a padla do nastavené náruče docenta H. Ta mě sevřela ještě pevněji než zmíněná oprátka a docent H., kterého zřejmě pekelník neodnesl, vykřikl: Neboj se! Je to kuna! Je – to – je-nom ku-na! Slabikoval mi do ucha přesvědčivě, i když už oprátka povolila a zmizela. Jakmile jsem se vědomím, že mě škrtila jenom kuna (taková maličkost!), uklidnila, posadil mě docent H. zpátky do postele a brkaje přes vyděšenou Schovanku, neméně vyděšeného Tulínka i Mufánka, kteří se nekompromisně cpali do bezpečí naší postele, hledal svíčku a sirky.

- Krucinál, přece to tu někde musí být!

Jeho snaha vyznívala naprázdno snad celou věčností. Když pak konečně vykřikl – budiž světlo a rozžal hromničku, jimiž nás proti bouřkám zásobovala prababička Anna, patřil můj první pohled stropu. Překvapivě – žádná zčernalá a sírou ožehnutá díra v něm nezela, což mě naplnilo štěstím ne nepodobným mému prvotnímu hříchu.

Jen pomalu a neochotně jsme se všichni přestávali trást a začínali se měnit v pět Scherlocků Holmsů.

- Kde jsou kuny!?! zeptal se první docent H. a z jeho hlasu čísel mráz.

Kuny mezi námi nebyly, leč docent H., nejvychytralejší a nejlogičtější Scherlock ze všech Scherlocků, ukázal přísně na prodlužovačku a zástrčku, kterou zdobilo nejen několik připálených kuních chlupů, ale i podivně zažloutlá loužička kolem.

- Takže je to jasné, že?

Já, Tulínek, Schovanka i Mufánek jsme vyjeveně zírali na ten úkaz, až si docent H. musel poklepat na čelo. Pak svou jasnozřivou logikou neúprosně dedukoval: Některá z těch bestií, ale já si zjistím, která to byla, nachca... – chtěl jsem říct namočila – do zástrčky. Vznikl zkrat.

Faust, který vylétl se zavytím ke stropu, a kterého jsi, lásko moje, stoprocentně vidět mohla, nebyl nikdo jiný než náš milovaný Mufánek. Dutou ránu – a tu jsme slyšeli všichni – vyrobil hlavou o strop. Jakoby ji na nože brali kvílela Schovanka, o pekelné prskání a syčení se postaral Tulínek. Někjaké dotazy?

Žádné. Jen vyjeveně zíráme jeden na druhého.

- Ale až já ty bestie kuní najdu! skočí na závěr po utěrce rozzuřený docent H. a nebezpečně s ní zapráská, tak já je, namouduši ...

A namouduši, celkem mírumilovný docent H. naznačuje bestiální škrcení.

Po tomto incidentu s koncem světa jsme se my, slušní obyvatelé domu, pomalu začínali shodovat na tom, že takhle už to dál nejde. Ty děti musí z baráku!

– Nedá se nic dělat, bude třeba zbudovat venku novou rezidenci.

Vědoma si trvalé touhy docenta H. přede mnou i světem se vyznamenat, dala jsem mu tímto rozhodnutím opět šanci. Řekla jsem: Nepředstavuji si nějaké luxusní vily. Musí to být domeček jako pro Křemílka s Vocho-můrkou, rozumíš? Tedy domeček – nejlépe pařezový! Musí vypadat přirozeně, jako by tu byl odvědycky. Jako by v naší zahradě přímo vyrostl.

Docent H. se hluboce zamyslel, a pak lítostivě přiznal: Neumím udělat pařez, který by vypadal, jako by tu byl odvědycky. Jako by v naší zahradě přímo vyrostl...

Rozkřikla jsem se: Herdek, co vás v té škole učili? Jako kdybys sám neřikal, že umíš skoro všecko – a co neumíš, to se naučíš! Je takový problém splácet pařezovou chaloupku? Jistě to není větší problém, než splácet buchtu! Zač by, sakra, stály tvoje štúdie, docente?

Tohle docent H. musel uznat. Splácet pařezovou chaloupku jistě nemůže být větší problém, než splácet buchty.

A začal se tím problémem tedy vážně zabývat.

Proč tři dny bolela dědka Potůčka hlava jako střep

Nakonec jsem se rozhodla docentovi H. jeho překerní problém se stavbou chaloupky vyřešit a prozradila jsem mu: O jednom krásně vykotlaném pařezu vím ... Musíš ho jen přivést, upravit a nainstalovat tak, aby odpovídal všem kuním parametrům. Aby se našim batolátkům líbil, aby ho přijala za svůj. Rozumíš?

Zeptal se podezíravě: Jak je ten pařez velký – a kde je?

- Na byteček pro pět kun tak akorát a sedí u báby Potůčkové na půdě.

Docent H. se vyjevil: Proč pařez sedí u báby Potůčkové na půdě?

- Všecko ti vysvětlím,, ale neskákej mi do řeči! To bylo tak: Nejdřív koza Líza objevila acylpyrin. Vždycky, když ji rozbolela hlava jako střep, vylezla na střechu kůlny v jejich dvorku a spásla mladé větvičky z obrovské vrby, která tam odnepaměti rostla. Už abatyš Hildegárda totiž věděla, že vrbové proutí obsahuje sedativa – no a moudré kozy tyhle vědomosti měly dávno před ní. Když si počínání Lízinky stará Potůčková všimla a vše si přeložila do jazyka báby kořenářky, hned jí

blesklo, proč by ona měla vydávat hříšné peníze v lékárně? A tak pokaždé, když ji rozbolela hlava jako střep, vylezla vysoko do koruny vrby, nalámala nejkvalitnější výhonky a uvařila čaj. Pro jistotu i dědkovi, protože co kdyby ho hlava chtěla jako střep náhle rozbolet také?

Jenže čas letí jako zběsilý, najednou bylo do křepelčích let daleko a lézt na vrbu se stávalo pro starou osobu čím dál obtížnější. Proto se dědek rozhodl připravit babce příjemné překvapení....

Vrba měla sice v průměru nejméně čtyři metry a bojový arsenál Potůčka čítal jednu malou sekerku a tupou pilku ocasku, ale k čemu se starý Potůček jednou rozhodne, od toho nikdy neustoupí. A tak podoben bobru den co den tajně do kmene kutal a kutal, až nadešel den Dé, neboť se stará Potůčková vydala do města na hřbitovni „svaté póle“, uctít květinami památku předků.

Potůček měl všecko do detailu promyšlené. Aby vrba nespadla na dům, připoutal ji mocnými lany ke kolně, k pumpě, k vratům, ke kadibudce, ano, i ke kozímu chlívku. Když konečně zbývalo kmeni ke smrti jedině bobří dokousnutí, vylezl starý na kůlnu a zapřel do koruny stromu k tomu účelu speciálně zhotovený sochor.

- Ráz... dva ... křikl – na tři pak do sochoru mocně udeřil palicí – a jeho několikaměsíční vize se naplnila. Ozvalo se zlověstné zaprašštění – a vzápětí mohutný strom letěl. Jenže s ním vylétla do vzduchu i kolna s Potůčkem, pumpa, poroučela se vrata, kadibudka i kozí chlívek

a nakonec impozantní koruna stromu decentně objala svými smutečnými rukama celý dům. Nahlédla do kuchyně, velké světnice i spíže – jako by hledala toho zrádce, starého Potůčka, který se jako malý kluk houpával na jejích větvích. Leč ten nebyl k nalezení. Právě se totiž s hulákáním plným krucifixů a himlhergotfagotů vyhrabával z toho hustého, co zbylo po kadibudce. Tedy z hoven, jak později, když pyšně vykládal o svém vítězství ducha nad hmotou, upřesnil.

My jsme se toho osudného dne s babčou Potůčkovou vracely od vlaku – ona ze hřbitova, já ze školy ve městě, kde učím – a zasvěceně rozebíraly politickou situaci státu, když tu ona náhle nespokojeně zavrtěla hlavou: Podívej se na tu mrchu, Marcell, ukázala na kozu, našťvaně nám cupající v ústrety. Už dědkovi zase pláchl.

Koza roztrpčeně mrcá ocáskem, ztrácí bobky – a hned žaluje: Babi, dědek zase zlobil!

- Slyšíš to, Marcell? Tak můžu já na chvíli opustit ... ba ... Kde je můj barák? zavřískla. Mimoszemšťani! Já to věděla! Rozmíchávají atmosféru se stratosférou – a teď ještě tohle! Starej pořád, že je to blbost – ale dyť se na to podívej! Moje krásná chalupa ... zaplakala. Rány bůží, kde já teď budu bydlet?

Jenže to už nám v ústrety běží i dědek. Pravda, příliš vábně nevoní, zato rozjásaně křičí: Podívej, Růženko, podívej, co jsem ti nadělal krásného vrbového proutí! Toho acylpyrinu! I prodávat ho můžeš. Budem boháči! Když si

všecko pěkně nasušíš, v životě už nikoho z nás bolet hlava jako střep nebude, halekal.

Ale neměl pravdu.

Babka se do něj pustila tak, že ho hlava jako střep bolela ještě dobré tři dny potom – acylpyrin neacylpyrin.

- A pařez?

- No, právě! I s tebou si poradím, slíbil mu dědek a jak řekl, tak také učinil.

Jak učinil dědek Potůček

Nejspíš proto, že býval kdysi střelmistrem ve chvaletickém lomu, rozhodl se odstranit pařez touto jednoduchou cestou. Dynamitu měl doma dostatečnou zásobu, v době jeho střelmistrování totiž kradl každý, a tak si pozval partu starých kumpánů, nakoupili basu piv a pár „zelených“, aby bylo na oslavu střelmistrovského umu – a jak jen babka vytáhla paty na „svaté póle“, dali se do práce.

- Jsem střelmistr, zkušeněj chlap, ujišťoval dědek pyšně všecky přítomné.

- Chlapi, nebojte se, je to střelmistr, zkušeněj chlap, dodávali si vzájemně kuráže i Hradílek, Kubásek, Smolík i Kalousek – a měli pravdu.

Když byl škaredící se pařez dostatečně podkután, nálož umístěna a zápalná šňůra natažena, odpočítal Potůček – tři, dva, jedna, teď – šňůru zapálil, a pak se všichni běželi trrrráááp, šupito presto schovat do sklípku. Po několika sekundách se ozvala ohlušující rána.

Tedy: Rána to byla, kam se hrabe dělo – a vzápětí druhá, která si s tou první téměř nezahlavala. Pak se rozhostilo drásavé ticho.

Dědci opatrně vystrčili čenichy a jejich oslavné huráááá otřáslo dvorem jako další salva.

Věřte tomu nebo ne – pařez byl nadobro pryč!

- Neříkal jsem to? plácal po ramenou pýchou se dmoucího dědka Potůčka Hradílek. Kdepak Pepa! To je střelmistr! Zkušenej chlap!

I uchopili se za ruce, vítězové nad přírodou, zatančili taneček, zkušený střelmistři a teprve pak se vrhli na přenosku s občerstvením. Dyt' přece sakra, takovéhle lidské mistrovství za nějakou tu štamprličku na oslavu stojí!

Když byli v nejlepším, babka je tu. A hned ruce v bok, jako že co, co, co ... ? No, když jí všecko vysvětlili, dala si taky štamprličku, dyt' „takovej pařez by fakt párem volů jeden nevytáh!“ Vzápětí ovšem babka, protože je ženská, pomyslela na své povinnosti, jmenovitě na kozu – a že jí musí ještě nahoru na půdu pro otýpku sena, kdepak teď shánět zelený!

Vydrápala se tedy po žebříku s baterkou v prořídleém chrupu – a zůstala štajf! Svítit nebylo třeba. Shora jakoby šajnil nějaký reflektor. Božítku! V střeše totiž zela díra jako výkladní skříň pro hvězdné nebe a pod tím hvězdným nebem si, podoben principálu, trůní pařez a ošklivě se na babku kření. Stará letí dolů jako s keserem: Pa – klepe se jí brada – pa...! Pařez! Pařez!

Jenže dědek neslyší. Už chrupe – no, jako pařez – a ostatní kumpáni s ním.

- Tak abys tomu rozuměl, vysvětluji docentovi H., právě o tenhle pařez mi jde. Je to pařez vrbový, v takovém bude našim miminkům jako doma u maminky.

Chvilí se na mne dívá s nepřičetným šílenstvím v očích, a pak se sladce zeptá: A ten pařez, miláčku, který bude mít asi sto metrických centů, z půdy babky Potůčkové do naší zahrady dostanu asi JAK!?

Odpověděla jsem mu stejně lakonicky, jako mi odpověděl on, když mi jednou vrazil do levačky kbelík plný malty, do pravačky zednickou lžící, ke střeše přistavil žebřík, jemuž chyběla každá druhá šprusle a přikázal: Zahod' tam nahoře ty díry v komíně, nejspíš se vydrolila omítka a bere to falešný tah.

Tenkrát jsem se rozhořčeně ohradila: A držet se budu asi čím?

S neochvějnou důvěrou v hlase mi řekl: Jsi chytrá ženská, trénovaná atletka, však ty si nějak poradíš!

- JAK dostanu stotunový pařez z půdy báby Potůčkové do naší zahrady, ptám se!/? zopakoval docent H. svůj dotaz s důrazem na každém slově. Představuješ si, že na hřbetě?

Se škodolibou radostí jsem odpověděla: Jsi chlap, trénovaný atlet, však ty si nějak poradíš! Měla jsem pravdu. Poradil.

Jak si docent H. poradil

Jednoho dne jsem přijela domů ze školy a pařez dřepěl v bezovém houští nedaleko stodoly.

- Jak jsi to dokázal? ptám se vyjeveně.

- Jednoduše. Copak není dědek Potůček zkušený střelmistr, který má doma fůru dynamitu? zašklebil se.

Lidičky, já se nemohla na ten pařez vynadívát. Vid', miláčku! Jak dokonale sem pasuje!

- Jako prdel na hrnec! prohlásil za mémi zády zkušený střelmistr a já si všimla ocelových lan, která dědek s uculováním smotával.

- Tak to bychom tedy měli, povídám naprosto spokojeně. Teď už jen vydlabat pohodlný a bezpečný byteček.

- Teď už jen taková maličkost, že? naježí se docent H. Jak má podle tebe takový pohodlný bezpečný byteček vypadat?

Jsem trochu zaskočená, po pravdě, ani já jsem nikdy nic podobného nestudovala. Pouštím tedy ze řetězu svou nebezpečnou fantazii: Asi by měl mít jednu dostatečně prostornou ložnici s delší úzkou přístupovou cestou – tak akorát na kunu. Také by měl asi mít kratší ústupovou cestu, do které by se v případě náhlé evakuace vměstnaly i kuny dvě. Oba otvory by měly být zpočátku, než si naše dětičky před vypuštěním do zahrady zmapují terén, opatřeny odstranitelnými mřížemi.

- Mříže si madam přeje kované, stříbrné či zlaté, jen si poruč, docent H. je přece vždycky k službám, vyjede můj muž sarkasticky.

- Mříže musí být v první řadě neprokousatelné! Povídám. Jo – a ještě, upřesňuji: Ložnice by měla mít jednu odsouvatelnou stěnu. Kdyby se našim dětičkám, nedej bože, něco stalo, abychom je mohli zachránit.

- Znamenám si, poznamenal docent H. jedovatě. A co kuchyň, spíž a koupelna s toaletou? Pak zašpičkoval: Ke kávičce bych si přál moravské koláče s dvojí nádivkou. Uvnitř povidla, navrch tvaroh s rozinkami. Očička by měly mít ty koláčky z loupaných mandlí a posýpku drobenkovou, z dobrého másla. Přál bych si ke kávičce koláčky, jaké pekla moje maminka.

A nezapomeň. Těsto se musí chňachňat, dokud se nezačnou dělat bubliny, dodal pomstychtivě.

Chcete, abych to zkrátila?

Tedy: Koláčky byly. Sice ne úplně jako od maminky docenta H. ale přesto jich moji strávníci, jak by řekla prababička Anna, spoucali (v překladu spořádali) vrchovatou mísu.

A kuní rezidence? Samozřejmě, že byla! Mufánek se Schovankou vyhloubili podloží, aby byl pařez v keřích správně usazen a posléze i ukotven. Nejsprávněji usazen a ukotven byl ovšem Tulínek, který z vrcholku usazeného a ukotveného principála kutajícímu docentovi H. nepřetržitě radil... a radil ... a radil...

Nakonec musím prozradit, že díky usilovné práci všech byl ještě téhož dne pařez nejen definitivně usazen, ale i osazen. A když naše batolátka dostala pro začátek miskou jemně naklepaných drůbežích krčků přímo do pelíšku,

dokonce ve vězení, které se jim později stalo milovaným domovem, ani příliš neprotestovala.

Doma kuny neloví

Uklidňující zprávu o tom, že kuna neloví tam, kde bydlí, jsem se jednou dočetla na internetu a ještě za tepla ji radostně předala docentovi H. Jenže docent H., který je schopen pochybovat úplně o všem, včetně Boha, což nelibě nese především prababička Anna, řekl i tentokrát: Obávám se, že o této thezi by se dalo s úspěchem pochybovat. Ona je totiž otázka, co je pro kuny doma. Pokud pouze jejich pelech, za moc uklidňující zprávu to nepovažuji. Naopak předpokládám, že, až je pustíme do přírody, budou plnit nejen sklopce v kurnících všech našich sousedů, ale i sloupce „černé kroniky“. A my se nedoplatíme zamordované drůbeže.

- Nermaluj straky na vrbě! povídám. Naše dětičky lovit neumí, nějaké zakusování drůbeže je ani nenapadne. Předpokládám tedy, že akutní nebezpečí zápalných lahví hozených do oken jejich domečku, případně i do oken našich, nehrozí.

Když nadešel den D., s prvním šerem jsem spěchala do kuního domečku donést časnou snídani. Zaklepala jsem kladivem, předložila masíčko, ale nikoli do pelíšku, nýbrž ven, na verandu kuního bytu. Odstranila jsem mřížku, a pak jsme z loggie napjatě pozorovali, co se bude dít. Co by se dělo! První byl u misky Tulínek.

- Tys už večerel!“ rozhořčeně seběhnu dolů, popadnu kocoura za kožich a dál už se musí dívat jen z mého klína.

Nejprve se objevila Mína. Zívla, protáhla přední tlapy, začenicchala a bez velkých průtahů se pustila do masíčka. Vzápětí se objevily další zkoumavé čumáčky a během několika minut byla miska prázdná.

Co se dělo pak? Coby! Chvilé rozpaků a rozhlížení – a už našich pět dětiček panáčkuje v trávě jako pět trpaslíčků. (Kdoví z čeho vlastně pohádky o trpaslících vznikly?) Ovšem jen zjistí, že na loggii jsem opravdu jen já s docentem H., hurá po pergole za námi. To bylo shledání na svobodě! Jakoby nás naše dětičky rok neviděly!

Teprve pak nastala dole ta pravá honička. Mufánek, Schovanka, Tulínek i Mína, Týna, Karolína a Křemílek s Vochomůrkou, všecko v jednom chumlu. Naši drobečkové jsou hned na pergole, hned v samých špičičkách starých moruší – kdepak by si až tam za nimi tlustý Tulínek troufl. Tak jen dole svolává ty hazardéry úpěnlivým mruskáním, jaké užívají kočičí mámy speciálně pro svolávání dětí, ale copak mládež na dobře míněné rady starších dá? Jako byste to neznali!

Také Schovanka ze země vysokým ňafáním ustaraně vysvětluje, kdo všecko by mohl našim dětičkám ublížit, co všecko by se jim mohlo stát a já si myslím: Jo, stát se v životě může ledacos, ublížit našim mazlíčkům může ledas-

kdo – ale neublíží! To by se zlý docent H. na to pěkně podíval! To by zlý docent H. všem dal! Vždyť i on má už ty protivné haranty moc rád.

Konec – nebo začátek?

To bylo tak. Jednou dostal docent H. obrovskou chuť na něco slaného. Něco pěkně kořeněného ... ummm ... takové vypečené kuřátko s křupavou kůrčičkou ...

Co by milující ženuška neudělala, prosím vás? Skočila jsem do supermarketu, koupila jedno pěkně tlustoučké kuře a potom ještě dvě takové ty polévkové kostřičky, aby nám ostatní nezáviděli a navrch přihodila plechovku Pilsner Urquell. Napadlo vás, že pro docenta? Kdepak! Pro kuře! Docent H. by se totiž piva z plechovky napil snad jedině na Sahaře. Pivo si kupuje sám, lahvové – a upíjí ho docentně, po malých doušcích, zásadně ze starožitných tenkostěnných sklenic. Totiž pít pivo z lahve mohou jen barbaři a nevychovaní nejvyšších společenských kruhů v amerických superfilmech.

Plechovku Pilsner Urquell jsem tedy otevřela já. Bylo samozřejmě nezbytné trochu upít, trochu odlít, aby bylo pečínku čím mašlovat. Na zbytek v plechovce jsem dobře okořeněné kuřátko pěkně usadila a šup s ním do trouby. Na takovéhle kuřátko, nasáklé vůni piva a opatřené tou nejkřupavější kůrčičkou, se docent H. jen třese.

Ovšem ještě dřív, než k pietnímu aktu v troubě došlo, dostal Mufánek, který se jen tak bez-

cílně flinkal bytem, pro změnu obrovskou chuť na něco sladkého Něco pěkně pocukrovaného ... ummm ... taková máslem potíraná, vanilkou sypaná bábovka s křupavou kůrčičkou ...

Třebaže kachláky v kuchyni jsem teprve začínala roztápět a obě trouby Mufánkovi přísahaly, že se dnes fakticky, ale fakticky ještě vůbec nic nepeklo, nepřestáva překážet a strkat čenich do kdečeho, až jsem ho musela plesknout utěrkou a vyhodit „na mráz“!

Uraženě tedy odešel do májové zahrady, otevřel vrátka na náves a užasl. Snad ho nešálí čich?

Na nosiči kola tetky Antochové si to drandí bábovka. Budou prý v kravíně gratulovat ke kulatinám, a tak oslavenkyně upekla něco na zub – no, moc se jí ta bábovka povedla! A domácí jalovcová jakbysmet. Ta, panečku, dokáže rozvázat jazyk! Tu báby milují teprv!

Mufánek, poučen incidentem s buchtami pro paní docentku o tom, že krást se nesmí, by si nikdy nedovolil ... no ale když se tetce Antochové ta bábovka tolik povedla, chtěl se na ni alespoň maličko, z dálky podívat. Počkal si tedy za keřem až se tetka s tím drahocenným nákladem přiblíží. Teprv pak se lehýnkým klusem připojil za její kolo s čenichem přitisknutým na tu vzácnost, aby si ji alespoň dobře ovoněl.

Tetka šlape o sto péro, vždyť má sláva za chvíličku začít. Ještě tak, aby se svou bábovkou přišla pozdě! Jenže najednou ji pojalo zlé tušení. Mrkne přes rameno – krindáčka! Za ní

vlk jako hora! Aby ji tak chtěl sežrat! Ale copak ona je nějaká Karkulka!?

Prababička Anna by řekla: Skokem chluby (rozuměj mladice na vdávání), je Antoška s kola dole a hned na vlka: Heleď, podělíme se spravedlivě. Jalovcovou mi nech, podá mu bábovku – a vezmi si...tady... Je moc dobrá!

Mufánek se sice chvíli upejpá, jako že to nemuselo být. No ale, když paní Antochová, jinak nedáte – nerad bych urazil, zavrtí ocasem. Tolik laskavosti by od té staré osoby rozhodně nečekal. Ještě chvíli otálí, ale když je mu ta voňavá bábovka držena pod nosem vytrvale, ostýchavě ji přijme. Copak ho doma neučili, že dary se neodmítají?

- No a teď mazej! přikáže tetka Antochová změněným hlasem, skočí na kolo a fest ujíždí. Fakticky, jako nějaká chlubka ...

Mufánek, poslušen doporučení, maže. Sám by tu dobrotu nesnědl ani za nic, ale že je právě čas oběda a z domu to tak slibně voní kuřátkem, běží i on se svou troškou do mlýna a bábovku pyšně položí na společný stůl. To je nadšení!

Docent H. radostně spráskne ruce – a také já vykřiknu: Prokristapána! Kdes to ukradl, Mufánku? Dyť tě zavřou! Copak ti stále neklademe na srdce, že krást se nesmí?

- Já ji neukrad! Já ji dostal, hájí se Mufánek a omluvně vrtí ocasem.

Vím, že se dnes v kravíně slaví, a tak je mi hned všecko jasné. Beru telefon a moc se paní Antochové omlouvám: Opakujeme Mufimu stále: Krást se nesmí! Ale to víte, děti! Bábovce

se ovšem vůbec nic nestalo, ujišťuji. Hned vám ho tam s ní pošlu!

- Jako by se stalo! křičí Antoška a je znát, že jalovcová je opravdu dobré pití. Děkuji Bohu, že jsem nedopadla jako Karkulčina babička. Ať si ten váš lamsák zblajzne bábovku na mé zdraví. Vždyť, že jo, sedmdesát je člověku jen párkrát za život!

Když dáme všichni hlavy dohromady, musíme uznat, že konec konců má tetka Antochová pravdu. I kuny si to myslí, tak co?

Z bábovky nakrájím tedy po excelentním obědě deset dílků a všichni souhlasíme, že se tetce Antochové super povedla.

Jestli si myslíte, že touto rodinnou idylkou příhody dnešního dne skončily, musím vás vyvést z omylu.

To je tak: Já i docent H. máme dobré papáníčko velmi rádi, ale kvalit opravdových žroutů zdaleka nedosahujeme. Tedy představa, že bychom dokázali spořádat k obědu celé kuře, byť mělo sebekrásněji vypečenou pivní kůžičku, je zcela nereálná. A představa, že by druhou půlku docent H. vydal těm mlsným otrapům, které já za jeho peníze královsky živím, je ještě nereálnější.

Když si tedy docent H. nalil po super obědku pivečko do starožitné sklenice a labužnický začal upíjet, prohlásil: A druhou půlku si dáme večer k vínečku, co, Maci?

Když je docent H. dobře napapaný („napapaný tatínek je jiný tatínek, učil mě zkušený Fran-

tišek Nepil) a nikdo z rodiny se nedotýká jeho kruhů či nepochybuje o něčem, co řekl, případně to neupřesňuje (neboť pochybovat a upřesňovat u nás může jen on), říká mi „Maci“.

Upřesňuji: Není to zase až tak často...

Tedy: Pohoda po dobrém obědě panovala překvapivě až do pozdních večerních hodin, kdy po sedmičce bílého a jednom dvou Beethovenech strávených na terase, přišla ta pravá sedmá chuť na druhou půlku kuřátka. Docent H. se spokojeně protáhl ve svém lehátku a významně se na mne podíval, což znamenalo: Skoč a přines!

Protáhla jsem se tedy také, významně se podívala, a protože se půlnoc ještě neblížila, bylo jasné, že významný pohled neznamená nic jiného. Vstala jsem tedy, ale vzápětí s vytřeštěnými očima spadla zpět do lehátka: Vidiš to také?

- Vidím, záupěl docent H. a jeho oči byly vytřeštěné neméně.

Naše kuře, s dozlatova vypečenou pivní kůrčičkou, právě špacírovalo přes terasu pod zahradní lavičku.

- Tak to tedy ne! zařval docent H. a vrhl se za uprchlíkem, jenže strčit ruku pod lavičku si přece jen netroufal.

Ne tak já. Skočila jsem jako stará kuna, popadla viníka za kůži na krku a nesla ho i s uprchlým kuřetem do kuchyně.

- Která to byla? žene se se rozlícený docent H. po utěrce.

- Karolínka. Ale snad bys ji nebil! Dyť je taková drobounká, slabounká ...

- To jsem měl právě možnost vidět! vzteká se docent H. a jen nerad bere z mých rukou nikoli dozlatova vypečené stehýnko (to už totiž ochutnávala Karolínka před ním), ale jen kousek dobře omytých a kůže zbavených prsíček.

Nakonec pesimisticky poznamená: Co jsem říkal, že udělají, když je pustíme? To je tedy konec ...

- Kdepak konec, volám optimisticky já. To je teprv začátek. Slyšela jsem, že jsou cvičení orli, kteří svému pánovi ... No, co říkáš? Kdybychom je dobře vycvičili, mohli bychom mít kuřátko k večeři – možná i každý den.

Proč už po nocích nejezdíme za kulturou

A čas běžel. Do vánoc jsme byli všichni uho-nění, uválení, usmátí – protože s večerem se vždycky užilo nejvíc legrace! Naši drobčkové rostli jako z dobře naklepaných kuřecích krků, už z nich byli pěkní drobci. Zkrátka týnej-dři, jak mají správně vypadat. Dostali dobře viditelné oboječky, aby bylo každému hned jasné, že jde o kuny domácí, kterým se kvůli nějakým pitomým kuřatům – ať již pečeným či nepečeným – neubližuje! A tak nám každou chvíli některého z našich miláčků přinesli ve sklopci, zpravidla hospodáři z některé sousední vsi, pochopitelně s předměty doličnými. Tedy se zamordovanou drůbeží – a pochopitelně i s tučným účtem. Někteří poškození dokonce

vyžadovali v zájmu své drůbeže i bolestné. Docent H. běsnil! Víš, na kolik nás ty naše bestie přijdou?

- Jak? Na kolik nás přijdou, oponovala jsem já. Nepřijdou tě na víc než kuřata ze supermárketu. Neříkal jsi mi snad, že bys mohl mít kuře každý den? Máš ho, tak co chceš?

- Jenže kdo to má škubat! pokoušel se nejistě oponovat.

- Ty to neškubeš – a Schovanka domácí práce tohoto druhu přímo zbožňuje.

Docent H. už jen mlčky znechuceně mávl rukou. Je přece chlap, trénovaný atlet, tak něco vydrží. A kromě toho – slíbil před Bohem i lidmi ...

Jednoho adventního ráda – už začalo silně přimrzat – jsem uslyšela od garáže opravdu silné mužské klení. Docent H. se totiž právě chystal vyrazit za svým docentováním, ale dříve potřeboval dolít nemrznoucí kapalinu do ostříkovače. Zvedl tedy rázně kapotu, neboť, jako obyčejně, měl spěch. V té chvíli mu přímo do tváře vytryskl živý gejzír!

- Fůůůj! zařval docent H. zhnuseně, neboť nepořádkoval, že by se ostříkovač mohl chovat tak nespolečensky.

- Fůůůj, to jsme se lekli! zaprskali naši drobečkové a rozléti se po garáži. Oni totiž, když jsme se v noci vrátili z divadla, objevili horký motor – a to byla, pane, postýlka! Stočili se na něm do klubíčka a spali a spali a spali – dokud je zlý docent H. ráno tak ošklivě neprobudil.

- Vidiš to? naříkal. Já slyšel, že kuny dokázaly komusi na chalupě rozkousat v autě veškerou elektriku. Co budeme dělat?

- Jsou dvě možnosti, povídám. Buď jim do pelíšku budeš muset nainstalovat vyhřívání, anebo nemůžeme jezdit po nocích za kulturou. Pokud bude ráno, když naši drobečkové chodí spinkat, motor studený, nebudou mít potřebu na něj lézt.

Docent H. nejprve užasl nad mým jasnou zřívým úsudkem a potom lakonicky prohlásil: Stejně ten pitomej spektakl za nic nestál!

A tím vlastně bylo o našem zimním kulturním vyživání rozhodnuto.

Asi tak v půlce února se naši týnejdžři začali náhle toulat. Holky za klukama, kluci za holkami – alespoň doufám, že to nebylo opačně. Někdy jsme je neviděli i dva dny. Ale stále ještě s večerem, sem tam některý z nich trpasličkoval pod loggií s dotazem, co bude k jídlu. Někdy jsem už s nimi ani nepočítala, takže nezbylo, než improvizovat. Popadnout kladívko a pořádko na místě připravit snídani či večeři.

S jarem se ovšem naši mazánkové začali objevovat čím dál méně: Nejprve jsem říkala: Copak se děje? Dnes tu nebyla Týna. Nebo Mína. Nebo Karolína. Dnes jsem neviděla Křemílka. Nebo Vochomůrku. Nezahlédl jsi je ty?

Později to bylo jinak: Nadšeně jsem křičela. Dnes jsem viděla Mínu. Nebo Týnu! Nebo Karolínu. Dnes jsem viděla Křemílka. Vocho-

můrku! Viděl jsi ho taky? Už je z něj pořádný chlap!

Postupně se naše dětičky objevovaly méně a méně. Nakonec jsme museli konstatovat, že už jsme pro ně zbyteční. Už nás ti klackové nepotřebují. Docent H. tvrdil, že to je dobře, tak to má být, příroda je příroda – a to jsme přece chtěli, ale mně se, jako každé mamince, po dětech přece jen moc stýskalo.

Jednou jsem si ve škole postěžovala svému kantorskému kolegovi, starému pánovi, který mě tajně miloval – a to jsem neměla dělat.

Na druhý den mi přinesl dárek k vánocům. Bílou dortovou krabici ovázanou růžovou hedvábnou stuhou s velkou mašlí. Trochu mě zarazilo, že je krabice opatřena otvory, ale dárek je dárek. Ten se přece neodmítá.

Princezna Hortenzie

Když jsem krabici převázanou růžovou mašlí otevřela, ustrnula jsem. Seděla v ní hrozně našťavaná malá kočičí holka, podestlaná cucky jakési stuhy, kterou měla asi původně i s věnováním uvázanou kolem krku. Mohlo mě to varovat, ale nevarovalo. Protože lidičky, jaká to byla krasavice! Kožíšek ze sbírané smetany, ouška, čumáček, konce tlapek, ano i špičku ocásku jí nejspíš někdo namočil v čokoládě, oči měla z kvítků do modra šlechtěných hortenzií.

Hortenzie! Princezna Hortenzie! Napadlo mě – a právě tímhle jménem jsem ji docentovi H.

představila, když jsem krabici postavila na zem v kuchyni: Princezna Hortenzie – ze Siamu!

- Těší mě, madmazel, řekl dvorně, ale pak naprosto sprostácky dodal: Doufám, že se u nás nezdržíte.

- Co je to za chování, docente? řekla jsem přísně. Copak lze odmítnout dar z lásky?

- Kdyby Trójané dmítli koně, zahuhlal, mohly by dějiny vypadat jinak!

Princezna Hortenzie jenom řekla: „Pfff!“ Pak vyskočila z krabice, a aniž by komukoli ze zvědavě přihlížejících obyvatel domu věnovala jediný pohled, bleskurychle se vydrápala vzhůru po nohavici zkoprnělého docenta H. a dál přes jeho rameno na záclony. Skokem pak neomylně zamířila do naší ložnice. Když jí Mufánek zastoupil cestu s přátelským doporučením, že představit se by přece jen mohla, představila se způsobem naprosto svérázným. Kdyby nešlo o princeznu, dalo by se říci – až hulvátským. Vyhrbila hřbet, naježila se, zasyčela a bezodkladně Mufánkovi jednu ťala. Kdepak jen takovou přátelskou, bez drápů, jakými ho častuje Tulínek. Ťala mu pořádnou tasenýma, až zaskočenému Mufanovi vyskočilo na čenichu pět krvavých perliček. Rozpačitě se na nás podíval, jako co my na to, že by ta holka snad zasloužila ... a Schovanka s Tulínkem raději opatrně couvli.

Statečně jsem po tom drzém frackovi sáhla, abych zjednala nápravu, ale schytala jsem to z jedné vody načisto také. Bez pardónu – a drápů! Pak Princezna Hortenzie vyručkovala

soupaž (anebo soutlap?) po závěsech na secesní komodu, shora na nás jako malá saň plivla ještě trochu ohně s dýmem a nekompromisně oznámila: Bydlet budu tady. Přeju si sem košík s péřovým polštářkem – a zakazuji vyrušování! zasyčela. Na znamení, že skončila, se k nám všem otočila zády a ostentativně začala s údržbou svého princeznovského zadku.

- To tedy ne! vylezla jsem na židli, abych začala s výchovou dokud je proutek mladý, ale po přesně mířené táfce jsem přistála až v peřinách.

Docent H. se Jidášsky rozesmál: Od kolegáčka z lásky! K vánocům! Ode mne ti Ježíšek nadělí svářečské rukavice a někde v koutečku domu novou postel. Jak vidím, z naší ložnice se můžeme stěhovat!

- Kdepak! upřela na nás svůj přísně modrý pohled Princezna. Nějaké služebnictvo budu ve svých komnatách potřebovat. Nejméně komornou a komorníka. Můj dům budete udržovat v dokonalé čistotě. Ostatní instrukce obdržíte později. Teď chci večeři!

Dobrá, sykla jsem pomstychtivě, však ty u jídla zjihneš! A už jsem naši Princezničku viděla, jak se mi tře o nohy, netrpělivě brouká a vrní, jen aby už dostala vytoužené papáníčko.

Mýlila jsem se. Zjihli jsme my. Jak jen jsem začala krájet maso a Mufánek, docent H., Schovanka i Tulínek se od největšího do nejmenšího naštosovali poblíž kuchyňského pultu, aby způsobně vyčkali, co dobrého jim nachystám, prolétl vzduchem kulový blesk a přistál rovnou na

prkénku. Bez skrupulí popadl největší kus masa a šup pod gauč. S varovným vrčením a bez kousání tam naše Princeznička svou kořist spolykala a bezodkladně vyrazila pro další várku. Vzápětí se vrhla na Tulínkovo menu, které, jak tvrdila paní v televizi, „by kočky kupovaly jako divé“ a následně ochutala i z misek psích, ať už jsou jejich granule „obohaceny“ o cokoli. Na závěr ukradla krkovičku docenta H., a zběsile jím s vidličkou v ruce pronásledována, ji potahala po celém bytě. Pak vítězně zalezla do nejméně dostupného rohu pod skleník, kde vše spokojeně vyblinkala.

- Možná je jenom hrozně vyhladovělá, snažila jsem se uklidnit rozkaceného docenta H. Až se parkrát nacpe k prasknutí, bude pokoj, ujistěvala jsem šest párů vykulených očí.

Ó, jak jsem se mýlila! Princezna Hortenzie byla šelma par excellans. Potravu v jakékoli podobě si uměla přivlastnit za všech oklností, i kdyby byla přikována řetězem a střežena devíti zámky. Přesvědčit nás o tom dokázala nesčíslněkrát, vždy znovu a repete. Snažila jsem se vysledovat, co jí nejvíc chutná a podle rad zkušených chovatelů ji nechat takzvaně „zažrat“, jinými slovy – přežrat.

Nezdařilo se. Princezně Hortenzii totiž vždycky chutnalo něco jiného a ještě to musela ukrást pokud možno z cizí misky či talíře. Svou misku neužívala vůbec. Vše, co jsem do ní naservírovala, vytáhla zásadně vedle a teprve, když zamastila co největší kus podlahy, byla spokojená a sousto bleskurychle zhlthla.

První zvuky, které se naše malá Princezna naučila bravurně rozeznávat a čile na ně reagovat bylo otevírání lednice a naklepávání řízků. To dokázala zaregistrovat i na střeše, odkud vždycky přisvištěla jako šrapnel. Kdepak by jí mohla zabránit síť v okně! S něčím takovým si přece Princezna drápy a zuby hravě poradí!

Docent H. byl čím dál zasmušilejší. Princezna Hortenzie opakovaně odmítla spát na chodbě s ostatními zvířecími obyvateli, a chodit na Tulínkův záchůdek ?? Pff! To jste snad ani nemohli myslet vážně! Pro sebe si nekompromisně vyžádala toalety dvě. Jednu na malou a druhou na velkou potřebu. Voňavé dřevěné granulky ovšem musí být vyměněny po každém použití, aby si snad, ó hrůza! nepotřísnila tlapky.

- Pokud nebudete celý můj dům a všechny mé věci udržovat v naprosté čistotě, pomstím se vašim peřinám, oznámila – a myslela to vážně. Když se jí něco nezdálo, dokázala svou hrozbu i zrealizovat.

Náplní života Princezny Hortenzie bylo spát, jíst a bojovat. K poslednímu ovšem vždy potřebovala důstojného soupeře. Nejdůstojnějším sokem z nás všech se jí samozřejmě zdál být docent H. Na něj ženské vždycky letěly! Že Schovanka žárlí? Jen ať si dá majzla, nebo bude mít z těch svých plácaček trhací kalendář!

Bojové aktivity má Princezna Hortenzie rozdělené do několika okruhů. Všecky jsou tréninkové a slouží k posílení vlastností nejen fyzic-

kých, ale i morálně volních – a tím i k posílení akceschopnosti bojovníka.

Nějakou hru s klubíčkem, umělou myškou či pískacími hračkami? Prosím vás! Princezna Hortenzie miluje hry bojové. Rve se s kdekým a kdečím, užívá zuby, drápy i nečekané údery, seký či kopy. A kdepak by si brala servítky! Vousy docenta H. začínají podezřele řídnout, stejně jako všechny smetáky, smetáčky, kartáče a rýžáky, záclony i záclonky široko daleko. Kuny se nové obyvatelce zatím jen číhavě vyhýbají. Možná jsme při jejich vzdělávání zapomněli seznámit je s příběhem Svatopluka a jeho synů, jimž otec na prutech názorně ukázal, v čem je síla. (Příběh tedy nepraví, že by je pruty seřezal, i když ... Škoda každé rány, která padne vedle, říkával můj děda Václav a kdoví, jestli podobně nepedagogický názor nezastával i Svatopluk)

Ale zpět k Princezně Hortenzii. Jednou z jejích oblíbených aktivit je dobývání se dovnitř. Čehokoli. Pokoje, skříně, krabice, záchodu, umyvadla, knihovny, spíže, počítače, televize či ptačího krmítka. K pravidlům patří i nenechat se bez líteho boje vytáhnout za flígr, ať se o to docent H. snaží sebevíc. K realizaci dobytí nedobytné pevnosti dokáže Princezna obratně využít i šplhu, skoku, případně plazení, což se mnohdy neobejde bez velkého kraválu. Bud' když něco shodí a rozbije (prababička Anna by řekla rozcákne), nebo neplánovaně přistane na kteréholi části těla někoho z nás.

Další oblíbenou Princezninou disciplínou je aportování. Úplně všeho. Od pingpongového míčku až po letící ptáky, pelášící myšky, žáby, ještěrky i hady, kteroužto havet' ve stavu nezamordovaném donáší doprostřed kuchyně, kde ji – aby se všem pochlubila – pyšně pouští.

Poslední zálibu má Princezna Hortenzie v draní se tam – a zase zpátky – a to prosím, nejraději v noci. Celý dům spí a madmazel se rozhodne odejít do zahrady. Skočí tedy na okno a začne ramplovat tlapkami na okenní tabuli jako při posledním soudu. Přetáhne si příkrývku přes hlavu a „neslyším“. Jsem totiž teď hájená, protože objednávka u našeho čápa Klapáka je už definitivně potvrzená. A tak tedy nebohý docent H. vyleze z postele, poslepu nahmatá klíčky oken a vypustí Princeznu do noci. Ještě neuspí ani první veršiček a ramplování se ozývá znovu, tentokrát z venkovní strany. Vstane tedy, pustí Princeznu dovnitř, ale po druhém uspaném veršičku chce ona zase ven – a tak se to opakuje celou noc. Když konečně s kuropěním naposledy pustí zdecimovaný docent Princeznu dovnitř a opravdu zaslouženě zdřímne, zpravidla mu pod krátkou pokrývkou zvědavě vykoukne bosý palec, což je pokyn k boji. Výzva! Hozená rukavice!

Palec je okamžitě zuřivě napaden, dáven a rdoušen. Čím jsou obranné kopy docenta H. zuřivější, tím jsou útoky zběsilejší a boj zábavnější. Nepomůže ani letící pantofel či docentův milovaný polštářek „oušák“. Teprve u ranní kávy, když už jsou oba palce pod kontrolou

ponožek tety Jany a docent H. jen vyčítavě naříká, že „dítě nemá a přesto celou noc vstává k šílené kočce“, utěším ho: Však se dočkáš. Neboj, ještě si vstávání k něčemu jinému než je kočka užiješ!

V zájmu dostatečného sportovního vyžití naší Princezny jsou tedy všechny dveře a zásuvky – i ty od skříní – podrápané, tapety orvané, potahy sedaček, záclony i závěsy rozdrásané, rohy skříněk okousané a já se tajně těším, jak si naše budoucí miminko s koťátkem užije.

Jenže docent H. by nebyl docent H., skvělý pedagog a nejskvělejší výchovný prostředek na světě, kyby i na Princeznu nedokázal vymyslet vhodnou výchovnou metodu.

Tou je „zlý prst“. Tato výchovná metoda spočívá v tom, že se docent H. záměrně jakoby nedívá, jakoby je nepozorný, ale zatím číhá. A jakmile Princezna vražedným skokem zaútočí, klepne ji bleskurychle zlý ukazováček docenta H. přesně mezi uši. Princezna zaprská, udělá „čertíka“, se syčením sklopí ouška dozadu jako kousavý kuň a vztekle šavlujíc ocáskem se skryje v peřinách, aby po vteřince plného soustředění zaútočila znovu. Docentovražedný boj končí teprve v okamžiku, kdy vstanu a klapnu dvěma lednice.

Po snídani zdravě uondaná Princezna obouruč vyletí po závěsu do své postýlky na secesní komodě, stočí se do pevného uzlíku, smetanové tělíčko přelije čokoládou svého ocásku a dobrou noc. Nerušit! Nejradši, abyste už odešli všichni do práce a byla tu chvíle klidu!

- Je mi tohle zapotřebí? nařiká docent H., když si každé ráno jóduje šrámy utržené v boji. To není kočka – a Princezna už vůbec ne! To je převtělený samuraj.

Samuraj

Toho jste si už, milí čtenáři, všimli, jak dáváme jména zvířatům? Často podle situace, ve které jsme je získali, podle dárců, podle jejich vlastního vzhledu a povahy, někdy i podle podobnosti s našimi známými.

Nemohu na tomto místě nevzpomenout rezaového kocourka, kterého jsem dostala od tatínka Jana ke svým desátým narozeninám. Dlouho jsem přemýšlela, jaké mu dát jméno, ale ne a ne na nic vhodného přijít. Právě v té době k nám přijela na prázdniny pražská přítelkyně mojí maminky Líby – také Líba – s malým synkem. Chlapeček měl bílé řasy, ostře oranžové vlásky a pár pih kolem nosíku, jako by mu tam začínaly rašit kočičí vousky. Jmenoval se Petr.

- To je přece jméno pro mého kocourka! zaradovala jsem se a oba zrzounky si zamilovala.

A léta šla. Malý synek přítelkyně mé matky vystudoval a ztratil se kdesi ve světě, můj kocourek Petr odešel do kočičího nebe a já jsem začala psát knížky. Jednou z mých nejoblíbenějších je Zrzoun, hrdina dvou světů, kterou vydalo nakladatelství PeLe. Ano, vydal tu knihu právě onen malý Petřík, podle kterého se

můj první kočičí zrzounek jmenoval. Náhoda? Možná. Anebo ne?

Znala jsem jednoho kocoura, který se jmenoval Pan profesor. Když seděl u nositele státní ceny za literaturu, mého přítele Toníka Bajaji, v nejhořejší polici jeho knihovny a s opovržením shlížel na naše nesmyslné lidské hemžení, jiné jméno by snad člověka ani nenapadlo“ Pan profesor.

U Toníčka ve Zlíně se scházela společnost podivných zlínských bláznů, kteří bývají označováni souhrnným názvem umělci. Příležitostně jsme se zúčastňovali i my, „pražáci“. Pan Profesor – s přimhouřenýma očima a pohrdavým despektem na nás shlížel ze svých výšin – do diskusí se nezapojoval a vůbec nedával najevo osobní názory na přítomné spisovatele, básníky, redaktory či výtvarníky – až jednou.

Přijela totiž také Janička Štroblová. Nejen excelentní básnířka, ale také předsedkyně nadace Spisovatelé za práva zvířat, proslulá ochránkyně medvědů. Za její tvorbu i aktivity jsme si jí všichni moc vážili, což Toníček dával nepokrytě najevo. Mimochodem i tím, že jí nabídl tu nejlepší postel, ve které spával Pan profesor a také on sám. Samozřejmě s upozorněním, že nebude-li si to Jana výslovně přát, oni dva tam budou spát jinde. S tím slavná básnířka nadšeně souhlasila. Zatímco Toníček vzal tento fakt statečně, jako úradek osudu, Pan profesor ho nesl nelibě. Nakonec vyjádřil svůj názor velkým provlhlým lívancem uprostřed prostěradla, což zase nelibě nesla Jana.

Pan profesor byl tedy promptně povolán k zodpovědnosti a a za opovržlivého mlčení celé společnosti nekompromisně vykázán. Když byly následky napraveny, klobásky snědeny a všechny lahvinky dopity, usnula Janička sladce. Ovšem, ne tak Toník. Hryzalo ho zlé svědomí. Vypravil se tedy do zahrady a já jsem u okna, se svou poslední skleničkou červeného v ruce slyšela jeho starostlivý, obavami sevřený hlas: Pane profesore, kde jste? Omlouvám se! Já vím. Vybojovali jsme demokracii! Každý má právo vyjádřit svůj názor... Pane, profesore, ozvěte se!?

Hlas Pana profesora přicházel z nebes. Byl opravdu žalostný a vyčítavý. Kocour balancoval na komíně a dával jasně najevo, jak trpí. Byl sice ještě stále hodně uražený, ale už nakloněný smíru.

- Pane profesore! Slezte dolů! volal Toníček do noci. Pane profesore, spadnete a zabijete se! Přemlouvání a škemrání trvalo do pozdních ranních hodin. Jak všechno skutečně dopadlo, nevím. Usnula jsem. Ale když jsem se ráno přihrnula do kuchyně na míchaná vajíčka se slaninou, seděl už Pan profesor Janě na klíně a ochutnával z její misky.

Toníček je totiž narozen ve znamení Blíženců a ti mají v popisu práce stmelovat a urovnávat spory všeho druhu. A Toníček je v tom mistr!

Ale proč jsem vlastně začala psát o jménech?

Aha. Už vím! Kvůli Samuraj. To jméno, ovšem v ženském rodě jí už zůstalo, a později

nás ještě mnohokrás přesvědčila, že je ho skutečně hodna.

- My, kočky siamské, sdělila nám Princezna Hortenzie, když se prospala, jsme nejvznešenější, nejkrásnější a nejmoudřejší tvorové pod sluncem. Je tedy logické, že se o nás vy, lidé kteří jste tolik krásy, vznešenosti a moudrosti nepobrali, musíte starat. Rozhodla tak naše egyptská vládkyně noci. Má kočičí hlavu, slunečné oči a dvě podoby. Jenda se jmenuje Bested, je ohnivá a přátelská

Po příhodách s Adrianou návrat z Prahy – a opět kuny (na zatlučení kladívkem příběhne Karolínka – i s batolaty. Je jich pět. Jak jsem na dálku odhadla – tři holky a dva kluci.

Uška

Holčičce jsme po řadě velkých rodinných nesvárů dali jméno Helga. Babičky totiž prosazovaly Jiřinku – po tatínkovi, tatínek si přál Marcelku – po mamince, Mufánek toužil po Mufince a Tulínek zas po Tulínce, Schovanka chtěla Schovanku – jenže já jsem rozhodla úplně jinak: Tahle holka je a bude originál, ať má tedy i originální jméno: Severské. Helga. Helguška ...

V jednom roce si sama začala říkat Uška, a protože se zkrácená varianta dobře vyslovovala, už jí zůstala.

Komtesa Adriana

Babička Libuše

Věštila ráda a často...

Když tatínek zemřel a na venkovské škole už nebylo pro starou paní učitelku místo, řišla k nám. Logicky. Kam také jinam, když byla naše! Docent H. pro ni vybudoval tři nádherné komnaty s věštinou

*Výňatek z připravované knihy Utrpení
docenta H.*

Poznámka:

Když si tuto knihu docent H přečetl, zachmuřil se, prohlásil, že z něj dělám blbce, že vrlouhám, že to věděl vždycky – a prababička Anna měla pravdu: Do nebe se nikdá nedostanu!

Milan Košar

Šunkafleky

Část druhá

Středeční ráno bylo, na rozdíl od předchozího dne, slunečné a modrá obloha bez jediného mráčku slibovala krásný, teplý den.

Namodralá zeleň okolních lesů začala prokvétat žlutohnědými barvami a sklizená pole v ranním slunci zářila žlutou barvou strnišť nebo hnědou tam, kde už bylo zoráno.

V samoobsluze bylo už po sedmé hodině poměrně živo, důchodkyně Dlabáčková se právě rozčilovala, že ještě nepřivezli čerstvé koláče, které každý den kupuje pro svoji dementní dceru Irenu.

„Dlabáčková, chodíte sem celej čas, co tu dělám vedoucího a dobře víte, že kromě rohlíků jezdí pečivo z Bavorova až kolem devátý“, uklidňoval ji vedoucí prodejny, ale Dlabáčková lživě a tvrdošjně ujišťovala okolí, že za předchozího vedoucího Boštíka by se něco podobného nemohlo stát.

„To máte pravdu milostivá, protože ten, co neprodal, zabalil do mokrejch hardů, aby to neztvrdlo a ráno to prodával jako čerstvý“, zařval nahluclé Dlabáčkové do ucha Mikovec, další významná postava regionu a rovnal dál do košíku lahváče.

Dlabáčková, kterou ve Strunkovicích skoro nikdo nemůže vystát vycítla, že tady ztrácí půdu pod nohama a ustoupila ze svých pozic směrem k pokladně. Tam se během chvilky vytvořila malá fronta díky několika dětem s taškami na zádech, kupujícím svačinu do školy.

Před školní budovou, charakteristickou vyzlaceným nápisem : „Učením vlasti ku prospěchu“ a letopočtem 1920 nad hlavní římsou, bylo v tu dobu nejrušněji. Několik dětí se honilo v tůjích, obklopujících bustu učitele národů a na lavičce za rohem opisoval narychlo Vojta Blažek od Honzíka Smetany domácí úkol. První zvonění zahnilo děti ke vchodu do budovy, který teď hlídal školník Sadílek, o němž ještě bude řeč později.

Tohle všechno ranní hemžení sledoval z okna pan farář Broulík, protože škola stojí na návsi přímo naproti faře a spolu s kostelem, uzavírajícím kratší stranu, vytváří malebné náměstíčko. Pan farář zalil muškáty v truhlících pod okny v prvním poschodí a při pohledu na školní budovu si vzpomněl na svoje studia na gymnáziu v Roudnici.

To bylo v šedesátých letech za komunistů a jeho vybrali, aby vezl v průvodu na 1. máje dvoukolák s velikým obrazem Lenina. Další dva postižení spolužáci vezli portréty Marxe a Engelse, vzpomínal si farář. V zoufalství nožikem propíchl v poslední chvíli obě pneumatiky a pak běžel za ředitelem školy se sdělením, že soudruh Lenin má obě gumy prázdné. Vzhledem k časové tísní dopadla celá situace nečekaně dobře.

„Broulíku, nikomu ani muk, strč ho do kůlny a zařaď se k ostatním do průvodu“, řekl tehdy moudře soudruh ředitel a kupodivu, nikdo z čelných představitelů KSČ, sedících na tribuně, nepátral po tom, proč v čele průvodu jede Marx a Engels, ale chybí soudruh Lenin. Asi si nebyli jistí, zda nepřišly od sovětských soudruhů nějaké nové instrukce.

Pan farář se při té vzpomínce pousmál, zavřel okno a odebral se k ranní modlitbě.

Ze vrat bývalého JZD Pokrok vyjel traktor s cisternou močůvky v závěsu. Zamířil na dolní konec obce, přešel most a směřoval na pole za řekou, aby tam rozptýlil svůj nevábně vonící náklad.

JZD se po svém rozpadu v roce 2001 přetřansformovalo na AGRO Strunkovice a.s., což přineslo změnu především v názvu. Sídlo firmy a většina vybavení zůstala stejná, podobně jako management. Do důchodu odešel pouze agronom Pšenička a z předsedy zaniklého JZD, Václava Dršťky, se stal předseda představen-

stva, zatímco z ostatních zaměstnanců teď byli akcionáři. Jinak se tu toho příliš nezměnilo, nějaký posun byl patrný jenom v tom, že asi polovinu dílen a dvora teď pronajala akciová společnost obci na zřízení a provoz sběrného dvora.

Výsledkem je ještě daleko větší bordel v celém areálu a taky zvýšený hluk a provoz vozidel v okolí.

„Jako kdyby tady už vod rána nebylo dost rambajsu, eště k tomu musej smradit“, okomentoval průjezd traktoru s močůvkou Maryška, stojící s hloučkem několika spoluobčanů na autobusové zastávce. Ta je tvořena přístřeškem s laminátovou střechou a lavičkou, zevnitř i zvenčí se kromě jízdniho řádu vylepují plakáty na rozličné kulturní a sportovní akce. V loňském roce čekárna získala nový zelený nátěr, který vzápětí zmizel pod vrstvami předvolebních plakátů kandidujících stran a usmívajících se politiků. Ti však před časem změnili vizáž po zásazích fixem nebo sprejem. Ještě teď se vedle aktuálního plakátu na sobotní fotbalové utkání s Jiskrou Bavorov usmívá vybledlý lídr jedné ze stran s přimalovanými vousy a s tvrzením, že zajistí všem práci, bezplatné zdravotnictví a zvýšení důchodů.

V dálce se na silnici od Újezda objevil autobus, potom na okamžik zmizel pod kopcem a za pár vteřin se vynořil ze zatáčky a s povzdechem vzduchových brzd zastavil u hloučku čekajících. Pomalu ustupující smrad po močůvce

vystřídal naftový ozón z výfuku už dosluhující Karosy a ze dveří autobusu vystoupil nejdřív holič Novotný, který má ve středu a v pátek ve Strunkovicích otevřenou svoji provozovnu, následován slečnou Kulhánkovou, která sem dojíždí z Bavorova a ve vedlejší místnosti provozuje manikúru a pedikúru.

Holič se krátce pozdravil s Maryškou, patřícím nesporně mezi tvrdé jádro štamgastů hostince U Sůrů a ten ještě ze dveří stačil Novotnému připomenout, že je dneska po šichtě čeká pravidelná partička mariáše.

Dveře se za posledním nastupujícím zavřely a autobus pokračoval ve své další pouti.

Ve 4.B základní školy právě probíhala hodina přírodovědy a paní učitelka Vomáčková vyprávěla dětem o užitečných zvířatech a o škůdcích. Mezi užitečnými zvířaty na levé straně tabule byli vyjmenováni kuň, kráva, slepice, koza, pes a děti se hlásily a doplňovaly další.

Na pravé straně mezi škůdci figurovaly prozatím hraboš polní, sysel, lasička, kuna, had a kanec a Vojta Blažek se právě domáhal dopsání kurvy s odůvodněním, že slyšel, když máma křičela na tatínka, že je stejnej kanec jako ta kurva od nich z práce.

Naštěstí vypjatou situaci zachránil zvonek, ohlašující přestávku a děti se vyhrnuly ze tříd na chodbu.

„Vojto, vyřid' rodičům, aby se za mnou zítra dostavili do školy“, stačila ještě paní učitelka záukolovat tradičně problémového žáka a s

povzdechem a pocitem počínající migrény odešla do sborovny.

Poklidnou atmosféru přerušil těsně před polednem obecní rozhlas, který svou relaci zahájil písničkou „Proč ten jetelíček....“ násobenou dozvukem dalších, důmyslně rozmístěných tlampačů po obci. Výsledný efekt mnohonásobně předčil jakékoliv stereo a následující hlášení tak bylo na mnoha místech naprosto nesrozumitelné.

„Prosíme pozor“, vyzýval hlas tajemnice Šebestíkové z amplionu, „připomínáme našim spoluobčanům, že dnes je v naší obci otevřena holičská provozovna a nehtové studio s pedikúrou, obojí do sedmnácti hodin. Zájemci o zájezd na výstavu Země živitelka v neděli do Budějovic, přihlaste se v kanceláři Obecního úřadu. Dále oznamujeme, že od patnácti hodin bude před budovou Obecního úřadu možnost zakoupení obuvi za akční ceny. Přijede obchodník z Prachatic. Konec hlášení“.

Jestli to hlášení slyšela stará, tak se určitě nezastaví na pěti párech, pomyslel si Horáček a zamířil do hostince, kde tou dobou obědvalo u rohového stolu několik chlápků, kteří přijeli už ranním vlakem v 7.12 na houby do zdejších lesů. Plné košíky hřibů, křemenáčů i kozáků, které měli pod stolem, výmluvně svědčily o tom, že houbařská sezóna už je v plném proudu.

Hostinský právě odnášel talíře od čočkové polévky do kuchyně, když vešel do lokálu

Horáček, považovaný za největšího notorika v obci a duchovního vůdce triumvirátu Horáček-Peška-Maryška.

„Copak to vidím, za kolikpak to u vás ty rákosníci prodávají?“ rejpnul do přespolních houbařů.

„Hele, nevotravuj mi tu hosty a usad' se“, okřikl ho hostinský a hned si pomyslel, že takhle brzo mu ho tady byl čert dlužnej, protože do večera bude totálně na šrot.

Horáček se usadil hned vedle výčepu, ke stolu, respektovanému místními jako stůl štamgastů, což ale v poledne, kdy chodí na oběd i přespolní, pozbývá platnosti. Za dané situace nakonec hostinský usoudil, že čím dřív dorazí třeba Peška nebo Maryška, tím líp. Zabaví se spolu a Horáček tak nebude provokovat okolí. Jistotu však měl pouze v tom, že po páté, až zavře provozovnu, přijde alespoň holič Novotný na mariáš.

Na vysoké otáčivé židli seděl pod bílým prostěradlem malý Honzík Smetana a holič zručně dokončoval jeho sestřih.

„Vemte mu to pane Novotný ještě trochu víc nad ušima, ať není hned zase zarostlej“, žádala paní Smetanová, ale Honzík se ozval, že to už stačí a holič už sundal bílý přehoz, košťátkem oprášil Honzíkovo tričko a s profesionální vypočítavostí zareagoval.

„Alespoň vás tu uvidíme častěji mladá paní, přijďte zas“.

Do křesla pro dospělé mezitím usedl pan Barvíř, který měl opět na obou nohavicích kovové sponky na kolo a holič se ho zeptal, jak to chce a on odpověděl, že jako vždycky. A holič věděl, že je to tak, že vzadu na krku do ztracena do výšky uší a vpředu a po stranách nechat delší na přehazovačku, protože má velké kouty a pleš, což se musí obratně zakrýt, aby byl ještě pro ženy přetažlivý.

Přestože žije nadivoko s paní Šišovskou, nechává pan Barvíř se špatně skrývanou ješitností volný průchod pomluvám o tom, kdy a s kým jí možná zahrnul nebo kdo ho viděl ve městě s jinou a o svůj zevnějšek dbá s úzkostlivou pravidelností.

Mezitím už holič dokončil úpravu jeho vlasů a začal mydlit holicí štětku a po chvíli zmizel zákazníkův obličej v bílé pěně. To je okamžik, který má každý holič nejraději. Zákazník nemůže mluvit a je ve zcela podřízeném postavení, zatímco mu on jistými a zručnými tahy ostré břitvy vrací jeho vlastní podobu v mladším vydání. V takové chvíli si holič Novotný vždycky připadá trochu jako umělec, jako sochař, který právě vdechlel život nové tváři. Žádný holicí strojek nemůže ani zdaleka nahradit tuto ruční, uměleckou práci profesionálů mezi něž on, Josef Novotný právem patří.

Ve vedlejší místnosti, za dveřmi s nápisem „Nehtové studio Aleny Kulhánkové – pedikúra, manikúra, modeláž“, seděla v křesle paní Neprašová, manželka krejčího z Újezda, nohy

měla ponořené ve vaničce s teplou vodou a listovala v časopise Žena a život.

Slečna Kulhánková si mezitím na stolku chystala náradí na její kuří oka, která jak víme, vznikají od nevhodné obuvi, ale díkybohu vznikají a tak o práci nemáme nouzi, pomyslela si, ale nahlas řekla, že by paní Neprašová neměla nosit ty sandály od Vietnamců a měla by používat na své nožky ortopedické vložky.

„Mám tu nějaké a nejsou drahé“, zakončila spisovnou češtinou svoje kázání a pustila se do otlaků na levé noze zákaznice.

„A copak je nového u vás v Újezdě?“ zeptala se, aby řeč nestála a paní Neprašová jen mávla rukou, že jí to tam nikdy k srdci moc nepřiřostlo, radši by prý bydlela ve městě nebo tady, ve Strunkovicích, protože je to aspoň na dráze.

„Jenže to víte, postavili sme tam barák, starýho to tam dycky táhlo kvůli rodičům a navíc tam má tu svou dílnu. Stejně si ale říkám, že až jeden z nás umře, barák prodám a koupím si garsonku v Prachaticích“, zakončila optimisticky.

Na nádražičku se v kolejišti nerušeně přehrabovalo asi pět slepic a nic nenasvědčovalo tomu, že by tudy měl někdy projet vlak. Funkci výpravčího tady České dráhy zrušily už před rokem, přestože se jednalo o kumulovanou činnost, spojenou ještě s prodejem jízdenek, úklidem nástupiště, čekárny a zejména WC, do kterého se vchází z boční strany budovy.

Prodej jízdenek nahradil automat, nástupiště nikdo neuklízí a čekárna je zamknutá. WC sice zůstalo otevřené a volně přístupné, avšak jen pro ty nejtřetější jedince neboť současná úroveň tohoto sociálního zařízení je hluboko pod normami Evropské unie.

Ospalý obrázek se začal pomalu měnit a plnit lidmi až po druhé odpoledne, kdy na nádražičko postupně přišlo několik místních a také již zmiňovaná skupinka houbařů s plnými košíky, kteří po dobrém obědě v hostinci jen přešli silnici.

Po několika minutách sem dolehl signál zvonku z blízkého přejezdu, oznamující příjezd vlaku z Bavorova ve 14.40.

Slepice znalé místních poměrů se ukázněně vytratily z kolejiště a vzápětí vjel do stanice červený motorák se dvěma vagóny, provázený rachtáním naftového motoru a vzápětí skřípěním brzd. Následovalo bouchání dvířek, potom průvodčí, s jednou nohou už na stupátku, zvedl ruku a zapískal a vláček zvýšil obrátky a začal se zmenšovat a zmenšovat, až úplně zmizel v oblouku trati.

Slepice, které mezitím hrabaly někde ve křoví, se začaly znovu přibližovat ke kolejím a nádražičko už zase připomínalo ospalou scénu z filmu „Tenkrát na západě“.

Navečer se hostinec zaplnil a u stolu štamgastů, kam postupně dorazil holič Novotný, Maryška s Peškou a později i Mikovec, se rozjela partič-

ka mariáše. Horáček , na jehož kontě bylo v tu chvíli sedm piv a tři fernety, se hry nezúčastnil, protože mu hned při rozdávání dvakrát spadly karty pod stůl a tak mu byla určena pouze role kibice.

Do lokálu dorazil v nádražácké uniformě Blažek, který měl po službě a zastavil se na svých pár piv a také řidičí Kroupa s velkou krabicí a hostinský věděl, že jdou od vlaku v 18.55, protože na hodinách nad vchodem bylo sedm pryč.

„Copak to máš v té krabici řiditeli?“ volal od stolu krátkozraký Peška, protože nemohl přes své dioptrie identifikovat velký nápis ETA Hlinsko s vyobrazeným soudkem plzeňské dvánáctky na obalu.

„To je pánové domácí výčepní zařízení, ohromná věc,“ odpověděl Kroupa a usedl na volné místo u stolu vedle karbaníků.

„To ti nakázala stará, abys nemusel chodit na pivo do hospody?“ pokračoval Peška a vzápětí ohlásil trumf.

Velká krabice zatím putovala kolem stolu a Maryška volal na hostinského, že to je konec jeho kariéry, protože když si všichni štamgasti koupí domů výčep, může to tu zavřít.

„Měl bys tady Karlíčku udělat pro lidi něco navíc, co třeba kulečník?“ přisadil si holič a hostinský odpověděl, jestli by nechtěli místo hospody internetovou kavárnu, že to je teď moderní. Ale kulečník není špatnej nápad, pomyslel si a dál roznášel pivo a taky jídla, která mu z kuchyně podávala paní Šurová.

U rohového stolu se svěřoval důchodce Pšenička mladému Altmanovi, synovi řezníka z Bavorova, jak víc než rok inzeruje v rubrice „On hledá ji“, ale bez adekvátní odezvy a Altman mu poradil, ať to zkusí po internetu. Protože Pšenička jenom vzdáleně tuší, že to nějak souvisí s počítačem, dohodli se, že seznamovací agendu za něj převezme Altman a na dané téma vyrobí webové stránky.

Dohodnutou odměnu pět tisíc korun a prémii za získání vhodné partnerky ztvrdili několika fernety.

Holičovi šla zatím náramně karta a tak v dobrém rozmaru dal k lepšímu několik historek z domova důchodců, kam pojedje zase v pondělí stříhat a holit.

„Tam vám je pánové takovej dědek, prej vod někad z Ústí nebo Lovosic , to je fuk a von dělal celej život v chemičce. Když pak vodešel do penze, začal marodit a posílali ho vod jednoho doktora k druhýmu a nikdo si s tím nevěděl rady. Až starej praktik , doktor Pilc, přišel na to, že už jeho organismus bez toho nemůže bejt a předešal mu každej den máčet ruce v petroleji a v ředidle. No a chlap se uzdravil“, zakončil holič a Maryška příkyvoval, že se holt srovnal tím, čím se pokazil, to přeci platí i vo chlastu a hlásil flek.

„Taky je tam manželskej pár, vona je teda vo dost starší, řek bych tak pětasedmdesát a ta se s tím svým dnešním manželem seznámila v krematoriu, na pohřbu svýho první-

ho manžela“, uzavřel holič svoje vyprávění a objednal pro všechny rundu zelené.

„Zrovna mi to Karlíčku spočítej“, požádal hostinského a ten věděl, že holič musí na poslední autobus do Újezda a na proužek papíru vyhotovil tužkou, kterou nosil za uchem, účet.

Na uvolněnou židli si od sousedního stolu přisedl Kroupa a hovor se stočil znovu na starého doktora Pilce, co míval praxi v nedalekých Hořticích a tak zázračně pomoh tomu kontaminovanému dědkovi z domova důchodců.

„Von ten doktor Pilc taky zachránil vod hluchoty malou Aničku Slezákovou, která ve třech letech přestala slyšet na levý ucho“, přidal Kroupa další příběh.

„Ale starej Slezák nesnášel doktory a tvrdil, že příroda je příroda a proti tomu se nedá nic dělat. Až když šla Anička do první třídy, tak jí doktor Pilc při školní prohlídce vyndal z ucha pecku od višně“, zakončil Kroupa, který byl v té době na škole řídícím učitelem.

Následovaly další historky ze života bližních a vzpomenuť bylo i na nebožtíka střelmistra Bejšovce, tragicky zesnulého předloni na vánoce.

Hladina hluku v hostinci stoupala úměrně s hladinou alkoholu v krvi jeho návštěvníků a protože se blížila desátá, vyhlásil hostinský poslední objednávky a paní Surová v kuchyni už myla a uklízela nádobí.

Když nakonec hostinský zamkl dveře za posledním hostem, obrátil židle na stůl nohama vzhůru, aby se mohlo ráno vytřít, zhasl v lokále a odešel za manželkou, aby spočítali dnešní tržbu.

Zbytek pracovního týdne proběhl bez jakýchkoliv mimořádných událostí, které by stáli za zmínku, snad vyjma aféry, ke které došlo v sousedním Bavorově a kterou teď řeší policie.

Majitel kamenosochařství Brebera, jehož provozovna je hned vedle tamního hřbitova, zaměstnával o prázdninách jako brigádníka devatenáctiletého studenta gymnázia. Ten chodil vdovám ukazovat do stodoly nové vzorky pomníků a jedna, ještě pohledná a náruživá vdova, mu tam zřejmě taky ukázala něco jiného. Za jeho kvalitní protislužbu si pak koupila jeden z nejdražších pomníků a pověst o mladém zaměstnanci se rozšířila po okolí. Student byl na roztrhání, obchody šly jako na drátku a majitel firmy Brebera byl spokojený, že se hrnou objednávky ze širokého okolí.

Na smlouvu musel přibrat dokonce ještě dalšího kameníka, ale pak se ucho utrhlo, když poměrně vyčerpaný gymnazista odmítl jednu náruživou vdovu z Prachatic uspokojit podruhé za sebou s odůvodněním, že ho tlačí svýma hubenými kolenama a že je jí cítit z pusy.

Takové ponížení nemohla přejít jen tak a podala na studenta trestní oznámení za znásilnění.

Brebera studenta okamžitě vyhodil a celá aféra zřejmě skončí u okresního soudu. Jestli však budou uspokojené vdovy ochotny vypovídat ve prospěch pravděpodobného obžalovaného není, s ohledem na uchování jejich dobré pověsti, zcela jisté.

Antonín Šlechta

Fénix

Tak to je on, Vorel, kamarád se zlámanými křídly, který teď stojí ve vchodu do hospody U vřetena, ve dveřích, kde se od památného dne, úterka minulého týdne, kdy se stal televizní hvězdou, hrdinou vysílání televize Nova, hlavní postavou čtyřiceti sekundového šotu, ještě neukázal. Okamžitě na sebe přitáhl pozornost celé hospody a především kulatého stolu uprostřed místnosti.

„

Vorel. To je určitě víc než dvacet roků, co jsme spolu objížděli vodárenské zařízení od Markoušovic na západě po rtyňský Náměrka na východě. Na severu se náš rajón dotýkal Jestřebích hor a na jihu lesů Hajnic a Studence. Rajón, štreka světa, kde se odehrávaly všechny události mého života, kraj uhnětený z hrud bláta a kamení, porostlý mechem lesů a plísni několika městeček a mnoha vesniček, osad a samot.

Vorel, občanským jménem Jan Hrdlička. Do party vodárenských dělníků úpického střediska provozu vodovodů a kanalizací nastoupil pár

týdnů po smrti kuřáckého perpetum mobile, kopáče Rádi.

Vyfasoval po něm krumpáč a lopatu, na kterou za éry Rádi nikdo jiný nemohl ani sáhnout. Jinak riskoval nepříjemný výstup. Ale když Rádův starej Řezníček zakopal do hrobu jeho vlastním nářadím, jak se na pořádného kopáče od fochu slušelo a patřilo, žádný chlap nářadí po nebožtíkovi do ruky nevzal. Až Vorel.

Možná byl o tři čtyři roky mladší nežli já a služebně jen o těch pár týdnů. Stali se z nás obou vodárenští parašutisti, výsadkáři. Chlapi, montéři, nás po ránu naložili do auta a po pár kilometrech vyklopili někde v zastrčené úzké uličce kteréhosi vystrkova nebo uprostřed prudké stráně, kterou se pod zemí šplhal vodovod jako liány do korun pralesních velikánů. Vyházeli za námi něco málo nářadí a zase odfrčeli za svými problémy. Výsadek podivných diverzantů na území nikoho.

„

„Hele vole Vorle, prejs upálil kocoura?“, vystřelil do ztichlého lokálu svou otázku při-

pitý Fišis ve vzteku přezdívaný Pičus. V tichu jako by se otázka rozezvučela ozvěnou desítek pivních půllitrů až se výstřelu Fišis sám zalekl a ukryl raději sosák do pivní pěny. Vorel nervózně přešlápl z nohy na nohu, stříhl pohledem do knajpy, znovu ho zabodl do podlahy a třemi nejistými kroky připlul k našemu stolu. V následujícím okamžiku už zasouval své silné nohy pod stůl společně s volnou židlí, na kterou s nešťastným výrazem dopadl: „Nechte toho kluci.“ Zaprosil téměř plačtivě.

„Dáš si pivo Vorle?“, houkl na něho od Pípy pupkatý Ivan. Odmítl mlčky, zavrtěním hlavy.

„Jedno si dej Vorle, nemůže uškodit,“ ponoukal jsem ho, aby lépe zapadl do davu kolem stolu, nad kterým se pomalu točila vrtule větráku.

Vorel se propadl snad až na dno židle: „Já nemám prachy, všechno mě shořelo.“

„Ty vole, promiň, já si to vůbec neuvědomil.“ Televizní šot, kdy kameraman Vorla přišpendlil reflektorem ke stěně hned vedle vypáleného okna Vorlova bytu, byl pro nás v hospodě příjemným pozdvižením v nudném kolovrátku hospodských žvejků, které jsme přemílali den po dni kolik roků za sebou. O důsledcích jsme vůbec nepřemýšleli.

Reportér oznámil, že majiteli bytu uhořel kocour v zamčeném bytě v době jeho chvilkové nepřítomnosti a majitel bytu, vyplašený Vorel, mu to koktavě potvrdil. Pocity promítnuté Vorlem na svůj vlastní obličej pohotový kameraman nasvítíl a nasnímal pro pobavení milionů diváku u televizních obrazovek. Myslel-li při

tom na koláč sledovanosti, na Vorla nebo na svíčkovou, co ho doma večer čeká, se nikdo nikdy nedozví.

„

My cápkové, kopáči z vlastní vůle, jsme osířeli se svačinami v plátěných taškách, před sebou úkol obnažit tu kterou tepnu vodovodního potrubí, uzávěru, vzdušníku nebo porouchanou žílu kanalizačního potrubí. Zavrtali jsme se do kožichu země, střídali se u krumpáče a lopaty a zalézali pod zem centimetr po centimetru.

Vorel vystrašenýma očima nováčka sledoval mé kopáčské grify a já se podívoval nad jeho urputností, se kterou zarýval lopatu do nepoddajné rozpraskané opuky. I ve chvílích nejvyššího úsilí, kdy lopata klouzala po tvrdé zemi a krumpáč odskakoval od kamenů a z Vorla cvrčel pot, jsem si se zájmem prohlížel tvář, která připomínala filmové plátno v kině, na které Vorel věrně promítal každou myšlenku a každý pocit běžící jeho blondatou hlavou.

Červené věčně se stydící líce skrývají modré oči pod neandertálskými očnicemi. Oči plavou pod sklopenými víčky upřené k širokému nosu a masitým rtům. Zvedá je vždy jen na malý okamžik, aby se rozhlédl a zamrkal vyjeveně na svět. Pak je opětovně hluboce sklopí, jakoby se díval sám do sebe, ale tvář, filmové plátno, ho vždy neomylně prozrazuje. Průhledný jako pětileté dítě. Tak ho znám od dětství, co na duši to na obličejí a na plné pecky.

Co ho pamatuju, od dob, kdy jsme početná banda sedmi až dvanáctiletých harantů kalili a čeřili zelenou vodu radečského koupaliště při rohovce, honičce přes roh bazénu, se Vorel vždycky pohyboval na tenké hraně šikany a kamarádství.

Blondatý Kyklop s dvěma očima nás všechny převyšoval nejméně o celou hlavu a mezi jeho ramena jsme se pohodlně vešli dva. Fyzicky byl nedotknutelný. Co mu však přebývalo na ramenech, to mu chybělo na postřehu. Neunikl, nevyvlékl se z nastražených slovních léček. Stal se obětí posměšků a dvojsmyslů, které mu docházely se zpožděním a než se mohl postavit na obranu nebo dokonce vyrazit do protiútku bylo dávno pozdě a tak cokoliv řekl, stalo se motivem, nadhozenou smečí pro další dobře mířené klofance a že si jich užil, Vorel.

„

„Posuň mi sem jedno pro Vorla!“, mávnul jsem za pípu na Ivana.

„Už ho vezu, Máco“, chlácholil mne hospodský a sundal nohu z rantlu dřevěného obložení pultu, ale nevezl, podal pivo servírce Vlastě, jejíž ruka snesla pivní pohoštění před červeného Vorla.

„Topol ještě nepřišel?“, vyzvídá Vorel.

„Na něj je ještě brzo, co mu chceš?“

„Půjčil mi kladívka a majzlíky“, zarachotal Vorel plátěnou taškou u levé nohy. „Na omítku.“

Do hovoru se vložil dlouhovlasý Miklík, který si uprostřed záplavy na ramena padajících pramenů vlasů nedobrovolně pěstoval lysý prostor pro jarmulku: „Cos vyváděl, Vorle, seš chabrus na plíce lulane, dyť s málem vyfajroval celej barák?“

Vorel se příkrčil, zasunul se ještě víc pod stůl a pološeptem ze sebe soukal: „Nic sem nevyváděl Mikloši, šel sem do krámu pro chleba, a když sem se za dvacet minut vrátil, tak zrovna přijížděli hasiči. Něco vod elektriky, no. Ferda tam zůstal. Přes léto má pořád otevřený vokno, ale teď... v lednu...“

„Na kocoura se vyser, co schořelo?“

„Všechno, krom toho, co mám na sobě, co neschořelo úplně, to bylo spečený nebo úplně zničený.“

„Ty vole to je debil“, vystrčil po delší době Fišis sosák z piva.

„To nemáš ani bundu?“, koukal jsem na vytaháný šedý svetr asi po dědečkovi, „vobčanku, doklady?“

„Všechno je v čudu, Máco“, zabublal do püllitru.

„Kde chrápeš“, zajímal se Miklík.

„U mámy.“

„No těbůh.“

Krámská, Vorlova máma, pivní přebornice po čtyřech dětech, dva roky na důchodě, v jedné cimře napěchované veteši a krámy všeho druhu a do toho Vorlova maličkost, kombinace na zabití, jen není jisté, kdo koho zabije dřív.

„

Kdo vlastně ví, proč jsme mu říkali Vorel? Snad to byl výraz kontrastu ke jménu Hrdlička, snad jako protimluv jeho pštroší povaze, možná to bylo nadsázkou slepičího rozumu kamaráda, ale patřil k nám, patřil do party, porvali bychom se za něho jako za kohokoliv jiného z nás.

Po učňáku a po pár divokých letech bůh ví kde a bůh ví s kým, jsme se potkali v partě vodárenských dělníků úpického střediska vodovodů a kanalizací. Kopáči z povolání, kteří ještě netušili, že brzy skončí platnost lidového rčení: „Lopatu, tu ti nikdo nevezme.“

S lopatami a krumpáči přes rameno jsme procházeli podhorským krajem, tu poťukali skálu nebo opuku, tam poplácali mazlavou jílovku, vyhloubili jámu, vyvrhli hlušinu na úrodné světlo boží, zjizvili zemi rýhou, poranili ji výkopem s úmyslem uchystat montérům porouchané potrubí vodovodu nebo nefunkční armaturu k opravě.

Den po dni jsme procházeli krajinou jako ruka lékaře po nemocném bříše pacienta. Hledali jsme ruptury a fraktury páteřních kanalizací a vodovodů, ucpané žíly potrubí, zarezlá a spadlá srdce šoupat, uhnulé životy matek a šroubů a diagnostikovaly možné příčiny nedostatečného tlaku vody v tepnách vodovodů.

Idylické období našich životů skončilo pár měsíců po rozhození studentského sametového sukna přes ty naše ošlapané kopce a kopečky. Někdo přeškrtl lidové rčení o lopatě, někdo jiný

provedl restrukturalizaci ve vodárenství a Vorel vracel Rád'ův krumpáč a svou lopatu, protože Rád'ova už dávno vzala za své a od té chvíle se v partě už nikdy neobjevil.

Dva jít museli. Tantoš šel soukromě instalatér a Vorel byl služebně nejmladší, alespoň tak vedoucí střediska svou volbu odůvodnil. Vorel nic neřekl, sklopil zrak k podlaze, jak byl zvyklý z výkopů, zblednul, pak celý dokonale zrudnul včetně své zápasnické šíje a zakoktal něco ve smyslu: „To je dobrý, chlapi, to se poddá.“

„

„Ivane, ještě jedno Vorloj, na mě,“ přidal se k charitě doposud mlčící Karlos a hned pokračoval: „Ber si cigára, Vorle, co leží na stole, je všech.“

Vorel zašustil krabičkou startek a poděkoval Vlastě za čerstvé pivo, Ivan se od pípy ještě nepohnul. Vorel potahoval labužnický z cigára dlouhými šluky, evidentně trpěl nikotinovým abst'ákem. Šluknul jednu, druhou, několikátou. Při třetím pivě od Karlose začal být nervózní, podupával nohou, ošíval se.

Bojoval v sobě s rozhodnutím. Nakonec boj vyhrál a obrátil se na mě: „Máco, můžeš to dát Topolaj? Pořád nějak nejde,“ zarachtal s taškou náradí u levé nohy ještě jednou, pro jistotu, pro sychra.

„Jasně, musíš?“

„No jo, chlapi mi přistavili před vchod kontejner a zejtra ho potřebujou vyvíst, tak ho musím ještě dneska naplnit zbytkem bordela.“

„Když musíš, tak holt musíš“, souhlasné stanovisko jsem potvrdil lehkým počutnutím do tašky s náradím a krátkým mrknutím oka.

„

Odchodem z vodárny jsem s Vorlem ztratil blízký kontakt, v hospodě U vřetena se mi Vorel postupně ztrácel mezi ostatními kamarády. Kdo by to byl řekl, že spolu už dobrých deset let neděláme. Přes léto se plácal po stavbách silnic. Rovnal obrubníky a lemovky podle provázku do nekonečné lajny, osazoval dešťové vpusti a urovnával hrabičkami tekoucí asfaltovou směs před finišerem. V zimě se plácal doma v péči laskavého úřadu práce a čekal, až jarní sluníčko osuší cesty, aby mohl zase rozbalit své cestářské náradí. Ale v posledních letech už se vyhříval jen v bezpečné náruči úřadu a bylo to na něm vidět stále zřetelněji, troskovatěl.

Přes den trávil zavřený v pronajatém jedna plus jedna v přízemí dělnického baráku z první republiky hodinu po hodině nekonečně pomalým počítáním marně ubíhajících hodin, dnů a měsíců a večer navštěvoval s téměř železnou pravidelností hospodu U vřetena, popil dva tři žejdlíky Krakonošovy dešťovky a měl li trochu štěstí, rád se přimotal k nějaké rumové, zelené nebo fernetové přeháňce. Bylo to, to nejmenší, co jsme mohli pro kamaráda v nouzi udělat

a občas, výjimečně, jsme se snažili víc, než bylo zdravo.

„

Vorel nejspíše vstal ze židle a bylo na něm vidět, že by se nejraději vypařil, aby si ho nikdo ani nevšiml, nepovedlo se. Zpod televize se o slovo přihlásil hranatý pokrývač Váňa, muž sluncem střech zčernalý, léty zvrásnělý a pivem obrostlý, prostým lidem hospodským označovaný jako Bambas.

„Počkej, Vorle, vem si moji bundu. Na věšáku. Hm. Ta modrá s kapucej. No čumíš zrovna na ní. Moje stará ji stejně nemůže ani cejtít, je na ní alergická jako já na ni,“ zachechtal se jízlivě. „Nevokouněj a ber, dokud dávám. No, dyť. Přestaň si slintat na svetr pitomosti, vem bundu a mazej, než si to rozmyslím!“

Jako pára se Vorel vypařil z hospody s bundou v ruce, rozpustil se jako dým z jeho vyhořelého bytu, poděkování ani pozdravu nikdo nerozuměl ani nevěnoval pozornost. Bambas sklonil hlavu k pivu a ke spolustolovníkům a pokračoval nerušeně v rozhovoru jako by se vůbec nic nestalo, ale ono se setsakra stalo.

„

Dobročinnost je nakažlivá jako svrab a neštovice. Každý ví, že si choroby a nemoci nevybírají, berou, jak to přijde. První na koho ten prevít sednul, byl dlouhomasý Miklík, Mikloš,

pro holky Miklíček, kluk jeden chytlavá. Začal pot'ukávat špičkou ukazováku do hrany stolu, sevřel rty a zdálo se, že usilovně přemýšlí, pak vyvalil oči na spolustolovníky a zaníceně spustil, nedbaje probíhajících hovorů: „Hele, lulani, složíme se na Vorla.“

„Ty seš kráááva,“ bránil Fišis svoji peněženku, „von si podpálí kvartýr a my mu zafinancujeme novejš, to ti snad hráblo.“

Fišis je Fišis, to každý z nás ví. Mluvit může, to zakázané nemá, ale není moc těch, co by ho kdy poslouchali.

„Ivane, vytáhni prázdnou třílitrovku vod vokurek a máme pokladničku,“ rozvíjel svůj nápad Miklík.

Ivan se lekl, že bude muset změnit polohu u pípy, že ho snad nakonec donutíme pípu byt' na moment opustit, hrůzou z pohybu se opotil a tak se jeho start do sklepa za prázdnou sklenicí od okurek opozdil, snad že odpočítávání startu ještě neskončilo.

„Flašku vod vokurek? Na pokladničku? Na Vorla?“ zmateně ze sebe sunul otázku za otázkou.

Kdo byl nejbliže k servírce Vlastě, mohl zaslechnout tiché: „Idiot!“

„Jasně, že flašku vod vokurek, je do ní vidět, bude to transparentní“, lovil Miklík slovní zásobu z vysílání televizních novin.

Flašku i s víkem přede mne postavila Vlasta, protože Ivan nesebral odvahu milovanou pípu opustit, tak je mu pivní instrument milý.

„Tady máš, Máco,“ špitla dvojsmyslně Vlasta a jakoby na mě mrkla okem, pokud to mrknutí bylo, pokud jsem si ho nad čtvrtým pivem nevysnil.

„Já nic nechtěl,“ bránil jsem se alibisticky, ale to už Miklík prořezával do hliníkového víčka otvor na mince i bankovky.

„Fixu!“, zakřičel na Ivana, ten se sice lekl, ale fixu mu přes půl lokálu nakonec jen hodil. Co by dokázalo Ivana přimět k pohybu, nikdo z nás nevěděl, uživit jako hospodský se mohl jen díky kmitavé Vlastě.

NA VORLA

Černý nápis voněl odpařeným lihem fixu a poněkud nezvykle se na sklenici vyjímal vyvedený velkým kostrbatým písmem.

„A je to“, zálibně si Miklík prohlížel své dílo. Ale nebylo. Sklenice zela nevkusnou třílitrovou prázdnotou. Miklík zašustil stokorunou a ona se snesla na dno flašky jako utržený list javoru.

Víc už nezašustilo, každý z nás neochotně zašátral v peněženkách, dvakrát třikrát převážil své možnosti a ochotu, potěžkal hodnotu mincí. Někteří zůstali u barevných, jiní přešli na stříbrné. Ve sklenici několikrát osaměle cinklo. Přicinkla i Vlasta, barevně. Mrkla při tom na mne nebo nemrkla?

Myšlenka na noc ve dvou mne přivedla do střehu a já začal tajně pátrat v očích Vlasty, vejdu-li se tam. Několika jedincům, za těch pár

měsíců, co Vlasta poletovala mezi stoly U vřetena, se už poštěstilo. Říkalo se. Chtěl jsem být na radě. Zatoužil jsem plnou silou zanedbávaného rozkroku.

Hanebně prázdnou sklenici položil Miklík na polici vedle pípy. Ivana se neptal. Poháry ze šipkařských turnajů rozhrnul skleněnou pokladničkou, aby mohla zaujmout výsostné místo v přehlídce trofejí. Vyjímala se náramně, skleněná bachratá a prázdná. Zato plná možností.

Ten den, ten večer, tu noc jsem usínal a spal sám v rozmrzelé náladě neukojeného očekávání.

Miklíkovi se očividně nechtělo domů, což Vlasta kvitovala významnými pohledy zelených kukadel, usmívaly se na Miklíka z pod klenby nebeské modři decentně namalovaných víček. Doprovodil-li Miklík Vlastu domů podloubím korun kaštanů do dívčího bytu, hnízda v podkroví činžáku na Sychrově se nikdy nedozvím ani dozvědět netoužím.

Přetlak zklamaného rozkroku jsem vyklepal do trenýrek levou rukou, v představách nahou Vlastu tančící na stolech U vřetena. Vedle postele dýchala hromádka vypraného prádla omamnou vůní Silanu, včetně čistých trenýrek na druhý den, poslední lednový čtvrtek.

”

Počáteční Miklíkův neúspěch v charitativní činnosti byl zapomenut už druhý den. Když se prostřední stůl hospody U vřetena odpoledne

po fajrontě opět sešel ve více méně podobné sestavě, jako předešlý den, bylo nutno konstatovat, a Miklík významně konstatoval, že se jeho okurková nadace vyhoupla ve svém oboru mezi špičku, mezi VIP.

Miklík stále ještě doplňoval své dávno zapomenuté středoškolské vzdělání přebíráním žargonu TV Nova a dalších zpravodajských kanálů. Zda jsme patřili mezi jeho VIPky, i my, pivní VIPitky od Vřetena, to jsme tedy nevěděli, netušili.

„Jestli to takhle pofrčí dál, tak Vorel může vyrazit v létě na čumendu na Kubu. Asi si budu muset taky vyfajrovat kvartýr, abych si drobátko přilepšil, popostrčil nahoru životní úroveň,“ ryl do nepřítomného Vorla Fišis.

„Ty tak, Pičusi, ty nerozděláš ani skautskej vohníček, natož aby sis podpálil střechu nad hlavou. Vytáhni mi, Ivane, z pokladničky dvě kila, včera sem hodil Vorloj do kvartýru fůru písku a něco cementu na vomítky“, usměrňoval Fišise věčně rozevlátý Odvárko. Pořád na něm něco plandalo nebo přebývalo, i teď měl na sobě modráky o dvě čísla větší než by se slušelo.

Hospodský Ivan zalovil rukou ve sklenici jako v osudí prvního tahu Matesa na konci soutěže O poklad Anežky české. Odvárko schoval dvě stovky do nitra zimní bundy.

Fišis přešel do útoku: „To mu dáš jen tak, bez ničeho? Přivez vůbec nějaký písek? Ví vůbec, co to je cement?“

„Sklidni nerv, Fišisi, nebudu za každým běhat, abych ho kontroloval, co s těma prachama udělá,“ hájil Miklíkovu nadaci pokladník Ivan, zjevně rozladěný hospodský, zaskočený nuceným pohybem mezi štamgasty.

Vlasta totiž nedorazila na šichtu. Marně jsem ji vyhlížel škvírou dveří do kuchyně, Ivan tedy musel pobíhat s věncem piv po lokále sám.

Večer se postupně objevili Vorel i Vlasta. Číšnice Vlasta zářila jako prvnička, dělala cukrbliky na Miklíka, točila se kolem něho v pantoflích, otírala se o jeho rameno jako kočka o nohy, pohledem loudila Miklíkův úsměv, ale ten se před ní snažil očima uhýbat, nejčastěji pohledem do pivní sklenice. Rychle zapřádal hovor s kýmkoliv o čemkoliv jen, aby nemusel svou pozornost věnovat Vlastě.

Koukal jsem na to němé divadlo, domýšlel nevyřčené, maloval si možné situace včerejšího večera, rekonstruoval v mysli včerejší horké Miklíkově Vlastino objímání.

Pečlivá prohlídka umě tvarovaných křivek dívčího těla zvala kolemsedící slídící k průzkumu, pohlazení, potěšení, ale dnes nic, po zážehu vzrušení ve mně ani památka, vystydlá svíčka zapalování. Zřejmě uražená ješitnost zmařených nadějí uspala neukojené zvíře v trenýrkách. Dočasně.

Vorel hlásil postup stavebních prací na spáleništi. Dřevěné napůl shořelé a napůl shnilé podlahy vytrhané a vybetonované fungl novým betonem, zpuchřelá omítka otlučená a nahrazená novou a při té příležitosti pod omítkou

natažené čerstvé měděné dráty elektrického rozvodu zásuvek i svítidel, dřevěná okna obroušená a natřená prvním konzervačním nátěrem.

Nemohl jsem od Vorla odtrhnout oči, rozkvetl jako jarní kvítí pod prvními slunečními doteky, vyrostl, rozjasnil se. Živě gestikuloval do rytmu řeči. Líčil vyklízení vyhořelého bytu, likvidaci podlahy, otloukání omítky, nahazování stropů, počítal lahváče Krakonoše pro kamarády, co mu přišli Helfnout, děkoval městu za příspěvek, který padne na novou postel.

Co chvíli kouknul mezi trofeje na polici za hlavou Ivana a kochal se pohledem na okurkovou pokladničku Miklíkovi charity VIP. Povyrostl, zdůležitěl. Přestal být dlouhým nosem hospodské party, která schůzovala U vřetena nepřetržitě non stop den za dnem, co by právní nástupce odumřelých dětských part se všemi právy i závazky z toho plynoucími.

Vorel naleštil peří a cítil se být včele svých bližních, poprvé naplno jeden z nich, jeden z důležitých. Hruď se mu dmula v neznámém rozechvění, stal se vůdčí hlavou stolu bratrů v pivu, ke které se upínaly zraky přítomných. Spokojeně příkyvovali vyprávění.

Když se Vorel dostal až k líčení trablů s dneškem, kdy mu na poslední chvíli odřekl zedník a on zůstal v holém bytě sám, bezradný, před neckami namíchaného štku, stále ještě příkyvovali, ale v pokročilé večerní době již hlavy klinklaly znaveně a nepravidelně v čase i prostoru značně otupělé alkoholem. Spolehlivé metronomy promílí. Mezi nimi se zručně pro-

plétala Vlasta a zjištěně měnila záchranná ucha püllitru za čerstvá napěněná.

Nikdo se jí nebránil, ani já. Její něžné Macíčku mi však netečně klouzalo kolem uší, po opěradle židle až na ušlapanou hospodskou podlahu, zvláště když jsem pozoroval její roz-toužené oči těkající po Miklíkovi. Hraje to na něj nebo na mě? Prala se ve mně uraženost, živočišná touha a opilost.

Fišis se probral z opilecké dřímoty: „Vorel se zmáhá!“, a závistivě pohlédl k VIP sbírce bankovek a mincí ve skleněném trezoru. „Vče- ra vyhořelej žebrák, dneska vrchnost se vším všudy.“

„Ty vole Vorle“, vytřeštil překvapeně pohled Karlos, až se mu čelo rozehrálo vráskami:

„Vorel vstává z popela, bejci, Fénix“, pronesl po dramatické pauze téměř slavnostně a také se tak ohlížel po ostatních.

„No jasně, Vorel je Fénix, Hrdlička je Fénix, Fénix“, vzpomněl si někdo na jméno ve Vorlo- vě občanském průkazu.

„Bodejt', Vorel je Fénix, to je naše posel- ství, to je naše Urbi et Orbi světu“, zalovil Miklík tentokrát ve vysílání programu České televize, ale o tom, že nemá zaplacené kon- cesionářské poplatky, jsme ani na okamžik nezapochovali.

Nikdo Miklíkovi nerozuměl ani rozumět nepotřeboval až na Fišise: „Co to žvaní? Jaký urvi, jak urvi?“, rozhazoval Fišis rukama nechápavě.

Ivan od pívni pípy na něho křikl krátké vše- obsažné vysvětlení: „Nech ho, má recht, kurvy sou kurvy.“

Nadšení u stolu nebralo konce, všichni do jednoho jsme byli přímými svědky znovuzro- zení bájného ptáka Fénixe. Kdo kdy z živáčku mohl říci, že byl u toho, když Fénix vstával z popela?

Jak už to v rozjařené společnosti bývá, radostné rozpoložení bylo potrestáno dobrým skutkem. Miklík nevydržel Vlastinu hru na dva milence a vytasil se s nápadem: „Fénixi, ty lula- ne, my ti ten kvartýr voštukujeme sami, celej!“ Šťastný úsměv rozprostřel přes celý stůl.

Vorel zamrkal překvapením, ale neřekl nic.

Miklík povzbuzen předcházejícími úspěchy vyhlásil novou charitu a hned šel příkladem do čela. Zaplatil, s nepředstíranými obtížemi se oblékl do bundy a vyzývavě koukal do davu a čekal další dobrovolníky štukatéry. Nenašel je.

„Jak je vám libo, mizerové,“ klel Miklík polohlasem a táhl za sebou zaskočeného Vor- la Fénixe. Ze dveří je vyprovázely pohrdavé pohledy servírky Vlasty, když nápadně prudce cvakla čerstvým pivem před Fišise. Z püllitru vyšplíchlo a bůh ví proč si z piva Fišis nepři- hnul, zmizel pár minut po Miklíkovi.

Z onoho večera, oné noci, si pamatuji už jen mazlivé: „Macíčku“, když mi Vlasta zvedala rozsuchanou hlavu z pobryndaného ubrusu, ze kterého se na mě usmíval rohatý kozel s pivem v kopytech, polidštěné zvíře z obratníku.

„Kobyła, babyka, býk, pysk, pupkatý, prso na boso,“ brblal jsem Vlastě do výstřihu vyjmenovaná slova po pivních dvanácti stupních, jako když bičem práská, i když mne po půlnoci vzbudila. Nepopíratelným faktem však zůstává, že mne ráno zastihlo pod peřinou Vlastina podkrovního bytu. Co se dělo mezi recitací a probuzením se asi nikdy nedozvím, ani dozvědět netoužím.

„

Druhý den, na další z pravidelných zastávek ve výčepu U vřetena, slabé tři hodiny poté, kdy se sobotní slunce překlopilo na západní stranu, jsme si s Miklíkem prohodili role.

Já před Vlastou uhýbal pohledy, jak jen to bylo možné, Miklík v kšiltovce bez víka pozoroval mé rozpaky, nepokrytě se mi smál a aby si mne nerozházal docela, poklepal mi přátelsky na rameno: „A máš to, Máco. Cos chtěl, to máš!“

Cinkl púllitrem o můj, dlouze se napil a oči po stranách sklenice mu vesele tančili v mých. Přátelství bylo stvrzeno sosáky ponořenými v pivní pění, před svědky pivních bratrů roztroušených po židlích pod mrtvými lopatkami větráku nad stolem.

U vedlejšího stolu dva zamilovaní způsobně uždibovali šlehačkových pohárů. Vykrajovali do bílého kopečku dírky velikosti kávové lžičky. Servírka Vlasta opřená o barovou stoličku z nich nespouštěla oči. Nahrabila čelo a dlouze

o čemsi přemítala. Z rádia nám všem připomínali naše nejsvětější volební právo, které klepe na dveře, kdo nevolí, volí komunisty. Ivan zvedl ruku a rádio přeorientoval zmáčknutím čudlíku, právo neprávo.

Poloprázdná hospoda trpělivě čekala podvečerní nápor návštěvníků, rádio se procházelo českými hrady a zámky a u stolu pod větrákem stály poslední dvě neobsazené židle.

O jednu z nich se přihlásil Fišis, když se zjevil ve dveřích. Kráčel ke stolu, pomačkaný ve tváři i na oděvu, rozčuchaný, nateklé oči a potřísněn bílými fleky. Vyjeveně ukazoval na sebe a nechápavě se ptal: „Nevíte, kluci, co se včera stalo? Podívejte, jak vypadám! Takhle zsranej vod malty sem se před hodinou vzbudil doma, ani netuším, kde sem se tam vzal, o včerejšku vím lautr hovno.“

Nikdo nevěděl nic, někdo si matně vzpomněl na Fišisovo včerejší nenačaté pivo a Ivan zcela konkrétně na nezaplacený účet. Nad tím Fišis mávl rukou, na kraviny času dost. Jen Miklík se chvíli dusil, pak se rozkuckal a nakonec propukl v hlasitý smích.

„Ty lulane, včera si se mnou štukoval u Féni-xe celou kuchyň a vobejvák, dá-li se ta špeluňka takhle titulovat, včetně stropů, balancoval si na štaflík jako baletka z národního.“

„Někdo ti přeskříp mozkový závity? Proč bysme měli u Vorla štukovat? Vod toho má snad pokladničku, né?“, šlehnul závistivě pohledem po flašce od okurek mezi šipkařskými poháry.

„Ty si fakt nic nepamatuješ, Fišisi? Dovalil ses za mnou a Fénixem v těsném závěsu, sotva sem stačil rozmíchat štuk a natáhnout dva štráfky. Jen co ses vobjevil, taks mě vod stěrky vyhodil a já chvíli na to usnul vedle Fénixe, kterej chrápal, už když sem ho táhnul domů.“

Fišis se nešťastně rozhlížel z jednoho na druhého a hledal záchrannou brzdu, ale nenahmatal ji.

„To si ze mě děláte, chlapi, prdel, já sem Fénixovi štukoval kvartýr? Já?“, a prstem si div nepropíchnul hrudní kost.

„Seš zedník nebo nejseš zedník?“, přisadil si Karlos.

„Pan zedník, pro tebe dycinky pan zedník, to si zapiš za uši“, šermoval prstem ve vzduchu Fišis.

„No, dyt“, chechtal se Mikklík do dlaní, „já když se hrabal ráno z Fénixova hnízda, nemoch sem se na tu nádheru vynadívát. Štuk jako když střelíš, rovnej bez kocourů, eňo ňuňo, na jedničku. Fišisi, sám, úplně sám si to zmáknul.“

„Že mě vlasní táta radši neutlouk motykou, než tohle to“, hořekoval Fišis a vytrhnul servírce Vlastě z rukou pivo pro Karlose, kterému to bylo lhostejné, bavil se víc než dostatečně.

Fišis lízal utržené rány, zasosil do piva a zapomněl na svět a svět zapomněl na něho. Mikklík pro tento den vymyslel slogan „Fišisova VIP Charita inkognita“, kdo ví, z které televize sousloví vyšťoural tentokrát. Nikdo po tom nepátral, ani Vlasta, která posbírala vyjedené poháry od šlehačky, vyměnila je za dva džusy

s vodkou a dál po očku sledovala zamilovaný pár. K činnosti jsme ji museli nutit cinkáním zapalovačů o vypité půllitry. Holka se nám kamsi vytrácela, to ještě nikdo nevěděl, že doopravdy.

„

Události nabraly pevnějších kontur s únorovým studeným sluníčkem, které brázdilo oblohu den za dnem nerušeno oblačností. Únorové nebe, jako když ho vystřihneš z letních nabídek cestovních kanceláří, rozjasnilo tváře ztuhlé zimními mrazy a ledovými větry.

Vorel Fénix maloval byt na žluto až okrovo opelichanou malířskou štětkou, po které v malbě zůstávali nitky krátkých chlupů. Tahal nábytek z druhé nebo spíše třetí ruky z nedařlého vetešnictví do přízemí svého domova, tu kousek na svícení, tam kousek na sezení, skříňku na toto nebo poličku na ono. Pulíroval, rovnal, přemísťoval, skládal a rozkládal, šrouboval a rozmísťoval. Tvořil domov.

Miklíkova charita pomalu scházela na úbytě, ale na sešlapaný koberec a těch několik verků se v okurkové pokladniče vždycky pár korun našlo. Už se moc nešustilo, sem tam někdo ještě přicinkl, stačilo to tak akorát, aby se, po počátečním nadšení, pokladnička nedopotácela na samé dno.

Nikoho vlastně ani nepřekvapilo, když se onoho večera objevil Vorel U vřetena, nesměle chytil opěradlo židle levačkou, pravou se

popotahoval za jezdce zipu rozparku a spustil slavnostní děkovný proslov: „Hotovo, bydlím, díky.“

Víc už jsme z něj nedostali, ale kdo chtěl, mohl si všechno, do posledního písmenka, přečíst v jeho tváři, jako vždycky. První reagoval Karlos: “Ty vole, Fénixi, to se musí zapít.“

Na to jsme reagovali všichni jako dobře secvičený vojenský útvar, bezděky jsme stočili pohledy k odumírající VIP charitě, k Miklíkovu okurkovému trezoru. Najednou nám připadal nadějně plný.

„Já bych to rozhodně nezdržoval,“ nechal se slyšet Fišis a sálal nadšením.

Nebylo lze najít odpůrce, široko daleko panovala úplná všeobecná shoda. Mír v duších zažehl oheň pospolitosti a zpečetil tím osud nadace pro Fénixe.

„Miklíku, sčítá to,“ žadonil kdosi.

Miklík strhnul hliníkové víčko z flašky a provedl sčítání před očima užaslé komise. Pár stovek se dohromady dalo. Chyběly však stanovy, chyběly regule upravující vztah zúčastněných stran, jejich poměr k finanční hotovosti. Chyběly pravidla využití financí.

„Nemáme likvidní pravidla VIP charity, blbouni,“ rozpačitěl Miklík.

„Co teď Máco?“, panenky očí všech osadníků hospody se otočily na mne.

Zahleděl jsem se do pomalu se točící vrtule větráku nad stolem, přimhouřil oči a rozjímal. Zvažoval jsem pro a proti, poměřoval možnosti

s chutí, probíral možné přispěvovatele a jistě zájemce o charitativní podíl.

„Vlasti?“, obrátil jsem se poprvé od oné osudné noci přímo jménem na rozesnilou serverku. Škubla sebou a výhružně nastavila čelo.

„Každému v hospodě, co hrdlo ráčí a co hrdlem teče. Sčítej to, a až bude charita vypleněna, zavel – vod teď už každéj za svý! Dám si ještě jednu točenou dvanáctku.“, odstartoval jsem charitativní večírek.

Návrh byl přijat každým jedním z přítomných. Souhlasné stanovisko bylo stvrzeno, zpečetěno objednávkou na účet charity. Fišis se činil, nenechávaje nic náhodě: „Hrň to sem, Vlasto!“

Dopitná byla to veliká. Ivan točil, až se pěna rozletovala okolo pípy, Vlasta roznášela, bez ducha, podobna voskové figuríně bez úsměvu. Nulový bod charity byl dosažen během několika málo okamžiků, kdy Ivan od mokrého sloupce čísel volal na přítomné: „Tak hotovo pánové, od teď už jedete každéj na vlastní triko!“, a spokojeně zrušil Miklíkovu charitu jednou pro vždy, shrábnutím několika bankovek a hromádky mincí do ušmourané kapsy kalhot. Charita bez IČA, bez registrace, jak vznikla tak zanikla. Bez požehnání úřadů, bez zápisu do obchodního rejstříku.

Nic nebyl platný Ivanův výkřik do lokálu, protržená hráz charitativního veselí se již nezvratně vykloubila z kontroly. Středobodem přípitků se stal Fénix, v ohni znovuzrozený pták, Vorel, Hrdlička, FÉNIX.

Za okny padala tma a padala i do očí Fénixe. Rychle a nečekaně jak jen to zimní noc dokáže. Rozevřela nad ním závoj omamného opojení a Fénix se skrže něj propadl do breptavé opilosti, kterou obtěžoval každého u stolu, ale rozumět mu nebylo ani slovo. Drmolil mezi rty kousky slov, jakoby drtil strouhanku na nedělní řízek. Od huby se mu prášilo, až zarudlé oči slzely. Nikdo si slz Fénixe ne všimal, ztratily se v nespoutaném veselí oslav dokončení přerodu Fénixe, jeho znovuzrození z ohně a popele. Fénix plakal.

Koukal jsem na svého kamaráda a něčím těm slzám rozuměl. Něčím jsem rozuměl té směsi radosti, ponížení i hrdosti, cítil jeho strach i vítězství. Něčím jsem slzám Fénixe rozuměl, něčím nepopsatelným, něčím hodně blízkým. Abych zakryl své vlastní slzy, políbil jsem Fénixe do mastných blond vlasů, uchopil ho v podpaží a zvedl Fénixovu bezvládně opilou hlavu ze stolu. „Je čas jít domů Vorle.“

„

Nebylo vůbec jednoduché dostat Vorla do postele. Hodně mi pomohla mrazivá únorová noc. Hvězdy jiskřili na nebi a na zemi jinovatka odrážela jejich třpyt myriádou samostatně nepostřehnutelných odrazů miniaturních světýlek. Mráz se nám zažral do kostí a Fénixe probíral z hlubokého bezvědomí. Zapálil si startku jediným škrtnutím sirky a rozpovídal se. Stejně

nesrozumitelně jako U vřetena, ale šel, pohyboval se po vlastních směrem k domovu.

Když jsem Fénixe zasouval na holé lůžko bez povlaků a prostěradel, působilo to stejně nepatřičně, jako prvně svlečená slečna na prahu chlapeckého pokoje. Přetáhl jsem mu pokrývku přes hlavu a ze země sebral uhaslou cigaretu start. Na koberci po ní zůstal zahnědlý flek seškvařených chlupů chemlonového koberce. Spálená stopa, důkaz její existence.

Nevěnoval jsem ohořelému koberci pozornost, koho zajímají ohně, co ještě nevzplály a kdo vlastně ví, kolik času Fénixové mají – od popela do popela.

Vytratil jsem se do mrazivé noci, prodíral se opileckými mrákotami k domovu a myslel na Vlastu, myslel na ní plnou silou rozbouřeného rozkroku. Ozvěna každého kroku mi připomínala a dávala zřetelně najevo mou samotu, samotu v noční ulici i samotu zažranou do nitra. Duše se ve mně rozklepala strachem a přinutila mne k běhu. Slzy v mrazu vysychaly hned, jak se prodraly skrže řasy. Mráz je vyštípal z očí.

Svět byl nekonečně prázdný a dutý. Rozkrok volal do dutého světa mnohonásobnou ozvěnou: „Vlasto!“ a cosi jiného ve mně se volání úpěnlivě bránilo. Nevěděl jsem, zda výkřik žaluje, touží nebo prosí. Já sám byl výkřiku bezmocnou obětí. Přál jsem si, co nejdříve usnout a resetovat dnešní den do zítřka. Běžel jsem únorovou nocí k domovu, digitální Fénix umělého světa nul a rádoby jedniček chvíli před zpopelněním.

Vlastu jsem už nikdy víc nepotkal, ani nikdo z party od Vřetena, zmizela bez rozloučení, oslava znovuzrození Fénixe byla její poslední šichtou. Snad některá z kamarádek věděla, kam se odstěhovala, ale mlčky nesla Vlastino zmizení ukryté v sobě a nevyradila ji.

Možná se Vlasta vrátila do míst, kde se narodila, kdesi na Mostecku, možná jen chtěla okusit to kouzlo vyvrtávat ve dvou dírky velikosti kávové lžičky do kopečku šlehačky na vanilkové zmrzlině a koukat se při tom do

zamilovaných očí svého protějšku, nevím. Třeba jen chtěla pro někoho vstát z popela na jiném místě, v jiný čas, v nových příležitostech.

Příkrov noci, spánku a promilí vygumoval prožitky do nejasných vzpomínek kdesi na pomezí skutečnosti a snu. Kamarádi od kulatého stolu zítra vzpomínky rádi připomenou v opileckých historkách z oslavy Fénixova znovuzrození. Bude veselo a družná nálada. Tak nezapomeňte – večer U vřetena.

S e t k á n í

s J a n e m D v o ř á k e m

Lubomír Macháček

Desatero s Janem Dvořákem

Rozhovor

1) Jaký je rozdíl mezi spisovatelem, který napsal *Zločin naruby* a vydal zatím poslední knihu *Život vzpomínek*?

Je to úsek zhruba čtyřiceti let života a každý rok představuje důležitou část osobitého celku, do něhož patří i napsané knihy. Ze všech děl tedy vyčteme, jací jsme byli, o čem jsme přemýšleli, z čeho jsme se radovali a čím trpěli. Vstupujeme prostě do nekonečné řeky času, která plyne s naším biologickým věkem. Když se ohlížím a připomínám si uplynulé roky, připadá mi, že sice sleduji osobní pouť, ale zároveň jako bych – zpětným pohledem – viděl i jiného člověka. „Dějiny“ jednotlivce stejně jako dějiny světa se ovšem nedají dodatečně měnit, jak o to mnozí usilují – nanejvýš je můžeme všelijak interpretovat. Proto se k uběhlým dějům a myšlenkám rád vracím a vzrušují mě i „vnitřní“ polemiky s mým dávným dvojníkem.

2) Napsal jsi řadu románů a novel, možná i trochu v závětrí spatřily světlo světa dvě povídkové knihy. Vznikaly během delšího časového úseku, nebo jsou snahou vyjádřit po svém pocity a myšlenky prostřednictvím jiné literární formy, o to intenzivněji a naléhavěji.

Každá látka a námětová linka si přímo diktují svůj tvar. Charakter příběhu a povahopis hrdinů tvoří klenbu vyjádřeného literárního poselství. Jestliže román představuje hru na řadu strun a rozlévá se do šířky, povídka bývá koncentrovanější, je nejspíš jakýmsi velkým detailem, ústícím do pointy – a novela zase hodně sází na ostrý stříh a vnitřní hierarchizaci motivů. Tohle je samozřejmě jenom hrubé vymezení daných mantinelů. Nemohu jednoznačně povědět, který útvar mi je nejbližší, rád využívám možností všech, velmi jsem si oblíbil například novelu, ale pokoušel jsem se formovat i skladby „na rozhraní“. To platí třeba o *Domácnosti*, kterou jsem sám pojmenoval jako „románovou novelu“, neboť text pracoval s časovým rozměrem rozsáhlé generační kroniky a přitom silně inklinoval k psychologizujícím zvětšeninám. Povídka mi zase vyhovuje svou „spádností“, tím, že učí člověka vážit slova a jít vždy k podstatě sdělení. Mluvíš o mých povídkových souborech *Úkazy na obloze* a *Obyčejné odchody* – v obou případech nešlo o nahodilé shluky porůznu publikovaných textů, ale o vědomě budovaný celek vnitřně sourodých výpovědí. Z hlediska kompozičního o jakési

romány v povídkách. Znovu ovšem opakuji, že charakter mých knížek, včetně tvarových otázek, plně souzní s životními úseky, v nichž byly napsány. I forma odráží jejich vnitřní povahu.

3) Funkce literatury se v průběhu času mění. Jak vnímáš současnou pozici umělce, tedy nejen spisovatele, a k čemu tvorba směřuje?

Vadí mi, že literatura se spíš podřizuje charakteru doby, než aby se pokoušela vytvářet nadčasové hodnoty, klást znepokojivé otázky, vést vnímatele k hledání smyslu bytí a vůbec k přemýšlení. Vítězí snaha přizpůsobit se extatickému rytmu současnosti, vyhovět volání po prvoplánových senzacích, zjednodušit výpověď až do roviny povrchního spotu, využít /nebo spíš zneužít/ znaků módní popkultury. Tím se literatura dobrovolně vzdává svého odvěkého poslání, objevitelských možností – nevyvolává impulsy, nepředjímá vývojové tendence, spíš těžkopádně kulhá za vnějšíkovými trendy reality. Obávám se, že stejné problémy nalezneme i v dalších uměleckých oblastech, pochopitelně odstíněné jejich specifikou. Hlubokou tvorbu, která se příjemci ochotněmu vstupovat do obohacujícího dialogu s autorem nepoddává snadno, vytěsňuje sériová produkce, předhánějící se v efektech i „defektech“. Přesto nechci být pesimistou. Ještě nikdy se v dějinách nepodařilo – ať už otevřeným terorem či bezduchou materializací – „vymazat“ z mapy lidských pokolení věčné poselství umění a kultury.

4) Jak je to s tou puškou (parafrázuji A.P. Čechova), ze které, visí-li v první kapitole

na stěně, by se mělo v druhé či třetí kapitole vystřelit? To už asi neplatí.

Architektonicky přesná výstavba literárního textu, o které hovoří Čechov a další velcí umělci, v níž každý motiv má svou funkci a zakládá dějový plán, se, pravda, značně uvolnila. Nicméně princip vnitřní strukturace díla, schopnost oddělit, co je v něm opravdu podstatného pro rozvoj příběhu a formulaci myšlenky – to platí a bude platit stále. Umění nám má pomáhat – mimo jiného – orientovat se v složitém světě také tím, že nás vede k chápání potřebných souvislostí a návazností. Třesk výstřelu pušky v uzavřené místnosti by tedy měl znít i v řadě dalších prostorů a vyvolávat nejrůznější významotvorná echa. Být kupříkladu varováním. Nebo hrozbou. Prostě nezaniknout, nezůstat jen prázdným efektem. Nahodilostí...

5) Máš osvědčené tituly, ke kterým se vracíš, nebo pilně sleduješ nové věci? Co přichází po postmoderně?

Tak i tak. Vždycky jsem byl spíš čtenářem-objevitelem. Samozřejmě existují knihy, tvořící trvalou součást mého života, kupříkladu Proustovo Hledání ztraceného času nebo Havlíčkův Synáček, ty představují nevyčerpatelné zlaté doly, právě tak se ale rád nechám překvapit málo známými či úplně neznámými texty zatím neprosluhlých autorů. Písemnictví je pro mě nekonečným mořem, do něhož stále dychtivě vstupuji s vědomím, že ho nikdy nelze prozkoumat a přeplavat. I když je jistě pravda, že s přibývajícím věkem musím víc a víc zvažovat, co je ještě možné stihnout a podle toho i usměřňovat výběr. Post-

modernu jsem nikdy nevnímal jako definovatelný umělecký směr, odrážela spíš chaos kritérií, který je typický pro společenský vývoj druhé poloviny dvacátého století. Tohle zdánlivé osvobození od závislosti na jakýchkoli pravidlech a zákonitostech tvorby, stejně jako vědomé využívání „hových“ systémů a modelů, které umění „obrábělo“ po staletí, vede ovšem někdy jen k pouhé opakovanosti, k předstírané originalitě. Jistě je dobré, když tvůrce prolamuje tabu, vyvolaný šok však ještě neznamená prohloubení výpovědi. Všechno se sice zdánlivě smí, ale ze zakázaného ovoce se stává ovoce zkažené. Ptáš se, co bude dál. Přiznám se, že nejsem přítelem spekulací o možném „konci světa“. Lidstvo se skládá z milionů jedinců a každý z nich má svou představu o osudových a existenciálních otázkách. Absolutní soudy selhávají právě tak jako dlouhodobé prognózy počasí. Umění bude asi vždy představovat v tomto mnohohlasu důležitý hlas.

6) Že na Tebe měl velký vliv film je všeobecně známo, do jaké míry ovlivňovaly filmové techniky Tvé psaní.

Od dětství jsem byl vášnivým hltáčem filmových obrázků, zasahovaly mě okamžitou emocionalitou, schopností „vměstnat“ do dvou hodin lidské osudy „od kolébky k hrobu“. Nemohl jsem se jich nasytit. Oblíbené filmy jsem viděl mnohokrát. Načerpané zážitky samozřejmě ovlivnily můj způsob nazírání – úhel pohledu. Tímto prizmatem jsem pak vnímal obraz reality a jeho „pohyby“. Principy filmového vyjadřování pronikly do mých textů. Bezprostředně – aniž bych si

to uvědomil nebo o to vědomě usiloval. Miluji třeba montáž, která mi umožňuje vytvářet vnitřní souvislosti mezi scénami-kapitolami, pracuji s technikou záběru, střihem nahrazuji vypravěčskou linearitu, kladu velký důraz na obrazovou symboliku a metaforické vyjádření – a tak bych mohl pokračovat dál a dál. Ostatně napsal jsem i /bohužel nevydaný/ kinematografický román Biograf, který zachovává úplně fakturu filmového scénáře a rovněž tematizuje vztah člověka dvacátého věku k tomuto fenoménu.

7) Vždy jsem Tě považoval za velkého „stylistu“, o látce a formě už psal Aristoteles, napadá mě, že některé „formální“ postupy si s věkem osvojíme natolik, že člověk pak může zabředat do jakési rutiny. Jak se bráníš stereotypům v životě a tudíž i v psaní?

Tohle je skutečně velký problém. Formulovat slovem myšlenku, kterou nosím v hlavě, nebo zachytit prožitý děj s jeho původní intenzitou znamená bolestný a nejednoduchý proces neustálého hledání vhodného výrazu, výstižného obratu, mnohoobsažné věty či souvětí, metaforického vyjádření, ale i třeba správné rytmizace textu. Nikdy jsem nebyl autorem-chrličem, který je schopen popsat desítky stránek a nevěnovat přítom žádnou pozornost jeho formální výstavbě. Opravdový tvůrce je nepřetržitým hledačem stylu. A to je celoživotní boj, v němž se střídají radostné chvíle z nalézání s pochybnostmi o vhodnosti a působivosti voleného výrazu. Samozřejmě na nás při této pouti číhá lecjaké nebezpečí. Třeba únavné opakování postupů, které jsme si oblíbili,

nebo uplatňování prázdných efektů. Máš pravdu v tom, že fixace na osvědčené modely může vést k neobjevné rutině. Hnacím stimulem je pro mě vždy usilování o „jazykovou autenticitu“, trpělivé budování ekvivalentu mezi vnitřním smyslem výpovědi a formou jejího vyslovení. Znamená to nic si neusnadňovat, nespokojovat se s prvním zněním, dále ladit, neopouštět text ve chvílích, kdy ještě nejsme přesvědčeni, že je „hotový“, že jsme vyčerpali všechny možnosti, které tvar skýtá.

8) Existuje dnes ještě něco takového, jako je kýč? Hranice mezi kýčem a uměním mi někdy připadá dost pohyblivá. Je kriteriem kumštu čas?

Nerad bych se pouštěl do složitých teoretických meditací, při nichž bychom si museli nejprve ujasnit základní pojmy. Jisté však je, že teritorium literatury /stejně jako dalších uměleckých oblastí/ je široce rozprostraněné a zahrnuje nejrozličnější artefakty. A tak se v sousedství /nikoli však pod jednou sjednocující střechou/ ocitají umělecká díla zásadní povahy vedle produktů masového konzumu, plnicího pouze rekreativní funkci. To samozřejmě neznamená, že bych za všech okolností favorizoval jen opravdovou tvorbu a šmahem zavrhl jakékoli „čtivo“. Tím by došlo například k apriornímu odsudku takzvaného žánrového psaní, v jehož rámci najdeme texty nepopíratelných kvalit. Ostatně o prolínání různých sfér a pater literatury jsme už mluvili a mohli bychom ho sledovat i v historickém pohybu. Nicméně přesto je kýč snadno rozeznatelný. Nevyvěrá z vnitř-

ních potřeb pisatele, zjednodušuje obraz života a světa, využívá stokrát „osahaných“ a použitých prefabrikátů, je servilní vůči „zákazníkovi“, nemá žádné myšlenkové nároky... Mohl bych pokračovat donekonečna. Nelítostný čas určitě prověřuje hodnotu tvorby. Přesvědčujeme se, že zůstávají a trvají díla, která se dotýkají věčných problémů světa, lidstva, vesmíru, života a smrti.

9) Při čtení Tvých próz mě nejednou napadala otázka, do jaké míry a s jakou naléhavostí lze čas „zobrazit“. Už v roce 1970 vyšel v Kruhu výbor povídek „Čas a smrt“. S nepřehlédnutelnou naléhavostí zmiňuješ tento výbor v knize Život vzpomínek. Asi ne ji každý četl. Proto ta jedinečná vyznání připomínám. A ještě něco. V povídce „CHODÍ PEŠEK OKOLO“, kterou jsem četl nedávno, jako bych čas přímo nahmatl. Ted' se zeptám trochu provokativně, co Tě k jejímu napsání inspirovalo? Je pan Pešek čas?

Hned po narození se ocitáme v „čase“, který plynul před naším příchodem na tento svět, a bude ubíhat dál po naší smrti. Sice se dozvídáme z nejrozličnějších zdrojů, jakou měl podobu, a vytváříme si i představu o tom, co možná bude následovat, ale zpětně do něj vstoupit už nemůžeme. Každý den z úseku, který nám byl vyměřen, je tedy zároveň jeho zpětným průzkumem, v němž se prolíná minulost, současnost i budoucnost a tahle konfrontace utváří naši existenciální vizi. Právě podobné otázky si s velkou osobitostí kladli tvůrci mého výboru Čas a Smrt a zajímavě je variovali. Mimochodem – jejich prostřednictvím

jsem zároveň chtěl upozornit na málo známé či úplně zapomenuté autory české literatury, schopné velkých myšlenkových výkonů – a v nelehkém úsilí pokračuji nepřetržitě. Jsem přesvědčen, že literární umění má v tomto „hledání ztraceného času“ nevyčerpatelné možnosti. Proces „plynutí“ času může zpomalovat nebo i zastavovat, může se vracet k zobrazeným okamžikům a s odstupem je porůznu interpretovat, lze zobecňovat poznatky z proběhlých událostí, individualizované stanovisko přechásto dokáže vyprovokovat příjemce ke konfrontaci... Prostě – připomíná mně to řídicí se lavinu, která na sebe nabaluje nové a nové vrstvy.

Inspirační podnět pro povídku o Peškovi? S úzkostí někdy pozoruji pobořená stavení, která ztratila své obyvatele. Dům vypovídá mnohé o „koncentrovaném čase“. S nadějemi ho budovali lidé plní sil a energie, vdechli do něj své představy, záliby, sny, vytvořili si „osobní prostor“. A pak šly dny, měsíce, roky... Dům stárnul se svými majiteli. Omítka se počala svíjet v smrtelných křečích. Vítr skučel netěsnícími okny. Přerostlé stromy zakrývaly větvemi výhled... Tohle všechno si, myslím, uvědomuje dívka, která prochází „územím“ pana Peška. A vyrůstá v ženu. Pan Pešek ji děsí především tím, že představu-

je uplývající čas. Nebo symbol času, chceš-li. Samozřejmě je to jeden z možných výkladů. Nemyslel jsem na něj. Před očima se mi odvíjel zmíněný výchozí obraz, rozkreslený do příběhu.

10) Může být psaní autoterapií? Pokud ano, do jaké míry, aby se z něho nestalo jen ono známé: „Milý deníčku...“

Psaní je vždy sebevyjádřením. A má hodnotu svědectví, i když je třeba zachyceno v tom opovrhovaném „deníčku“. Pomáhá člověku orientovat se sám v sobě, „ulevit si“, dát průchod tajným emocím, zachovat vzpomínky na proběhlý život. Ne nadarmo se říká, že každý člověk tvoří svou existencí neopakovatelný příběh. Literární umění však začíná teprve v okamžiku, kdy se zmíněný materiál proměňuje v jazykově a styli-začně osobitý tvar, kdy se dílo obohacuje o další významové plány, kdy se odpoutává od pouhé záznamovité linearitě a jeho výpověď směřuje k nadčasovým problémům. Je smutné, že současný „spěchající“ čtenář raději sahá po biografiích populárních jedinců, které prodělávají boom, a mívá literaturu s hlubším poselstvím, složitou typologií a psychologií – s dramatickými lidskými osudy.

Jan Dvořák

Dějiny řeky

V ohybu řeky skočila z vrbičky Hanka Plískalová. Když chvilku letěla ve vzduchu, radostně výskala, ale po dopadu zmizela pod hladinou, kterou na okamžiček rozkroužila, ale už se víc neobjevila. Její sousedka na téže vrbičce, Majka Dovedná, zprvu ocenila hru přítelkyně na schovávanou, ale po několika minutách se jí zmocnil strach. Cvakaly jí zuby, ačkoli bylo ten den osmadvacet stupňů ve stínu. Neblbni, volala. Protahovaný fór přestává být vtípem. Pak zakvílela jako postřelený pták. Všechno marné. Řeka mlčela. V obdobné situaci je možné učinit cokoli. Majka Dovedná si nedokázala představit, co by se stalo, kdyby se vrátila bez Hanky Plískalové a především tohle vědomí ji vehnalo rovněž do sluncem zteplalé vody, i když nevěděla, co konkrétního k objevení přítelkyně podnikne. Potápění jí bylo navíc nepříjemné. Nesnášela štípání v očích a zacpané uši. Po dopadu další úvahy nepotřebovala. Hned se jí totiž zakousla do lýtky svíravá křeč, nemohla učinit sebemenší pohyb, ani bezradně rozhodit ruce, něco jí táhlo dolů. Snad Hanka Plískalová, která se bála zůstat samotná.

Zachránci dlouho brázdili řeku křížem krážem, až po mnoha strastiplných hodinách našli skoro současně dvě těla u splavu. Plynu-la blízko sebe v zajetí pohybu vody, ale ti, kteří o té příhodě vyprávěli, jí dali barvitý konec. Děvčátka prý byla zaklesnutá v pevném objetí, téměř jako by byla srostlá v podobě siamských dvojčat. Osudné místo potom dostalo označení U siamských dvojčat.

Když přijde hluboká noc a ještě navíc nebe pokryje deka mraků, řeka se ztratí v krajině. Zmizí – jako by nebyla. Splyne. Země i vodstvo vytvoří jednolitou plochu. Tma skýtá prostor pro tajemství. Vynořují se z ní tajuplné zvuky. Šplouchání vlnek je z nich nejvýraznější. Mají magickou sílu. Jednou jsem právě v takové podobě černé nerozlišitelnosti dočista ztratil směr a orientoval se jen podle přírodních melodií. I když byla noc, zněly z každého koutečku i v podobě zvláštních ech. A já si s jejich pomocí vytvářel zvláštní a osobitý svět. Až jsem se zajíkal tou závratnou krásou, kterou jsem vkládal do každého kroku. Těžko ji líčit s odstupem, neboť trvala v závislosti na okamžiku. Víím jen, že se mi ten den také podařilo

opustit pevnou zemi a ocitnout se v sevření vody. Jiný by možná utíkal, ale já postupoval dál. Navzdory prosáklým botám. Hladina se mi vyšplhala skoro až k pupku, který zaskřehotal hladem, a bodavé vlny se vkously zejména do lýtek. Zabrněl mně život. Podstoupil jsem pouť korytem řeky, chodidla podrážek zjizvená tlakem oblázků. A šel jsem a šel, spíš se potácel – a toužil po pevné ruce, kterou bych svíral v obranném i spásném gestu. Nikdy nezapomenu na chvíle, v nichž se počal probouzet den. Jásavé paprsky kreslily na prázdnou plochu její pravou podobu. A tak se i zmizelá řeka vrátila a mrskala se v krajině jako neposedný had. A já překvapeně stanul v jednom místěčku, prochladlý a vylekaný, a přemýšlel, nezdá-li se mi to všechno. Lidé rádi v řece plavou, brázdí ji loďkami, rybaří v ní, ale málokdo se v ní brodí, když vlastně neexistuje. Doufám, že mi rozumíte.

To bylo ještě v časech, kdy u řeky hnízdil ledňáček, krásný ptáček. Střelhibtě poletoval nevymezenými směry. Jako by se všude objevoval a zase hned mizel. Byla to vtělená krása, která se nám zjevuje v podobě pomíjivého daru. Samozřejmě že šlo zachytit jeho podobu a vtělit ji do světa představ, leckdo se o to i pokusil, ale – málo platné – překotný pohyb křídýlek chyběl. Logické by bylo, kdyby svým půvabem získával větší a větší prostor. Opak je však pravdou. A tak se ledňáček postupně stával víc hrdinou vypravování než skutečnou bytostí. Konečně si lidé mohli tvořit ptáčka podle svých

představ, který měl s tím opravdovým společně jen některé rysy, jiné byly sesbírány odkudkoli. Nemyslete si, ledňáček neměl vždy jen dobrou pověst. Stal se i hlasatelem varovných proroctví. Tam jsem ho vídal napořád, ukazoval pamětník Kéres romantické místočko v zákrutu řeky. Patřil k mým jistotám. Jednou zmizel a už se neobjevil. Místo jeho sídla vězely v zemi barvy, skládající jeho tělíčko. Jako by se do ní otiskl. Vtělil. Hleďte, přízrak tam trvá stále. Nikdo nic podobného sice neviděl, ale všichni přikyvovali a vzali líčení za své. Rozmnožili ho ještě svým pojetím a předávali dál. A tak tu existují desítky různých ledňáčků. Fantazie, kterou zrodila pravda.

Rád a často vypravuji, že mě otec, zoufalý z toho, že mě ne a ne naučit plavat, jednou prostě uchopil za ručičku a nožičku, a hodil doprostřed řeky. Tak – a teď se snaž sám, volal za mým padajícím tělíčkem. Tohle nevyprávím ze zlé vůle, říkal jsem a říkám i teď vám, ale z vděčnosti. Moudrý muž, můj zroditel, mi naznačil, že o život se musí bojovat. Dopadl jsem na hladinu, ale dřív, než jsem se začal topit, vybavil jsem si, jak mi otec ukazoval pohyby rukou a nohou – a já je pojednou dokázal zhmotnit. A ještě si mi zdálo, že mě přátelské vlnky nadnášejí a našeptávají, co mám učinit hned, co za chvíli. A představte si, já plaval a plaval, uměl jsem to.

Po bouřích a dešťových přivalech nese v sobě řeka cestou pohlcené předměty, běžné i záhadné věci. Jednou se v ní objevil také kor-

pus postele, jehož se držel zuby nehty provlhlý ratlík. Zakously statečně plul přes všechny nástrahy a pozorovatelé ze břehu komentovali jeho konání. Našli se uličníci, kteří po něm metali kamínkem, i teoretikové, doporučující mu, jak si počínat, někteří se ho nešikovně a proti jeho vůli snažili zachránit – jedině hasič Vrána s pohybovou elegancí a chlapskou silou vylovil pomocnou tyčí loď snů, ať se to psíkovi líbí nebo ne. Zvíře neuvolnilo stisk, aby mohlo začít štěkat. Jeho věrnost neznala mezí. Postel mu představovala zřejmě domov se známými místy a dobrým pánem. Bůhví odkud pluješ, mluvil k němu hasič, rychlost řeky maže rozměry prostoru. Zdobné tělo postele se dá nějak použít a pro tebe koutek taky najdu. Počalo přetahování, ale když ratlík pochopil, že spasilskou energii nepřemůže, vrátil se do řeky bez opory ctěného lůžka a pokoušel se alespoň plavat zpět. Už si představoval, jak se náhle zjeví před svým pánem, jak ucítí teplo jeho stisku – ale tu ho popadl proud, hnál ho dopředu, byl střídavě na hladině a pod ní, až zmizel docela. Byl nebyl. Věrnost je krásná vlastnost, ale může zavánět i hloupostí, zamával nechtěný záchránce oddanému ratlíkovi a bůhvíčipostel zařadil mezi věci, které každoročně přináší povodeň. Je to takové putování bez konce.

Panují-li déle silné mrazy, stane se, že se řeka promění v ledovou cestu. Bývalí plavci po ní vyrážejí tentokrát na bruslích. Také Irenka Zlámalová a Danice Votočková se nechaly zlákat. Nehleděly na to, že bodavý vzduch

drtil plíce a sinavý povlak lámal nohy. Pohled na ně byl ovšem poněkud komický. Zatímco se pořádně nabalily, aby nezmrzly, do pohybů vnášely grácii krasobruslařek. Jako by tedy po pevné a lesklé hladině elegantně pluly nemotorné kupky ochranných obalů. To bylo něco na kluky. Ohnutí smíchem po nich stříleli štiplavé poznámky, nemotorové nemotorní si dovolili parodovat krasopis dvou slečen – a malý Rudík proti nim dokonce ostře vyrazil, aby narušil plynulost jejich ledové plavby. Irenka Zlámalová a Danice Votočková nedbaly na zlolajné publikum, s hlavami pyšně vztyčenými lámaly metry a nezvolaly ani jediné odvetné slůvko. Provokující pokřik jim nedovolil vyrazit k potupnému návratu, hnaly se dál a dál, i když bělostně tetelivý den počal od západu rudnout a posléze tmavět. Planoucí tváře jim bledly a kapičky potu se měnily v ledové krystalky, šatstvem se jim dral do těla bolavý vzduch, takže když dospěly až k místu zvanému U siamských dvojčat, byly z nich bezmála skleněné panenky mrtvěny. Provokující ryk odezněl v krajině s tím, jak večer rozpustil stádečka parodujících kluků, osamělým hrdinkám zamrzal i pohyb. Aby si dokázaly, že existují, začaly na sebe volat. Nedbaly na smysl použitých slůvek, rozhodující bylo slyšet vzájemně své hlasy. Vědět, že jsou. Umdlévavě plynuly mezi dvěma břehy. Z jednoho na ně užuž mávaly Majka Dovedná a Hanka Plískalová. Z druhého povykovali živí hoši.

Tentokrát se nezapsaly do dějin řeky jako jejich předchůdkyně. Skoro rampouchy se z posledních sil doškrábaly domů, aniž by se byť jen snažily o zachování krasobruslařské malebnosti, a rodičovskou nakládačku přijaly v milosrdném polospánku.

A já si vzpomněl na svá záchranná tempa a napadlo mě, že řeka sice plyne dál a dál,

dvakrát do stejné nevstoupíš, ale zároveň má dar vracet obrazy. A tak bloudím noční temnou krajinou, kdy se znovu a znovu ztrácí z povrchu zraku a slyším úpěnlivé volání ledňáčka.

A jsem zvědavý, co letos přinesou povodně.
A kolik místa vykouše voda pevné půdě...

Jan Dvořák

Přeplav svůj život

Edgarovi se kdysi dávno zdál sen, který už se mu pak nikdy nevrátil. Tehdy se ocitl ve zvláštním prostoru, který tvořila samá vodstva. Země zmizela. Potůčky se roztahovaly do řek, střídáných jezery a rybníky, což přecházelo do moří a oceánů, ba i do horských ples. Vodní mapa plynula kolkolem, jenomže on dost dobře nevěděl, jak je schopen v tom prorůstání a splývání rozlišit, kdy se máčí v potůčku a kdy naopak vězí v moři. Edgar neměl rád vodu, nechápal nadšení svých drahých přátel pro koupání. I taková houžvička, jakou byl kluk Jirka, jeho druh z školních let, nedbal na husí kůži a rozrážel nepevnými ručkama hladinu, sotva ji letní slunce jen trochu zahřálo. Radostí si zpíval, i když šlo vzhledem k chladu spíš jen o brumlání. Bez koupání stárnu rychleji, tvrdil. A tak se v Edgarově životě střídali podobní radostní plavci s lhostejnými neplavci – bylo mu rovněž jedno, pobýval-li momentálně ve městě se známou řekou či v suchém pásmu. No a teď pojednou zničehonic přišel sen o vodě a vše ostatní pohltil a vnukl mu spousty nápadů. Jenomže nebyl čas je rozvíjet. Edgar se ovšem často přistihoval, že vnáší vodní symboliku

stále častěji do svých přednášek. Hemžila se v nich jako jejich základní rys. Žil v zemi bez moře, přesto se topil.

Studenti a kolegové mu přezdívali mořeplavec a záviděli, že našel v životě leitmotiv svého snažení, zatímco oni ho marně hledali.

Nu a pak přišly nemoci a s nimi i rady lékařů, jak jim vzdorovat. Častou bylo doporučení pravidelného plavání i léčebných koupelí. Nejen teoreticky /a ve snu/ začal tedy Edgar dělit svůj život na pobyt na souši a pobyt ve vodě. Upocený, vyčerpaný, zaprášený, spálený s netrpělivostí očekával hladkost, chladivost, houpavost vody. Nespočet uličních i bytových zvuků střídalo uklidňující mlaskání a mnohoznačné šplíchání. Snažil se porozumět svému rozdvojení, ale nešlo to. Souš a voda postupně začaly vytvářet v jeho životě nebezpečnou dualitu, jejímuž smyslu nemohl přijít na kloub. Dobrá, tak to prostě je, jedna noha stojí na pevné zemi, druhá se topí v roztřesené vodě. Sucha a povodně.

Asi čekáte, že teď se bude hovořit i o hrůze. Prosím. Hned následuje.

Nikoli ve snu, ale ve skutečnosti byl Edgar svědkem toho, jak jezerní hladina v žhavém létě stahuje do svých hloubek nalákaného chlapce a jak je mocnější než všichni zachránci, kteří se vydali zoufale gestikulující figurku, mávající na rozloučenou, vrátit na břeh.

A přišlo zachraňování, kdy postupně odpadal jeden po druhém v úspěšnosti. Až posléze nelékař Edgar uspěl s rázným vyháněním vody z chlapcova těla. Kapičky vytvářely nad hlavami tonoucího i zachránce svatozáře a lemující koupající udiveně zírali. Já tam nic neviděl ani neslyšel, koktal nešťastník přicházející k sobě a prohlašující, že konečně ví, kde je.

Příště nechtěj poznávat hloubky, když ještě neumíš pevně stát i v mělčinách.

Jeho věty působily tak mentorsky a papírově, že byl Edgar rád, že zanikly v hluku oceňujících výkřiků.

A chlapec hleděl na svět stejným pohledem, jaký měl Edgar po probuzení z vodního snu.

Zkrátka setřáslí koupající strach a vrátili se do vody. Musíte být opatrní, raděj si vás zajistím, řekla mamina varovně dvěma svým synkům a nutila je, aby se zachytili pásku od froté pláště, až budou vstupovat do vody.

Takhle ale nejde plavat, syčeli na starostlivou máti.

To nevádí, hlavně že se mi vrátíte. Vždycky nemusí být po ruce zázračný pán.

Zázračný pan Edgar se divil, že ani po tak intenzivním zážitku nepřišel zpátky vodní sen.

Naopak.

Sotva zavřel oči, utonul v černé tmě.

S tím rozdílem, že jeho zachránkyní byla manželka.

Spíš? Zeptala si, ale sama si odpověděla.

Tak se probud'. Ještě je brzo. Můžeme si přece někdy povídat, ne?!

A povídali si a do toho jim zněla melodie vodovodních trubek.

Jiří Lojín

Útěk zvaný odchod

Pokud bych měl krátce představit Jana Dvořáka, ocitl bych se ve velkých rozpacích. Hledat zkratku shrnující všechnu jeho práci, která se sice většinou týká literatury, ale různých jejích aspektů, by bylo velmi obtížné. Bylo by nutné zmínit se o jeho pedagogické činnosti, odborných publikacích, o jeho vztahu k filmu, nebo vyzdvihnout zásluhy týkající se nakladatelství Kruh a rozvoje regionální literatury východočeského kraje. Přes veškerou snahu o stručnost by se text rozrostl do rozměrů, převyšujících původní záměr, nehledě k tomu, že k psaní o Janu Dvořákovi jsou lidé povolanější – jeho žáci či autoři, kteří se s ním setkávali při vydávání svých knih. Pro mě je v tuto chvíli důležitý Jan Dvořák jako autor. Povídková sbírka povídek Obyčejné odchody je zatím jeho předposlední vydanou knihou. Pro čtenáře asi nebude obtížné představit si, jaké téma jednotlivé povídky spojuje, název prozrazuje mnoho, přesto ale nejde o souvislosti tak průhledné a prvoplánové.

Klíč k deseti povídkám tvořícím sbírku Obyčejné odchody není třeba pracně hledat mezi řádky dovedně utajený někde v textu.

V prologu nazvaném Jít, jenž je zároveň mottem následujících povídek, se dočteme zásadní myšlenku:

„Slaboši se vytažují a útěky nazývají docela obyčejné odchody, aby učinili dojem na naše malé okolí, které předstírá, že je velké.“

(Dvořák, J. Obyčejné odchody. Ústí nad Orlicí: OFTIS 2004, str.9)

Autor zpracovává variace na útěky, které se snažíme maskovat a omlouvat. Lépe a hrději zní slovo „odcházím“. To druhé, pravdivější „utíkám“, vypadá zbaběle, přestože je mnohem upřímnější. Jednotlivé povídky nejsou striktně podřízeny spojujícímu tématu, jsou to nezávislé texty schopné samostatné existence a není na nich patrná snaha přizpůsobit jejich vyznění nějaké celkové koncepci, ani do nich nejsou uměle vloženy spojující motivy. Pomyslná nit, na kterou jsou navlečeny, je tenká, někdy téměř nepostřehnutelná.

Někdy jde pouze o odchod z krajiny dětství, ze kterých si ovšem Dvořákovi hrdinové odnášejí mnohé šrámy. Sice neviditelné, o to více

však bolestivé. Jsou to zranění, která se nehojí a ozývají se v těch nejnevhodnějších chvílích v pozdním věku. V povídkách Labyrint bez konce, Myši na půdě a Zlaté vítězství se odehrávají dramata, zůstávají ale přísně soukromá. Jejich hloubku si dokážou vybavit jen jejich aktéři ve svých vzpomínkách. Neschopnost nebo bázeň sdílet je se svým okolím dává některým příhodám moc nevytěsnitelného traumatu lpícího na člověku po celý zbytek jeho života.

Odchody, které jsou sice útěky, ale mají blahodárný vliv, můžeme najít v povídkách Znamení nebo Největší ryba, nejmenší ryba. Zatímco pan Poche (Znamení) je po svém odchodu starousedlými vesničany zmytizován, a tím pomyslně osvobozen ze své žalostné tělesné schránky, u Jakuba Dřímala z druhé povídky je to složitější a dává čtenáři více prostoru k interpretaci. Jeho odchod je pouze na duševní úrovni a poskytuje mu osvobození od rutiny a starostí. Pochopit, v čem je pozitivum tohoto procesu, není jednoduché a závisí na schopnosti vžít se do pocitů tohoto rybáře a v duchu si je prožít. Panický útěk je děsivý. Můžeme se snažit o zachování vnějšího zdání klidu a rozvážného odchodu, v duchu ale stejně víme, že jsme nebyli schopni své jednání kontrolovat. Povídka Zahálení nepojednává pouze o panice, ale o celoživotním neklidu vedoucím k neustálým odchodům z míst i z partnerských vztahů.

Těžko si představit fatálnější, definitivnější útěk než sebevraždu. Dobrovolné ukončení života je až na výjimky čin zbabělý a nedá se

omluvit velkými a patetickými slovy zvláště, když jako v povídce Dárek a pokoj po sobě lidé zanechávají dítě. Božidarů ale nezradili pouze její rodiče, její vztah s mužem se také hrouť, pro ni to ale není důvod k sehrání laciného dramatu. Občas lidé od sebe odcházejí, přesto však nejsou schopni odejít definitivně. Hromy a blesky jsou zajímavou studií takového manželství – Lumír a Květa, byť dávno rozvedení, neustále nevědomky k sobě hledají ztracené cestičky. Poslední dvě povídky Láska dělená dvěma a Miliónové sny jsou s hlavním tématem spojeny velmi volně, odchody jsou v nich transformovány na cestování. Neklid a posedlost navštěvovat různá místa mohou být také průvodními jevy nezakořeněnosti, již je současná doba poznamenána. Je snadnější řešit jakýkoliv problém útekem, nejsme-li vázání k místu, nezapustili-li jsme kořeny svazující člověka se zemí.

Prozaické texty Jana Dvořáka neopouštějí svět obyčejného člověka, jeho hrdinové se neocitají ve zvláštních vypjatých situacích. Autor nám sděluje, že malá dramata, která stojí za pozornost, prožíváme stále, třeba i několikrát za den, a že naše obyčejné životy mají v sobě stejný náboj a stejné vzrušení jako život románových hrdinů prožívajících zvláštní dobrodružství. Sbíрка Obyčejné odchody je vystavěná z povídek, které nedávají čtenáři na odiv sofistickou konstrukci směřující k hluboké pointě. Autor se soustřeďuje na detaily, v jeho podání je pozoruhodné i zcela obyčejné

rozpouštění šlehačky v kávě. Přestože jsou děje zcela reálné, některé scény se podřizují atmosféře, kterou chce autor vybudovat, jako třeba v povídce Láska dělená dvěma, kde žena vypráví svůj zážitek z vlaku naprosto nepravděpodobným, ale jediným možným způsobem. Čtenář, který dostane do ruky povídky Jana Dvořáka – a teď nehovořím pouze o těch, obsažených ve sbírce Obyčejné odchody – k nim musí přistupovat jiným způsobem než k literatuře sloužící k ukrácení dlouhé chvíle.

Pečlivě koncipované texty je nutno číst pozorně, jsou hutné, bez redundantních sekvencí, a letmé přelétnutí několika řádků může způsobit beznadějnou dezorientaci. Přestože jde o útlou knihu s pouhými deseti povídkami, je lepší si pro ni vyhradit delší dobu a nechat na sebe jednotlivé části chvíli působit, zažít je. Objevíte v nich více, než se na první pohled zdá.

Knihu Obyčejné odchody vydalo nakladatelství Oftis

P ř i c h á z e n í

Šarlota Šurdychová

Školný mýho bráchy Petera

Asi bych vám měl vyprávět nějaký příběh. Víte, jako něco strašně intelektuálního nebo dojemného nebo děsnou romanci, ale abych byl upřímný, vůbec z toho nejsem odvázaný. Mě dlouhý příběhy nikdy moc nebavily. Já v nich vždycky udělal hrozně slepý mezery.

Moje učitelka, slečna Stecnarová, to ještě než otěhotněla a vdala se a myslím, že i v tomhle pořadí, mi vždycky říkávala, že jsem děsně blbej na vypravování. Teda nechápejte to špatně, ona by mi nikdy neřekla, že jsem děsně blbej, jakože mi to nepálí, ale prostě věděla, že řečník ze mě nikdy nebude.

Já vám totiž někdy hrozně moc přemejšlím a to nejenom, když se snažím něco vypravovat. Někdy mám tolik myšlenek v hlavě, že nevím, co s nima, a tak je prostě nechám dělat, co chtějí, a to je vždycky hroznej průser. Začnu dělat příšerný blbosti, jakože vezmu kámen do ruky a vysklím výlohu. Jenže problém je v tom, že já se vždycky přiznám, takže i kdybych měl čas utýct, já to prostě neudělám. Já vím, že je to svým způsobem ohromně morální, ale táta ani máma z toho nikdy nadšený nejsou.

Asi byste měli vědět, že naši už nebydlí spolu. Začali se hádat, když se táta dal na politiku a pak se zapletl do nějakých machinací ohledně praní špinavej peněz. Máma na něj pak řvala, že si takového kreténa nevzala a cože se to s tím vlastně stalo, a pak ji to prostě přestalo bavit a podala žádost o rozvod. Mně to bylo ale dočista úplně ukradený. Adam Winkles, jeden kluk, co chodí k nám do školy, mi říkal, že něco takového by mi teda nemělo bejt ukradený a že bych z toho vlastně měl bejt docela zhroucenej, ale mně to prostě nešlo. Snažil jsem se nasadit nějaký z těch příšerně deprimovanejch výrazů, ale moc dlouho mě to nebavilo.

Já jim to dokonce ani neměl vůbec za zlý, ale bylo mi líto mýho bráchy, Petera, ten byl ještě hrozně malej a vůbec si neuvědomoval, když se nad ním nakláněli a přitom se dohadovali o tom, kdo ho kdy bude mít a kdo za něj bude platit školný, až na to bude mít věk.

Možná bych se měl představit, aspoň máma teda vždycky tvrdila, že je to slušnost. Do rodnyho listu mi rodiče, to ještě když se měli rádi a netahali se po soudech, nechali napsat jméno Abadon, ale pak mi stejně všichni, kdoví proč,

začali říkat A-B a já svý jméno slyšel jenom při oficiálních příležitostech, ne že by mi to ale zas tak moc vadilo.

Jednoho hrozně studeného dne, takovýho toho, co stojíte na nádraží, vlaky nejedou a vám je příšerná kosa a vy nemůžete myslet na nic jinýho, než na to, že je vám ta příšerná kosa, jsem čekal na svýho tátu. Neviděl jsem ho celej měsíc, ale moc se mi po něm nestýskalo, jenom občas jsem si na něj vzpomněl, to když jsem potřeboval něco opravit a máma na to nestačila. Říkala, že mně i Peterovi pořídí novýho tátu, to aby byl doma někdo, kdo takovýhle věci zvládne, ale já věděl, že je to jenom výmluva a že potřebuje někoho, komu bude brečet na ramenou, až ji popadne blbá nálada, nebo až ji v práci seřve šéf. Adam Winkles takhle mluvil o svý mámě pořád.

Táta měl přijet prvním ranním vlakem a já slíbil, že na něj budu čekat. Představoval jsem si, že táta vystoupí s malým černým kufříkem a řekne mi, že jsem zase vyrostl, i když nevyrost. Dělal to tak vždycky. Mně to ale nevadilo, připadal jsem si aspoň pokaždý trochu dospělejší. Zatímco jsem čekal, než přijede vlak, koupil jsem si v automatu kelímeček s horkou čokoládou. Strašně mě z toho pálily ruce a samozřejmě jsem si i spálil jazyk, což se mi kdoví proč stávalo neustále, i když jsem se vážně snažil, aby k tomu nedocházelo.

Na peróně jsem si vyhlídnul lavičku, na který nikdo neseděl, nechtěl jsem, aby se mě někdo ptal kam jedu nebo na koho čekám. Já

si totiž takhle hrozně nerad povídám s cizíma lidma. A úplně ze všeho nejvíc nesnáším starý paní, protože ty maj ze všech největší starost.

Po nějaký chvilce, asi takový, co jsem stihl asi dvacet pětkrát říct něco, jako, že je fakt děsná zima a že už by to mohlo přijet a že si to příště rozmyslím na někoho čekat, se na peróně vyrojilo několik policajtů. Přecházeli pořád sem a tam, jako kdyby byli z něčeho nervózní, i když se tak vůbec netvářili. Na hodinkách jsem vyčetl 07:26, to bylo o dvě minuty víc, než psali v jízdním řádě. Táta říkal, že jinde v cizině vlaky jezdí na čas. Tady jsem to viděl jenom párkrát. A lidi pak nadávali, že normálně to jezdí blbě, tak proč to nejede blbě i dneska.

Na informační tabuli napsali, že se vlak zpozdí o deset minut. Jeden z těch policajtů si pro sebe nepřijemně zaklel. Vypadalo to, jakože mu to kazí plány. Potom něco zamumlal do vysílačky. To jsem ale neslyšel. Pak si vedle mě sednul nějaký starší pán s kloboukem, rozložil si noviny a začal číst, já jsem začal taky. Moc mě to nebavilo, ale bylo to lepší než deset minut koukat na hodinky. V novinách psali, že se jim podařilo rozkrýt organizovanou zločineckou skupinu. Moc mě to nebralo. Navíc ten pán se na mě vyčítavě koukal, jako kdybych mu ty písmenka měl ukrást, ale to jsem se fakt nechystal. Zatím ohlásili, že vlak přijede na třetí kolej, nástupiště číslo čtyři, přesně na to, kde jsem stál. Policajti se mezitím stihli zformulovat do zvláštního útvaru, jako kdyby čekali na nějakýho vraha, ale nikdo z cestujících se tak netvářil.

Nato přijel vlak. Ven se vyhrnulo hrozně moc lidí, víc než bych čekal na takovou hodinu, navíc v sobotu. Tátu jsem ale nikde neviděl. Tak jsem šel a zeptal jsem se jedný průvodčí, jestli jako neviděla pána s černým kuffíkem, uhlazenejma vlasama a knírem pod nosem. Než mi stačila odpovědět, přišel jeden z těch policajtů a ptal se na to samý. Tak jsem se ho zeptal, proč se na to jako ptá a odkad' ho zná, protože jsem myslel, že vyzvednout ho mám já. Pak tomu policajtovi zamumlala vysílačka a řekla mu, že už ho dávno mají a že tady čekali úplně zbytečně.

No a pak se z podchodu vynořila máma, vzala mě za ruku, jak kdybych byl pořád malej kluk a táhla mě domů a cestou mi říkala, že táta

dneska nepřijede a že nepřijede hrozně dlouho a že jestli ho budu chtít ještě někdy vidět, tak budu muset přijet já za ním. A když jsem se ptal, kam že to vlastně pojedu, tak mi řekla, že to táta celý zpackal a že je ráda, že už s ním není a že vážně potřebuje novýho chlapa, což jsem chápal, protože na to fakt vypadala. Pak mi konečně řekla, že táta je ve vězení, a že je to děsnej vůl a že má prsty v nějaký pitomý aféře, ale mně vám to nevadilo, i když Adam Winkles tvrdil, že by mělo, já si totiž zjistil, že tam jezdí vlak a někdy i autobus a já jezdil autobusem i vlakem hrozně rád. Jenom mi bylo líto mýho bráchy Petera, protože teď už bylo jasné, že nezůstal nikdo, kdo by za něj zaplatil to školný.